SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:
EVAMARI LEWIN, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-211 90 35
BOSTAD: 08-736 02 00
E-POST: ***evamari.lewin@svf.se***

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: ***anders.lefrell@svf.se***

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: ***christina.arosenius@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Ombudsman
AMELIE LOTHIGIUS, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: ***amelie.lothigius@svf.se***

Ekonomiassistent
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***birgitta.larsson@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***karin.henriksson@svf.se***

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

Politiskt dravel om religiös slakt

I **SLUTET AV JULI** blossade debatten om religiös slakt upp i flera tidningar. Dagens Nyheter publicerade en debattartikel skriven av Sveriges kristna socialdemokraters förbund tillsammans med tre kyrkliga företrädare. Liberala Expressen hakade nästa dag på debatten på ledarplats. Båda texterna ansåg att Sveriges ”förbud mot religiös slakt” är uttryck för rasism och att all typ av sådan slakt ska tillåtas, i religionsfrihetens namn.

Från veterinärt håll känns debatten både cynisk och präglad av okunskap. I ett försök att fiska röster till höstens riksdagsval ger sig olika politiska fraktioner in i ett område som de inte behärskar. Sverige har inget förbud mot religiös slakt, men väl ett förbud mot slakt utan bedövning. Det klargjorde bland andra SVFs ordförande och undertecknad i en replik på DNs insändarsida. Religiös halalslakt med bedövning förekommer vid flera svenska slakterier. Religionen är helt ovidkommande vid den svenska bedömningen av slaktmetoder, men det verkar förespråkarna för obedövad slakt strunta i.

Att avbloda djur som inte är bedövade innebär tre huvudsakliga djurskyddsproblem konstaterar Lotta Berg, djurskyddsexpert vid SLU i Skara. För det första måste ett djur som inte är bedövat låsas eller hållas fast för att inte springa iväg när man skär halsen av det. Denna fixering är ofta mycket stressande och obehaglig. I många fall vänder man kor på rygg, vilket gör att djuret får starkt tryck mot lungor och blodkärl. För det andra är själva snittet smärtsamt. Det läggs genom hud, muskler, bindväv, luftstrupe, matstrupe och blodkärl. Efter att snittet lagts kommer sårytorna i kontakt med motstående ytor eller med olika inredningsdetaljer. Det ger upphov till kraftiga smärtimpulser och därmed den tredje problemställningen.

Kravet på bedövning vid slakt uppstod under senare delen av 1800-talet, som en följd av att man blivit medveten om djurs förmåga att känna smärta. På grund av att reglerna skrevs in i svensk lag under 1930-talet (tillsammans med annan djurskyddslagstiftning) drar belackarna slutsatsen att de hade med influenser från nazi-Tyskland att göra. Så var alltså inte alls fallet.

Det finns inget i judiska eller muslimska skrifter som uttryckligen förbjuder bedövning. Däremot betonas både inom judendomen och inom islam vikten av respekt för djuret. Sedan finns det olika uppfattningar om bedövning står i motsatsförhållande till de slaktprocesser som beskrivs i de religiösa skrifterna, eller om det är något som bör bejakas eftersom det lever upp till de religiösa principernas intentioner.

I Sverige har vi dock en lång tradition att skydd mot fysisk smärta och lidande för individen går före alla trosbaserade traditioner. Vi accepterar inte religiöst betingade spöstraff eller avrättningar av människor, och inte heller obedövad slakt av djur. Integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni uttryckte saken bra i en replik till DN-debatten om slakt: ”Rätten att utöva sin religion omfattar inte varje slag av handling som inspireras av en religion eller övertygelse.” Så sant som det är sagt.

JOHAN BECK-FRIIS
informationschef, SVF

innehåll

ledare av J Beck-Friis
Politiskt dravel om religiös slakt 3

reportage av S Fredriksson
"Vi yrkade 66 procent och varslade om strejk"
Möt förhandlingsveteranen Sven Oskarsson 6

vetenskap – granskad artikel
Sanering av fotröta i svenska fårbesättningar
av U König och H Björk Averpil 11

månadens epiztel 19

vilken är din diagnos?
– Patologi 21
– Svar 70

allmänt
Transeminarium om eutanasi för människa och av djur
av H Lerner 23

MRSA-seminarium pekade på hotfull situation
av K Lundborg 27

Fullspäckat jubileumsfullmäktige såg framåt av J Beck-Friis 29

Resereportage
Politisk oro drabbar Thailands elefanter av C Hansson 35

Sällskapsdjur fokus i TV-sänd Djurgala av M Pamp 39

Pilotprojekt ska pröva villkorad läkemedelsanvändning
av J Beck-Friis 41

Länsveterinärerna möttes hos värmlänningarna
av C Arosenius 43

SVS försöksdjurssektion – Råttary – fyller 20 år av T Jeneskog 55

SVARM inbjöd till tioårsjubileum av C Arosenius 57

Kursjubileum – 60 år sedan starten av G Tollerz 74

veterinärkongressen 2010 49

replik
Nej, djurkiropraktik är inget för veterinärmedicinen
av R Ekström Kjellin och O Kjellin 60

debatt
Bästa svenska kolleger, veterinär kiropraktik
är etablerad av R Schultz 63

replik
Svar till Rikke Schultz av R Ekström Kjellin 65

insänt
Funderingar om bogsår hos suggor i moderna
grisningsboxar av L Persson 66

disputationer
Inflammationens betydelse för broskskador vid
ledinflammation hos häst 68

noterat
- Stor undersökning av förekomst av bluetongue i Sverige 20
- Ändrade regler för träning och tävling med djur 48
- Regler för chipmärkning av fullblod 62
- Färre resistenta parasiter än väntat hos får 62
- IT-system för djurapotek godkänt 69
- Katalonien förbjuder tjurfäktningar 70
- Djurapoteket vid SLU nerlagt 77
- SVF välkomnar utökad köttmärkning 77

in memoriam – Nils Göran Lindborg 71

in memoriam – Stig Börnfors 72

in memoriam – Lars Ekman 73

läkemedel 74

förhandlingsnytt 75

kongresser & kurser 79

svensk veterinärlegitimation 84

kåseri
När köm' Dolken hem? av H Häggström 85

specialistkompetens 86

diplomate-kompetens 86

Vetpoint

Din leverantör av Digital Röntgen

Kontakta oss 0416-246 60

www.vetpoint.se

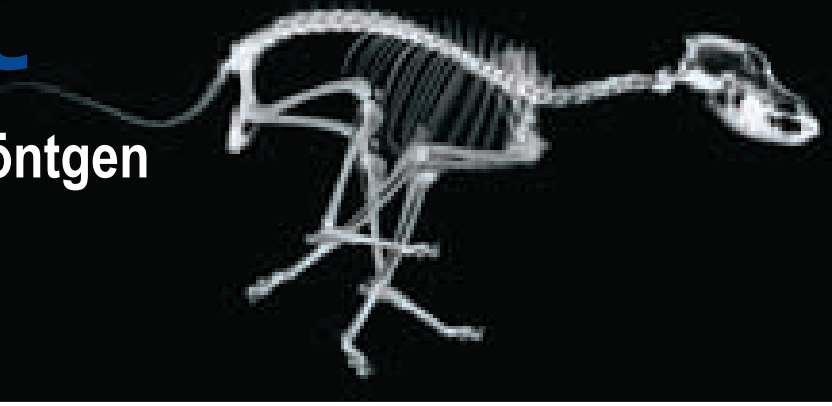

”Vi yrkade 66 procent och varslade om strejk”

Möt förhandlingsveteranen Sven Oskarsson

Att Sven Oskarsson hamnade i veterinärbranschen låg ganska nära till hands. Uppväxt på ett lantbruk i Småland finns ett gediget intresse för djur. Men till skillnad från de flesta andra som figurerat i veterinärtidningens reportage blev Sven inte veterinär. Han valde en annan bana, juridiken, och var under en hektisk tid i veterinäryrkets utveckling en av dem som arbetade hårt för att förbättra arbetsvillkoren för veterinärförbundets medlemmar.

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

VETERINÄRTIDNINGEN TRÄFFAR Sven en strålande vacker sommardag i Södra Mörhult. Det är nära byn Gissebo som Sven kommer ifrån och det är hit han återvänt efter över 30 år i Stockholm.

Att Sven skulle läsa var inte helt självklart. Han arbetade, hårt, tillsammans med sina bröder i familjens lantbruk. Äldst i en brödraskara på fyra utvecklade han tidigt förmågan att leda och fördela arbetet samt en viss förhandlingsvana.

Sven envisades med att han ville studera, sökte och kom in i Mariannelunds realskola. Hans far ansåg dock att det inte fanns någon tid för studier. Lösningen blev studier per korrespondens. Det tog lite längre tid, men Sven tog sin realexamen och fortsatte sedan att koncentrationsläsa studenten. När det var dags för högskola började han med en kurs i matematik och sedan juridik i fyra och ett halvt år i Stockholm.

– Egentligen var jag nog mer naturvetare och kunde precis lika gärna ha blivit biolog till exempel, kommenterar Sven sitt yrkesval.

Ung och oförvägen sökte han efter examen ”alla” jobb och hamnade på så sätt i veterinärbranschen. Det första jobbet, 1972, var som enda jurist på Lantbruksstyrelsens, LBS, veterinäravdelning. Hans intresse för veterinära frågor väcktes rejält när han under den här tiden lärde känna veterinärrådet Sune Hydén som blev hans mentor under något år.

– Vi hade långa, och då menar jag verkligen långa, diskussioner om allt från ”huruvida djurskyddslagen gäller fisk” till ”utformningen av texten i veterinära författningar”, berättar Sven och det lyser igenom att dessa diskussioner verkligen roade honom.

ERSÄTTNINGSANSPRÅK PÅ STATEN på grund av salmonella var ett område som under ett års tid präglade Svens arbete. En annan dominerande fråga i början av 1970-talet var omdaningen av distriktsveterinärorganisationen, DVO.

– Det pågick i flera års tid och skapade en hel del oro och ilska. Enmansdistrikten slogs ihop till större distrikt och tanken var att man skulle minska bristen på vikarier genom att anställa 40 regionvikarier. Samtliga tjänster inom DVO utlystes och det blev ett himla liv. Jag minns speciellt en mycket arg veterinär, kung i sitt enmansdistrikt, som ringde och skällde oavbrutet i en timmes tid, berättar Sven.

– Bakgrunden till omorganisationen var att underlätta för dem som hade en oacceptabel arbetssituation med i princip ständig arbetsskyldighet. Men det blev inte helt bra på grund av att ett ganska stort antal regionvikarietjänster inte kunde tillsättas. Dock förbättrades ändå arbetsförhållandena genom att många distriktsveterinärer fick mycket lindrigare jour och beredskap genom större beredskapsområden med flera veterinärer i jourplanerna.

UNDER DE ÅR Sven arbetade på LBS hände mycket i samhället som påverkade veterinärernas arbete. Lantbruket rationaliserades och sporthästarna var på stark frammarsch. Antalet

sällskapsdjur ökade också. Jordbrukets Försäkringsbolag, numera Agria, utvecklade i samma raska takt djurförsäkringarna.

– Hela finansieringen av djursjukvården tog fart på allvar då och självklart påverkade det här hela veterinärväsendet. Det mest märkbara var att efterfrågan på veterinärtjänster ökade markant, liksom önskan om specialisering, kommenterar Sven.

Under hela tiden på Lantbruksstyrelsen var Sven sekreterare i Veterinärväsendets ansvarsnämnd och större delen av tiden sekreterare i Distriktsveterinärernas Företagsnämnd där han lärde känna många fackliga företrädare för Distriktsveterinärföreningen, DVF. Under åren på LBS var han sekreterare i två offentliga utredningar, en om karantänsverksamheten för djur och en om veterinärutbildningen där bland annat ett förslag om AT för veterinärer lades fram. Dock hamnade dessa utredningar som så många andra i papperskorgen.

De sista åren på LBS hade Sven en byrådirektörstjänst med ansvar för djurskydd, vilket bland annat innebar att utforma författningar och handlägga djurskyddsärenden.

Efter att ha varit med om ”det mesta” för en jurist på LBS veterinäravdelning, kände sig Sven sugen på ett nytt jobb. Hans far såg en annons om en tjänst på LRFs näringspolitiska avdelning och tipsade Sven som fick jobbet.

Veterinärvägen var nu tydligt utstakad. När Sveriges Veterinärförbund 1979 sökte en efterträdare till förbundsdirektör Ingvar Thege som skulle gå i pension, föll valet på Sven. Genom ett telefonsamtal från SVF avbröts anställningen på LRF efter bara fyra månader och Sven blev SVFs förbundsdirektör. Denna tjänst innebar då att både vara ombudsman och kanslichef. Och det rådde ingen brist på arbetsuppgifter.

Återigen var distriktsveterinärorganisationen i fokus och den för utomstående obegripliga konstruktionen av lön och arvoden behövde redas ut.

– I enkla ordalag var det så att staten ville få betalt för de sociala kostnaderna för arvodena utöver schablonlönen. Staten ville med andra ord kraftigt minska kostnaderna för DVO. Det var otroligt jobbiga förhandlingar där vi var ”emot allt”. De lösningar vi arbetade fram förkastades i gengäld av motsidan, främst av kostnadsskäl, berättar Sven.

Distriktsveterinärorganisationen har varit en ständig ”följeslagare” genom Svens yrkesliv. I

Att Sven skulle hamna i veterinärväsendet låg nära till hands. Han har ett gediget intresse för djur och återvände till korna efter förhandlingsåren i Stockholm.

början av 1990-talet var det dags igen. Han berättar att det då i princip var omöjligt att hitta ett avtal som kunde accepteras av alla. Förhållandena skiljde sig mycket åt mellan de enskilda aktörerna och många distriktsveterinärer i djurglesa områden var helt beroende av sin statliga lön.

– Vi jobbade hela sommaren 1995 med att försöka lösa frågan, men det var utsiktslöst utan några egentliga påtryckningsmedel. Distriktsveterinärerna hade sedan årtionden tillbaka ingen konflikträtt och hoten om avhopp vägde inte så tungt. Staten skulle knappast behålla distriktsveterinärorganisationen till vilket pris som helst. Efter sommaren hoppade ca 100 veterinärer av DVO och blev privata. Det blev väldigt dramatiskt när en tredjedel av alla distriktsveterinärer agerade på det sättet.

– En sund konkurrens kan vara bra, men i det här fallet svallade känslorna över. På en del håll blev det motsättningar mellan de statligt anställda och de privata. Många avhopp var kanske förhastade och bidrog säkert till det infekterade klimatet. Telefonerna gick ständigt varma och alla på förbundskansliet och inom DVF arbetade väldigt hårt under den här perioden, berättar Sven.

När du berättar låter det som om nästan all tid ägnades åt distriktsveterinärorganisationen?

– Det är en stor grupp som har varit utsatt för många omorganisationer och stora förändringar genom åren. SVF är också den direkta förhandlingsmotparten till Jordbruksverket. Men givetvis fanns det många andra stora frågor, speciellt under den expansiva perioden på 1980-talet. På djursjukhusen skedde tillsättningen av nya veterinärtjänster ofta alltför snabbt och utan någon förhandling om anställningsvillkoren. Många djursjukhus saknade till exempel helt avtal om ersättning för jour och beredskap.

– Behovet av arbetsmiljöarbete på arbetsplatserna började också bli alltmer påtagligt. Det kunde vara rent livsfarliga hästar (läs galoppörer) de hanterade på klinikerna, säger Sven och avslöjar att han blev mäkta imponerad över hur bra ”tjejerna” på ATG-kliniken i Täby klarade av att behandla dessa nerviga djur. Risken för arbetsskador var naturligtvis stor även på många andra arbetsplatser.

Veterinärernas inställning till sitt arbete och förmågan till snabba beslut har alltid passat Sven. Som exempel berättar han om en veterinär som i sin ungdom tränat hästar på Solvalla.

– Han började alltid de interna förberedelserna inför förhandlingarna med att säga ”Så, är vi överens om att gå ut hårt och sedan bara öka”. Min uppgift blev här att försöka hålla igen så att parterna kunde mötas, vilket alltid lyckades till slut.

Sven Oskarsson har alltid tyckt om att förhandla.

Apropå hästar kommer Sven osökt in på en grupp veterinärer som fortfarande är föremål för hårda förhandlingar och konfliktvarsel – banveterinärerna.

– De hade skamligt dåliga avtal på 1970-talet. Många av dem var engagerade hästmänniskor som i princip ställde upp för sporten ”gratis”. En av mina tuffare förhandlingar utspelade sig när vi yrkade en löneökning med 66 (!) procent och samtidigt varslade om strejk för första gången, berättar Sven.

Det här utspelet gjorde inte Sven speciellt populär hos arbetsgivarna. Dåvarande förbundsordföranden Per-Erik Bergström kunde inte närvara i förhandlingen på grund av sjukdom. Med bland andra Per-Erik som stöd per telefon mötte Sven ensam arbetsgivarnas delegation på sju man. Förhandlingen ägde rum i Handelns Arbetsgivarorganisations lokaler och med ett strejkhot satt till klockan 12.00 dagen därpå var förhandlingsklimatet rätt kyligt.

> Ett sådant där litet skitförbund ska inte tro att det kan bestämma.

– Vårt krav retade gallfeber på arbetsgivarsidan som tyckte att ”ett sådant där litet skitförbund ska inte tro att det kan bestämma”.

Fru Gunilla väckte stor förvåning hos Svens arbetskamrater. Hur hade han haft tid att gifta sig?

Vi satt ett par timmar och tragglade, sedan var plötsligt motparten borta. De hade gått ut för att äta middag och kom inte tillbaka förrän mitt i natten. Jag blev inte tillfrågad utan lämnades kvar utan kod till dörren, berättar Sven som fick fylla på sina energidepåer med lite kaffe, gamla skorpor och några sockerbitar.

Arbetsgivarnas utmattningsmetod bet dock inget vidare och till slut möttes man efter ingripande av medlare på halva vägen med en rekordstor löneökning på 33 procent.

Kanske var det detta resultat som gjorde att Sven senare blev betrodd att tillsammans med veterinär Lars Rydén värma upp inför en förhandling i Sollefteå genom att köra travhäst i dunkelt ljus på snöiga skogsvägar så kokorna rök. Båda herrarna var iförda kostym och ytterrock.

– Vi behövde prata och hästarna motioneras så det var bara att ta tömmarna och köra, berättar Sven. Den resan tillhör ett av mina allra roligaste förhandlingsminnen. Jag kommer inte ihåg hur själva förhandlingen avlöpte, men hästkörningen gick bra.

– De allra flesta förhandlingar jag deltog i handlade annars om ett idogt lagarbete där vi gnetade oss fram ett litet steg i taget. Belöningen var när min delegation var belåten och kände att man fått ett acceptabelt resultat, säger Sven.

Många medlemmar har på olika sätt visat sin tacksamhet för detta idoga arbete.

– Självklart var det roligt när medlemmar hörde av sig och var nöjda med vår insats. Vid ett tillfälle fick jag en rosplanta som tack. Rosen planterade jag i rabatten här hemma och den är fortfarande en påminnelse om åren i Stockholm, säger Sven.

Till mångas stora förvåning hade han under de sista åren på förbundet funnit sin livskamrat och gift sig med Gunilla, teolog och språklärare. Herbert Lundström som var ordförande när detta inträffade utbrast spontant ”Har du en fruuu? Näääär har duuu haft tid att gifta dig?”.

Efter över 30 år i Stockholm kände Sven att han ville flytta hem igen. 1999 lämnade han förhandlingslivet och återvände till Södra Mörhult och fram till pensionen arbetade han med korna i broderns lantbruk.

Med vilket avtal förtäljer inte historien. Men det skiljde sig nog inte mycket från det avtal som gällde under uppväxttiden – cirkeln var sluten. ■

ULRIKA KÖNIG, leg veterinär,
HELEN BJÖRK AVERPIL, leg veterinär*

Sanering av fotröta i svenska fårbesättningar

Fotröta hos får är en djupgående inflammation med vävnadsdöd i klövspalthud och klövhorn. Sjukdomen har sedan 2004 spridit sig i svenska fårbesättningar. Fårhälsovården startade därför 2007 ett saneringsprogram, som redovisas i artikeln. Resultaten från de genomförda studierna pekar på goda effekter av insatta åtgärder.

granskad artikel

INLEDNING

Fotröta förekommer i de flesta lammproducerande länder, både hos päls-, ull- och köttfår. Sjukdomen orsakar förutom djurlidande även produktionsbortfall genom t ex sämre dräktighetsresultat, högre lammdödlighet och fluglarvsangrepp (4). I Sverige diagnostiserades fotröta för första gången 2004 (6). Under 2005–2006 påvisades sjukdomen i ytterligare 30 besättningar. För att öka kunskaperna om hur fotröta uppträder under svenska förhållanden och om effekterna av bekämpning på besättningsnivå, genomfördes projektet ”Fotröta i svenska fårbesättningar 2007–2008, sanering och friskförklaring” (5). Totalt sanerades 19 besättningar enligt ett behandlingsschema framtaget av Fårhälsovården och effekterna av saneringarna studerades efter behandlingarna ➤

FIGUR 1. *Graderingssystem för fotröta. Grad 0: normal klöv, grad 1: lindrig inflammation i klövspalthuden, grad 2: nekrotiserande inflammation i klövspalthuden som involverar delar av eller allt mjukt horn på insidan av klövhalvorna, grad 3: nekrotiserande inflammation med underminering av sulan, grad 4: underminerad sula ända ut till klövkapselns hårda horn, grad 5: nekrotiserande inflammation ända ut till klövväggen. Sulan är borta och klövkapseln lös.*

och ett år senare. Saneringsarbetet utvärderades och riktlinjer för friskförklaring av smittade besättningar utarbetades. I ett uppföljande projekt som genomfördes 2009 studerades effekterna av en andra sanering av de besättningar som inte kunde friskförklaras 2008. Även de besättningar som friskförklarats studerades 2009 för att undersöka om saneringarna gett långsiktig frihet från fotröta.

ETIOLOGI OCH DIAGNOS

Fotröta är en djupgående inflammation med vävnadsdöd i klövspalthud och klövhorn. Sjukdomen orsakas av en specifik bakterie, *Dichelobacter nodosus,* som i samverkan med *Fusobacterium necrophorum* kan ge allvarliga skador i klövhornet (2). För att djuren ska insjukna krävs att de vistas i en fuktig miljö som irriterar och luckrar upp den känsliga huden i klövspalten. *F necrophorum* som förekommer i fårens omgivningsmiljö kan då etablera sig och orsaka ett klövspalteksem. Under förutsättning att *D nodosus* finns närvarande och att för bakterien gynnsamma miljöförhållanden råder, kan fotröta utvecklas. *D nodosus* förekommer i klövhorn hos infekterade djur och anses inte överleva i omgivningsmiljön längre än fjorton dagar (12). Hos infekterade djur kan däremot bakterien överleva i flera år (4). Vissa djur blir trots behandling kroniska bärare av *D nodosus* och utgör en stor risk som smittspridare (2). Smittan drabbar vanligen besättningen genom inköp av djur. Fotrötans svårighetsgrad beror på vilken bakteriestam av *D nodosus* som förekommer, men även miljöbetingelser som fukt och värme påverkar sjukdomens utveckling (9). Fotröta orsakar smärta som djuret visar genom att halta eller avlasta klövarna. Alla djur med fotröta uppvisar dock inte hälta.

Diagnosen fotröta kan ställas kliniskt. Sedan 2007 är fotröta en anmälningspliktig sjukdom (10) och för anmälan krävs att diagnosen är bakteriologiskt verifierad. *D nodosus* kan påvisas genom odlingsförfarande eller med PCR-teknik. Det kliniska utseendet på fotröta kan beskrivas enligt ett graderingssystem som används bland annat i Australien (9) (Figur 1).

För att *D nodosus* ska kunna etablera sig i klövspalthuden krävs att denna är försvagad och att bakterien *F necrophorum* har orsakat eksem (interdigital dermatit) (9). Ett sådant eksem kan ses på klövar som varit utsatta för fukt och miljöbakterier utan inblandning av fotrötebakterien (3) och kan inte kliniskt skiljas från den lägsta graden av fotröta, grad 1. Fotröta grad 2–5 har en typisk klinisk bild som oftast är tillräcklig för diagnos. Grad 1 är svårtolkad och kan förekomma både i sjuka och friska besättningar.

MATERIAL OCH METODER

I tidningarna Fårhälsonytt och Fårskötsel efterlystes i ett upprop våren 2007 fårbesättningar där diagnosen fotröta hade fastställts tidigare och för vilka målet var att utrota sjukdomen. 19 besättningar ingick i studien (Figur 2). Besättningarnas storlek varierade från 29 tackor till 361, med en medelstorlek på 126. Flera olika raser var representerade men de vanligaste var gotlandsfår, finullsfår och köttraskorsningar. Gemensamt för besättningarna var att diagnosen fotröta hade fastställts tidigare, ofta i samband med ett utbrott. Flera av dem hade haft återkommande problem med sjukdomen och olika typer av behandlingar, som t ex antibiotikabehandling av enstaka djur eller att sporadiska fotbad hade gjorts, för att hålla sjukdomen under kontroll.

Gårdarna besöktes tre gånger under projektet och vid varje tillfälle undersöktes klövarna på samtliga får och lamm, huvudsakligen livdjur, som ingick i saneringsförsöket. Slaktdjur omfattades inte förutsatt att de kunde hållas strikt avskilda. I projektet undersöktes totalt 26 404 klövar. Klövar med fotröta klassificerades enligt det australiensiska graderingssystemet för fotröta (8). Alla fotröteförändringar registrerades och bearbetades senare statistiskt med hjälp av SAS-programpaketet (Version 9, SAS Inst Inc, Cary, NC). De statistiska analyserna baserades huvudsakligen på frekvens- och medeltalsberäkningar. För att analysera effekten av identifierbara faktorer på förekomsten av fotröta (klassad som 0/1-egenskap), användes logistisk regression (PROC GLIMMIX).

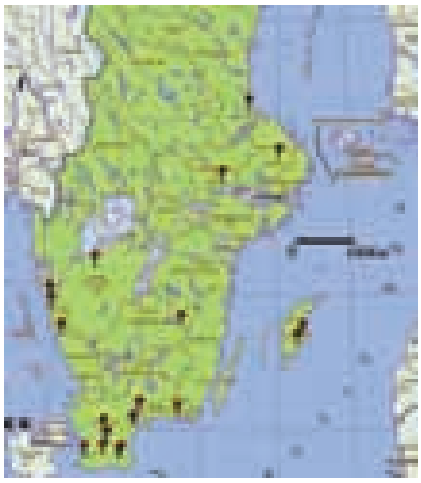

FIGUR 2. *De 19 projektbesättningarnas geografiska läge.*

Sanering av fotröta

Vid det första veterinärbesöket sorterades alla får med misstänkt kroniska klövinfektioner bort för slakt. Därefter inledde djurägaren en behandling bestående av en serie fotbad enligt ett visst schema. Detta hade utarbetats av Fårhälsovården efter studier av liknande utländska saneringsprogram (8, 11, 12). Alla återstående djur fotbadades i tioprocentig zinksulfatlösning (vikt/volym, t ex 25 kg zinksulfat blandat med vatten till 250 liter färdig lösning) 15–30 minuter tre gånger med en till sju dagars mellanrum (Figur 3). Efter varje fotbad stod fåren 30–60 minuter på en hårdgjord yta för att torka och förflyttades sedan till beten där inga idisslare hade gått de senaste 14 dagarna (Figur 4). Djur med mer allvarlig fotröta och djur i besättningar som tidigare behandlats utan att ha blivit symtomfria (1 337 av 2 385) injicerades en gång med Tetroxy® prolongatum vet, 1 ml/10 kg kroppsvikt i samband med det första fotbadet.

Kontroll av behandlingsresultat

Ca en månad efter det sista fotbadet gjordes en behandlingskontroll då klövarna på alla djur undersöktes en andra gång. Beroende på besättningarnas förutsättningar och geografiska läge varierade tidpunkten för kontrollen från sju till 97 dagar efter behandlingen. Djur som inte hade blivit bra efter behandlingen betraktades som kroniska smittbärare och slaktades. Eftersom det var

FIGUR 3. *Vid saneringen fotbadades alla djur i tioprocentig zinksulfatlösning 15–30 minuter tre gånger med en till sju dagars mellanrum.*

risk att smittan fanns kvar i de besättningarna genomgick resterande djur ytterligare ett fotbad. I de övriga besättningarna gjordes ingen mer behandling. Ett år senare undersöktes klövarna en tredje gång och då konstaterades om besättningen var fri från tecken på fotröta eller inte. Under året fick djurägarna rapportera om misstanke på fotröta uppstod i besättningarna. De besöktes då och misstänkt sjuka djur undersöktes för att kunna avfärda eller bekräfta återfall. Innan den sista kontrollen hade djuren utsatts för sommarens provocerande väder med fukt och värme. Inga förebyggande behandlingar fick utföras under året utom för inköpta djur som fotbadats i tioprocentig zinksulfatlösning (w/v) som karantänsbehandling. Djur fick bara köpas in från besättningar som kunde lämna djurägarförsäkran om att inga tecken på fotröta förekommit i besättningen det senaste året. Om inga kliniska tecken på fotröta grad 2–5 sågs betraktades besättningen som fri från fotröta och friskförklarades.

De flesta undersökningarna gjordes på hösten när lammslakten börjat och djurantalet var lågt, men innan betäckningssäsongen. Slaktdjur som gick avskilt från tackor och livlamm undersöktes inte. De två första besöken genomfördes ➤

FIGUR 4. *Efter varje fotbad stod fåren 30–60 minuter på en hårdgjord yta för att torka. De flyttades sedan till beten där inga idisslare hade gått de senaste 14 dagarna.*

under juni–december 2007 och sista kontrollen gjordes under juli–november 2008.

Enkätundersökning

I en enkät undersöktes hur saneringsarbetet upplevts av projektdeltagarna. De fick svara på frågan om fotrötan hade påverkat besättningarnas produktionsresultat och hur de ekonomiska förlusterna värderats innan saneringen. Var det ekonomisk vinning eller en ökad djurvälfärd som var det starkaste motivet till sanering? Deltagarna fick också uppskatta hur mycket tid som totalt gått åt till saneringsarbetet och vad det kostat utöver arbetet. Därefter beräknades kostnaden per tacka.

Upprepad sanering vid kvarstående tecken på fotröta

I en uppföljande studie kontrollerades effekten av en andra sanering i de besättningar som inte lyckats bli fria från smittan under projektets gång. Fem besättningar som inte kunde friskförklaras på grund av kvarstående smitta vid ettårskontrollen eller hade fått återfall under året genomförde en ny sanering hösten 2008. I de besättningar där endast enstaka djur med tecken på fotröta förekom slaktades dessa ut. Därefter genomförde djurägaren en serie fotbad enligt samma schema som i det första projektet. Ett år senare undersöktes klövarna på alla djur i besättningarna.

Kontroll av bestående frihet från fotröta

Det gjordes också uppföljande undersökningar i de besättningar där saneringarna lyckats i det första försöket. I sex besättningar som inte visat tecken på fotröta ett år efter saneringen undersöktes alla klövarna igen två år efter sanering. Två besättningar där undersökningarna inte kunde genomföras bedömdes istället efter en telefonintervju om frihet från fotröta kvarstod. I de båda uppföljande studierna undersöktes 6 424 klövar.

RESULTAT

I Tabell 1 redovisas hur stor andel av de undersökta djuren som hade fotröteförändringar vid de olika undersökningstillfällena. Tabell 2 visar fördelningen av graderna hos alla undersökta djur.

Statistisk analys av information om tackor bedömda vid första besöket visade att ju yngre djuren var, desto lägre var andelen djur med fotröta grad 2–5 och kroniska förändringar ($p<0,001$). Förekomsten på framklövarna var högre än förekomsten på bakklövarna ($p<0,001$). Den statistiska analysen visade också att

Tabell 1. Andelen får (%) med fotröta (grad 2–5 samt kroniska förändringar) och fotröta grad 3 och mer i 19 besättningar (individens högsta grad registrerad), n = antal djur som undersöktes vid varje tillfälle. Besättningarna undersöktes vid fyra tillfällen, före sanering 2007 samt efter sanering 2007, 2008 och 2009.

	Besättningar med låg initial prevalens av fotröta										
	2007 före sanering			2007 efter sanering			2008			2009	
nr	n	fotröta	gr≥3	n	fotröta	gr≥3	n	fotröta	gr≥3	n	fotröta
1[a]	361	3,3	0,6	373	1,6	1,6	483	0,6	0	334	0
2	213	4,3	2,4	149	5,4	0,7	205	0	0	105	0
3	77	6,5	0	41	0	0	101	0	0	32	0
4	105	6,7	1,0	142	0,7	0,7	132	0	0	----[d]	----[d]
5	76	17,1	1,3	46	0	0	55	0	0	82	0
6	52	19,2	5,7	27	18,5	18,5	65	0	0	----[d]	----[d]
7	237	20,7	3,8	315	3,2	2,2	334	0	0	300	0[b]
8	129	27,9	20,2	115	4,3	4,4	----[c]	----[c]			
9	31	29,0	0	31	3,2	3,2	22	0	0	25	0[b]

	Besättningar med hög initial prevalens av fotröta										
	2007 före sanering			2007 efter sanering			2008			2009	
nr	n	fotröta	gr≥3	n	fotröta	gr≥3	n	fotröta	gr≥3	n	fotröta
10[a]	25	40,0	32,0	18	11,1	11,1	27	25,9	3,7	18	0
11	93	45,2	40,9	83	3,6	3,6	84	0	0	156	0
12	90	47,8	22,2	79	11,4	3,8	----[c]	----[c]			
13	30	60,0	50,0	28	14,3	14,3	28	25,0	0	---[d]	---[d]
14	178	56,7	46,0	108	2,8	0	178	0	0	159	0
15	29	65,6	41,4	14	0	0	38	0	0	54	0
16[a]	62	62,9	38,7	53	3,8	3,8	90	8,9	0	77	0
17[a]	152	67,8	44,7	138	4,4	1,4	81	6,2	0	73	0
18	313	74,8	39,0	288	16,0	16,0	----[c]	----[c]			
19[a]	132	84,8	50,8	117	6,8	0	128	0	0	190	0

[a] *Besättningar som sanerats två gånger.*
[b] *Klövarna ej undersökta av veterinär, uppgifterna baserade på egenkontroll av djurägaren.*
[c] *Utgått på grund av återfall av fotröta.*
[d] *Utgått på grund av upphörd produktion .*

Tabell 2. Andelen får (%) med olika grader av fotröta före (individens högsta grad registrerad) och efter behandling samt ett år senare i 19 besättningar.

	Antal får	Grad				
		0–1	2	3	4–5	Kroniker
Före behandling	2 385	63,4	10,2	20,1	1,0	3,3
Efter behandling	2 165	94,2	0,6	4,4	0	0,8
Ett år senare [a]	2 051	98,5	1,5	0	0	0

[a] *Gäller 16 besättningar, då tre besättningar utgick på grund av återfall under året.*

förekomst av fotröta på en klöv innebar signifikant (p<0,001) högre risk för fotröta på djurets övriga klövar. Det innebär att det var vanligare att två eller flera klövar var angripna samtidigt än att bara en klöv var angripen.

Enkätundersökningen besvarades av elva projektdeltagare. Av den framgick att sju deltagare hade haft ekonomiska förluster på grund av fotröta innan sanering och fyra dessutom sett försämrat resultat för drabbade individer som t ex försämrad tillväxt på lamm. Ökad djurvälfärd och ekonomisk vinst genom försäljning av livdjur var de starkaste motiven för att sanera besättningarna. Ekonomisk vinst beroende på ökat produktionsresultat och merarbete innan sanering ansågs vara underordnade motiv. Tidsåtgången för saneringarna beräknades till 0,9 timmar per tacka. Kostnaden per tacka varierade från 13 kr till 493 kr och var lägre i de större besättningarna.

DISKUSSION

I de 19 projektbesättningarna fanns mycket få fall av fotröta grad 4–5 (Tabell 2) och förhållandevis många djur var helt utan tecken på fotröta. Ingen av besättningarna hade utbrott när projektet inleddes men flera av dem hade en sjukdomshistoria som innebar att behandlingar gjorts både i botande och förebyggande syfte. Detta kan ha varit en bidragande orsak till att så få fall av allvarlig fotröta noterades i projektet. I några av besättningarna fanns anmärkningsvärt få djur med fotröta före behandling. Det visar betydelsen av att en genomgång av klövarna hos samtliga djur måste göras innan man kan avgöra om en besättning har fotröta, vilket också rekommenderas i litteraturen (4).

Den statistiska analysen visade att äldre tackor oftare var drabbade av fotröta, grad 2–5 och kroniska förändringar, än yngre tackor och lamm. En orsak till det kan vara att de äldre djuren varit exponerade för smittan under en längre tid och därmed hunnit utveckla fotröta och kroniska förändringar i större omfattning än de yngre.

Fotröta förekom oftast på framklövarna vilket stämmer väl överens med att drabbade får kan ses ligga på framknäna och beta (4). Då en klöv angrips av fotröta utsätts de övriga klövarna på samma individ för ett högre smittryck. Detta är sannolikt en bidragande orsak till att det var högre risk för fotröta på djurets övriga klövar om sjukdomen förekom på en klöv. En annan förklaring är att individens motståndskraft är av betydelse för sjukdomens förlopp. Systematisk utslagning av djur med fotröta används som ett sätt att bekämpa fotröta på besättningsnivå i t ex Nya Zeeland. Metoden leder på sikt till att besättningen ökar andelen djur med en högre genetisk motståndskraft mot sjukdomen (7).

Behandlingskontrollen betydelsefull

Behandlingskontrollen var betydelsefull eftersom det ibland visade sig finnas flera djur kvar som inte svarat på behandlingen (Figur 5 och 6). Även djur med deformerade klövar eller kroniska förändringar som inte sågs vid första besöket kunde upptäckas. I tre besättningar blossade sjukdomen upp igen efter några månader, trots att alla djur bedömdes som friska efter behandlingen. Det visar vikten av att låta en viss tid gå efter behandlingen innan besättningen kan friskförklaras. Det är troligt att fotröteutbrott på våra breddgrader vanligtvis provoceras fram under sommaren då vädret är varmt och fuktigt. De flesta projektdeltagare som hade haft utbrott av fotröta uppgav också att detta hade skett under sommaren. Därför är vår rekommendation att göra efterkontroll med en eventuell friskförklaring på hösten året efter sanering.

Den kliniska bilden i besättningarna förbättrades efter saneringarna (Tabell 1 och 2). Förekomsten av fotröta grad 3–5 minskade radikalt och återfanns endast på låg nivå i en besättning ett år efter saneringen. Besättningar med initialt låg prevalens hade större framgång med saneringarna än de med hög. De med initialt hög prevalens av fotröta hade fler fall av grad 3–5 före sanering. Det är också i den gruppen som två av besättningarna med återfall några månader efter saneringen återfinns. Slutsatsen är att smittrycket och fotrötans allvarlighetsgrad påverkat resultatet i de flesta besättningarna.

I saneringsarbetet är det av största vikt att bedömaren har goda kunskaper i hur fotröta ser ut och även känner till andra klövsjukdomar och klövavvikelser. Genom att besättningarna följs med återkommande inspektioner kan risken minska att felbedömningar görs både av friska och sjuka klövar. Graderingssystemet är enkelt att lära ut och gör att både djurägare och veterinärer kan beskriva den kliniska bilden på ett lätt sätt. Kunskapen har projektdeltagarna kunnat använda för att undvika att köpa in djur med fotröta till den egna besättningen. Man har också kunnat bevaka klövstatus under året efter behandling.

Goda saneringsresultat

Hur säker kan man vara på att en friskförklarad besättning verkligen är frisk? Resultatet i den uppföljande studien visar att samtliga åtta besättningar som var utan tecken på fotröta ett år efter sanering fortfarande var fria vid kontroll ytterligare ett år senare (Tabell 1). Detta styrker antagandet att de friskförklarade besättningarna verkligen var smittfria vid friskförklaringstillfället. ➤

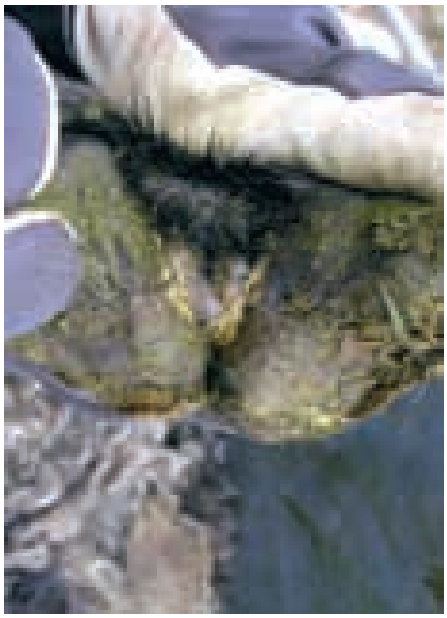

FIGUR 5. *Fotröta grad 2 före behandling.*

FIGUR 6. *Avläkt fotröta grad 2 efter behandling. De fotrötefynd som noterades vid det första besöket studerades igen vid det andra och avläkningsbilden för sjukdomen kunde följas kliniskt.*

I samtliga fem undersökta besättningar där sjukdomen inte kunde behandlas bort i det första saneringsförsöket, lyckades det andra. Det talar för att det är möjligt att utrota fotröta i de flesta fårbesättningar. Utslaktningen av de enstaka djur som uppvisade tecken på fotröta efter den första saneringen kan ha bidragit till att den andra saneringen lyckades.

I de flesta besättningarna som initialt hade en hög prevalens fotröta uppnåddes inte målet frihet efter ett år. Prevalensen hade dock minskat radikalt (Tabell 1). Efter ett andra saneringsförsök konstaterades att dessa besättningar var fria från fotröta. Det talar återigen för att smittrycket i besättningar som ska saneras är av betydelse för resultatet och att det bör vara så lågt som möjligt, vilket också är erfarenheter från saneringsarbete i Australien (1).

Den första studien visade att det är möjligt att friskförklara fotrötesmittade besättningar som sanerats enligt Fårhälsovårdens modell. Alla besättningar i studien blev inte fullständigt fria från fotröta, men i samtliga sjönk smittrycket betydligt. I en uppföljande studie kunde även de besättningar som genomgått en andra sanering friskförklaras. Studien visade också att lyckade saneringar gav ett varaktigt resultat. Slutsatsen är att Fårhälsovårdens modell för sanering av fotröta är en tillförlitlig och praktiskt genomförbar metod i det fortsatta bekämpningsarbetet mot sjukdomen.

SUMMARY

Management of foot rot in Swedish sheep herds

An effort to eliminate ovine foot rot with foot bathing, moving to clean pastures and culling of chronically infected sheep was implemented in 19 flocks. All feet were inspected three times: before treatment, after treatment and one year later. At the final inspection eleven flocks had no foot rot lesions. Though not all flocks in the study succeeded to eliminate foot rot, there was a reduction of prevalence and also a reduction of severity. In an additional study all five flocks with persistent foot rot at the final inspection succeeded to eliminate it after a repeated treatment. Another eight flocks that were free from foot rot at the final inspection still remained free after an additional year.

TACK

Christer Bergsten, SLU, som initierade projektet och även stöttat och uppmuntrat oss, Viveca Båverud och Anna Aspan, SVA för gott samarbete och stort intresse för D nodosus, *Nils Lundeheim, SLU som gjort den statistiska bearbetningen och klarlagt sambanden, Nils Holmgren, Svenska Djurhälsovården för stöd och hjälp med att sortera bland klövdatan, Jan Hultgren, SLU och Faruk Otman, SVA, som med sin kompetens bidragit med banbrytande information. Tack också till Jordbruksverket, Stiftelsen Svensk Fårforskning och Svenska Djurhälsovården som gjort det möjligt för oss att genomföra projekten om fotröta. Slutligen ett tack till alla djurägare – utan ert tålamod, er samarbetsvilja och goda humör hade projekten inte gått att genomföra.*

Referenser

1. Abbot KA & Egerton JR. Eradication of footrot of lesser clinical severity (intermediate footrot). Aust Vet J, 2003, 81, 688–693.
2. Egerton JR. Foot rot and other foot conditions. In: Martin WB & Aitken ID, eds. Diseases of sheep. Edinburgh, Blackwell Science Ltd, 2000, 243–249.
3. Egerton JR. Management of foot rot in small ruminants, Proceedings of the 12th International Symposium on Lameness in Ruminants, Orlando, 2002.
4. Henderson D. The veterinary book for sheep farmers. Ipswich, Old Pond Publishing, 2002, 587–610.
5. König U & Björk Averpil H. Fotröta i

svenska fårbesättningar 2007–2008, sanering och friskförklaring. Fårskötsel, 2009, 4, 26–28.
6. Olofsson A, Bergsten C & Björk Averpil H. Smittsam klövsjukdom hos får diagnostiserad för första gången i Sverige. Svensk VetTidn, 2005, 11, 11–14.
7. Radostits OM, Gay CC, Hinchcliff KW & Constable PD. Infectious foot rot in sheep. Veterinary Medicine, 10th ed, London, Great Britain, Saunders Elsevier, 2007, 1070–1077.
8. Seaman J. Foot rot – sheep and goats. Agfact A0.9.56, fifth edition, 2005. North South Wales Department of Primary Industries, www.agric.nsw.gov.au.
9. Stewart DJ & Claxton PD. Ovine foot rot: Clinical diagnosis and bacteriology. In: Australian Standard Diagnostic Techniques for Animal Diseases, Corner LA, Bagust TJ, CSIRO, 1993, 1–27.
10. Statens jordbruksverks föreskrifter om anmälningspliktiga djursjukdomar, SJVFS 2007:90.
11. Wassink GJ, Green LE, Grofono-Thomas R & Moore LJ. Best practise to control foot rot and scald (strip) in sheep. Warwick, Universities of Warwick and Bristol, 2004-12-03, www.footrotinsheep.org.
12. Winter A. Lameness in sheep. Sevenoaks, Kent, Focus Publishing, 2004, 59–60.

ULRIKA KÖNIG, leg veterinär, Svenska Djurhälsovården, Kungsängens gård, Hus 6B, 753 23 Uppsala, e-post: ulrika.konig@svdhv.org
HELEN BJÖRK AVERPIL, leg veterinär, Svenska Djurhälsovården, Lindholmen Veterinärpraktik, Lindholmen Gård, Sandövägen 470, 434 94 Vallda, e-post: helen@lindholmengard.se

Utlysning av forskningsanslag för 2011

STIFTELSEN HÄSTFORSKNING

Stiftelsen Hästforskning inbjuder till ansökan om forskningsanslag för verksamhetsåret 2011. Sista ansökningsdag är den 1 oktober 2010. En tredjedel av medlen anslås även i år till samarbetsprojekt mellan Sverige och Norge.

Stiftelsen Hästforskning (SHF) är bildad av Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS) i samverkan med AB Trav och Galopp (ATG), Stiftelsen Lantbruksforskning (SLF) och Agria Djurförsäkring. För att främja angelägen hästforskning avsätter ATG, SLF och Agria tillsammans 7 miljoner SEK per år till SHF. Svenska regeringen anslår via forskningsrådet Formas 9 miljoner SEK till hästforskning, varav minst 7 miljoner SEK är avsatt till med hästnäringen samfinansierad forskning, d v s totalt omfattar det svenska hästprogrammet minst 14 miljoner SEK. Även denna ansökningsomgång deltar Norges forskningsråd, å Norsk Rikstoto, Jordbruksavtalen och Norsk hestesenters vägnar, genom ett samarbetsavtal med totalt 6 miljoner NOK.

Forskningsområden
Enligt SHF:s Forskningsprogram gäller följande huvudinriktningar:
- Hästens hälsa, prestation och välfärd
- Hästens reproduktion, uppfödning och utfodring
- Hästens roll för människan, samhället och miljön

SHF uppmuntrar till svensk-norska samarbetsprojekt samt till internationell samverkan. Det finns även i år möjlighet att söka om bidrag till forskar-/doktorandtjänster. Närmare detaljer rörande forskningsprogram samt övriga villkor finns på SHFs hemsida, www.hastforskning.se.

Ansökningar
Ansökan sker via SLFs elektroniska ansökningssystem, se www.lantbruksforskning.se. Svensk-norska samarbetsprojekt skall innehålla uppdelade ekonomiska kalkyler för respektive land då forskningskontrakt skrivs med SHF respektive Norges forskningsråd. I samarbetsprojekt bör fördelarna med samarbetet kortfattat och tydligt beskrivas i ansökan. *För fleråriga projekt skall inkomma årlig fortsättningsansökan enligt anvisningar.* Sista ansökningsdag är den 1 oktober 2010.

Har du frågor kring forskningsstiftelsen?
Kontakta forskningschef Peter Kallings
Stiftelsen Hästforskning
Hästsportens Hus, Solvalla
161 89 Stockholm
Telefon: +46 8 627 2011
Mobiltelefon: +46 70 527 2011
E-post: peter.kallings@nshorse.se
Ytterligare information finns på ***www.hastforskning.se***.

HNS Hästnäringens Nationella Stiftelse
ATG
Agria Djurförsäkring
Stiftelsen Lantbruksforskning
formas Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas

månadens epiztel

Epizteln handlar den här gången om misstanke om mul- och klövsjuka, en hund med misstanke om rabies, svinpestmisstanke på slakteri och att en analys visar att vaccinering mot bluetongue är samhällsekonomiskt lönsam. Epizteln är ett samarbete mellan Statens Veterinärmedicinska Anstalt och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Magdalena Hellström, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

MISSTANKE OM MUL- OCH KLÖVSJUKA

En veterinär kontaktade SVA när hon befann sig på en gård där det fanns 20 mjölkkor som var allmänpåverkade, hade feber, nedsatt mjölkproduktion och dessutom saliverade så att det rann och skummade kring munnen.

Den beskrivna bilden stämmer väl överens med mul- och klövsjuka men vid en noggrann klinisk undersökning av djuren visade det sig att de inte hade några lesioner i munslemhinnorna eller klövarna. Det framkom också att symtomen funnits i besättningen i över en veckas tid, men bara en mindre andel av djuren var påverkade trots att de befann sig i samma lösdrift. Om djuren hade saliverat på grund av mul- och klövsjuka skulle de ha haft blåsor eller sår i munnen och det vore osannolikt att en stor andel av djuren skulle undgått smitta när de första varit sjuka i mer än en vecka. Med denna samlade information kunde mul- och klövsjuka avskrivas.

Den troliga orsaken till symtomen var värmestress. Händelsen inträffade i mitten av juli då temperaturen i den aktuella regionen legat runt 30°C i över en vecka.

HUND MED MISSTANKE OM RABIES

I slutet av juni skickades en hund in till SVAs patolog för obduktion. I anamnesen stod endast att hunden avlivats för att den attackerat sin husse. Med anledning av detta uppstod en frågeställning om rabies. Vid kontakt med djurägaren framkom att hunden, som tidigare varit snäll, utan synbar anledning först attackerat sin husse och bitit honom så illa att han fått uppsöka vård och sedan även försökt attackera sin matte. Hunden hade inte lugnat ner sig på flera timmar och till slut hade djurägarna fått in den i en bur och uppsökt veterinär för avlivning. Vid samtal med djurägaren framkom

Foto: FAO/A Donaldson.

Om korna hade saliverat på grund av mul- och klövsjuka skulle de ha haft blåsor eller sår i munnen, enligt bilden.

■■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

ingen känd utlandskontakt, men hunden hade lekt med hundar där djurägaren inte var säker på deras ursprung. Det framkom också att hunden senaste tiden haft episoder då den hade haft skakningar i huvudet och omotiverat kastat sig upp i luften. Rabiesundersökningen var negativ.

Vid fall där det inte går att utesluta rabies är det viktigt att kontakt tas med SVA eller Jordbruksverket för att diskutera vidare hantering och provtagning. Om det däremot utifrån anamnesen helt går att utesluta rabies (t ex genom lång symtomduration) ska detta stå på remissen när djur skickas för obduktion.

SVINPESTMISSTANKE PÅ SLAKTERI

En besiktningsveterinär kontaktade SVA angående fyra grisar som vid organinspektion hade blödningar i flera organ som gjorde att hon inte kunde utesluta klassisk svinpest. Vid levandedjurbesiktning hade inga anmärkningar gjorts på någon av dem. Veterinären skickade även bilder som bedömdes av SVAs patologer. Djurens mjältar var genomsatta med multipla härdar, 1 mm – 1 cm stora. Lungorna uppvisade multipla blödningar och det kunde ses små röda prickar på levrarna. Dessa tolkades som infarkter alternativt färska blödningar. Njurarna föreföll normala. Makroskopiskt gav fynden intryck av en sepsisbild. Särskilt med tanke på att flera djur från samma besättning var drabbade tydde bilden på att det kunde vara något smittsamt. Svinpest kunde inte uteslutas. Länsveterinär var på plats vid slakteriet inom ett par timmar med epizootiutrustningen och proverna skickades sedan med flyg till SVA för analys under natten. I avvaktan på analyssvar lades restriktioner på slakteriet för att förhindra vidare smittspridning.

Såväl klassisk som afrikansk svinpest kunde efter analys uteslutas. Histologisk undersökning visade inte några tecken på viros, inte heller kunde någon bakteriell infektion påvisas. Bakomliggande orsak till fynden kan vara någon form av toxisk påverkan.

VACCINERING MOT BLUETONGUE LÖNSAM

Det är samhällsekonomiskt lönsamt att genomföra en vaccinationskampanj för att utrota bluetongue. Det visar en ekonomisk analys av bekämpningen av bluetongue från Jordbruksverket. Beräkningarna visar att om bluetongue tillåts spridas fritt skulle det kosta Sveriges lantbruk i genomsnitt 60 miljoner kronor om året. Enligt beräkningarna skulle mjölkbönderna förlora mest i antal kronor, medan fårnäringen skulle förlora mest om man ser till procent av vinsten. Dessutom visar beräkningarna att det skulle kosta ytterligare cirka 65 miljoner om året för de näringar som är beroende av jordbruket, t ex slakteri- och mejeribranschen.

Hur lönsam smittbekämpningen är, är också beroende av hur bekämpningen ser ut i våra grannländer. Om smittan inte kommer in i Sverige oftare än vart tredje år är det lönsamt att göra en obligatorisk vaccinationskampanj av samma omfattning som dagens. Skulle däremot smittan komma in i landet oftare, visar analysen att det kan vara en bättre strategi att ha en frivillig vaccination. Då är det mest lönsamt att rikta in vaccineringen på mjölkbesättningar, som får störst produktionsförluster vid bluetongue. Vaccinering av får- och dikobesättningar ger en något sämre ekonomisk lönsamhet, men vaccinering kan ändå motiveras av djurhälso- och djurskyddsskäl. Även studier i Skottland och Nederländerna har visat att vaccinering är lönsam när smittan har kommit in i landet.

Analysen i sin helhet återfinns i Jordbruksverkets rapport nr 2010:7 som kan laddas ner från Jordbruksverkets webbplats under ”Rapporter”. ■

noterat

Stor undersökning av förekomst av bluetongue i Sverige

Under september–oktober i år kommer Jordbruksverket att ta prover för spår av bluetongue i cirka 600 får- och nötdjursbesättningar. Provtagningen behövs för att Sverige ska kunna friförklaras från sjukdomen och för att restriktionsområdena ska kunna tas bort. Inga nya fall har hittats i Sverige under hela 2009. Det innebär att restriktionsområdet sannolikt kan tas bort i november 2010 om provsvaren i undersökningen blir negativa.

– Vår förhoppning är att alla de besättningar som blir kontaktade hjälper till för att underlätta provtagningen då det är av stor betydelse för nöt- och fårnäringen att detta blir gjort inom den utsatta tiden, säger Kristina Mieziewska på Jordbruksverket. Distriktsveterinärerna kommer att samordna provtagningarna.

Källa: Pressmeddelande från SJV den 21 juni. ■

Vilken är din diagnos? – Patologi

En katt fick sår runt sin nos och på delar av frambenen, varför vävnadsprover skickades till SVA för undersökning. Fallet är sammanställt och tolkat av Arman Shokrai, Enhet för patologi och viltsjukdomar, SVA.

Katt, huskatt, hona, ca ett år gammal

ANAMNES: Djurägaren hade upptäckt små sår runt kattens nos men även enstaka sår på insidan av nedre delen av frambenen. Två vävnadsprover skickades till SVA för histopatologisk undersökning.

PATOLOGI: Se Figur 1 och 2 (mikroskopiska bilder, hud).

SVAR SE SIDAN 70

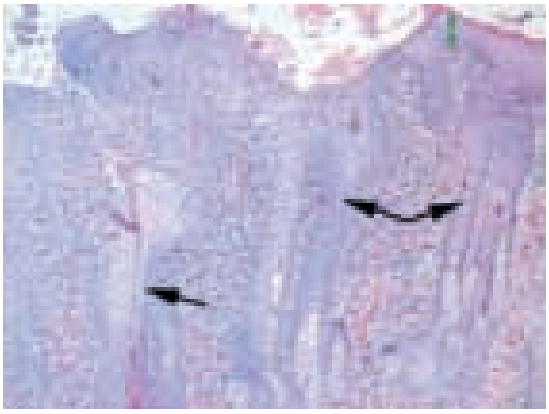

FIGUR 1. *Histologisk bild, hud, katt. Gröna pilar visar epidermis och svarta pilar pekar på några hårfolliklars infundibulumdel. HE-färgning, cirka 100 gångers förstoring.*

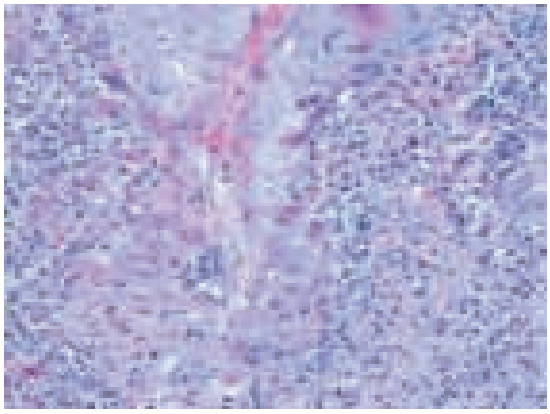

FIGUR 2. *Histologisk bild, hud, katt. Infundibulumdelen av en hårfollikel i högre förstoring. HE-färgning, cirka 400 gångers förstoring.*

Hjälp oss hjälpa!

Bli "Djurgalans Veterinärvän" ni också!

Så här säger ett par av våra Veterinärvänner

Jag ser varje dag i mitt arbete, den stora betydelse våra sällskapsdjur har för människor. Privat är mina egna djur mitt stora intresse. Vi vill därför gärna vara en del av det som behövs för att ge dem en egen tv-gala.

- Mia Lindblom, Djurkliniken i Farsta Centrum

Som veterinär är det självklart att stödja projekt för behövande djur och Djurgalan är ett bra evenemang.

- Sven Ödman, Djurdoktorn i Östergötland

För mer info, ring Djurgalans projektledare, **Jenny Falk 0708-101474**

Transeminarium om eutanasi för människa och av djur

HENRIK LERNER, FD i Tema Hälsa och samhälle*

SLU i Skara anordnar regelbundet ett tvärvetenskapligt forskarseminarium med inriktning på (djur)etik, där utvalda ämnen diskuteras på djupet. Årets så kallade Transeminarium hade eutanasi som tema, och även djurslaget människa fanns med i resonemangen. Mötet sammanfattas av en av deltagarna.

Foto: Stefan Gunnarsson

Årets tre huvudtalare talade om eutanasi av slaktdjur, sällskapsdjur och människor. Från vänster: Bruce Fogle, Storbritannien, Henk ten Have, Nederländerna och Unesco samt Haluk Anil, Storbritannien.

Likt tranorna som med jämna mellanrum samlas i Hornborgasjön, samlades den 22–26 mars ett 25-tal forskare på SLU i Skara för att i samband med årets Transeminarium diskutera eutanasi i vid bemärkelse. Tre internationellt erkända talare: VMD Haluk Anil från Cardiff University, England, Bruce Fogle, sällskapsdjursveterinär från London och professor Henk ten Have, Nederländerna och Unesco, talade om avlivning av slaktdjur och eutanasi av sällskapsdjur och människor. Dessa framställningar kontrasterade mot andra deltagares presentationer och de gruppdiskussioner som fördes.

Det som gör Transeminariet unikt jämfört med andra konferenser är att huvudtalarna och deltagarna stannar i fem dagar för att samtala kring frågorna och lära känna varandra. I följande referat presenteras det som undertecknad anser var de mest intressanta punkterna under dessa dagar.

SVENSK VÅRD OCH DÖDSHJÄLP

Första dagen bestod av uppvärmning med korta presentationer av främst huvudtalarna och en trivsam välkomstbuffé i Smedjan.

Barbro Westerholm, riksdagsledamot (fp) med frågor i livets slutskede som specialitet, inledde seminariet med att tala om situationen kring ”dödshjälp” för människor i Sverige och känsliga frågor inom modern medicin. Frågor som togs upp var: Ska vi göra allt vi kan? När blir medicinska operationer att betrakta som ett ”övervåld”?

SLAKT AV PRODUKTIONSDJUR

Den andra dagen pratade Haluk Anil om olika accepterade och icke-accepterade metoder för att göra djur medvetslösa och för att slakta djur. Det viktigaste är att djuret snabbt ska gå från ett medvetet tillstånd till medvetslöshet. Ju längre tid bedövningen tar desto sämre är det djurskyddsmässigt. Dessutom finns en ökad risk för återuppvaknande om bedövningen drar ut på tiden. Andra hänsyn som måste tas är att det ska vara säkert för personalen och att processen inte ska se allt för oestetisk ut. Mest diskussion vållade frågorna om slakt utan föregående bedövning där det framhölls att det var viktigt med förståelse för de religiösa anspråken, men att metoderna fortfa- ➤

Foto: Stefan Gunnarsson

Förväntansfulla deltagare vid Trandansen, Hornborgasjön. In i det sista var det oklart om antalet fåglar, men många anlände från Tyskland precis när vi stod och tittade på dem.

➤ rande måste svara mot kraven på tillfredsställande bedövning och avlivning.

Att via kraftig ström framkalla medvetslöshet hos djuret genom att orsaka ett epileptiskt tillstånd ifrågasattes av Åsa Rejnö, doktorand vid Göteborgs universitet. Hon hävdade att de yttre indikatorer som används för att avgöra om djuren är medvetslösa inte är säkra indikatorer på smärtfrihet. I RLS-skalan (reaktionsgradskalan) för människor finns åtminstone fyra tillstånd som betraktas som medvetslöshet trots att det finns viss respons i kroppen när den utsätts för smärta. Det ifrågasattes om sådana tillstånd kan accepteras i samband med slakt.

EUTANASI AV SÄLLSKAPSDJUR

Bruce Fogle fortsatte nästa dag genom att tala om eutanasi av sällskapsdjur och om hur hundens och kattens roll i samhället förändrats. Förr var dessa djur mestadels ute och kom bara in i köket på vintern när det var kallt. Numera sover hundar och katter på och i ägarnas sängar. Sällskapsdjuren har därigenom blivit familjemedlemmar. Det som tidigare var medicinskt omöjligt att göra är nu också möjligt, men etiken kan ibland ifrågasättas. Framstegen inom veterinärmedicinen innebär att sällskapsdjuren klarar att leva längre. I t ex Tyskland och England är 33–35 procent av alla hundar äldre än tio år. I Sverige är motsvarande siffra ännu bara 17 procent.

I England har man också lyckats minska mängden avlivade djur till följd av beteendestörningar. Tack vare ett aktivt program med beteendeträning där veterinärer och etologer samarbetar, kombinerat med ett ökande intresse från allmänheten att ta hand om övergivna hundar, har antalet beteenderelaterade avlivningar minskat.

Bruce Fogle konstaterade att det vid en avlivning är viktigt att veterinären och övrig personal har en ritual kring att avsluta livet. Ägarna bör få känna att djuret får ett värdigt slut och ges möjlighet att sörja sina djur.

En annan viktig ritual följde på kvällen när Fogle och övriga mötesdeltagare åkte ut till Hornborgasjön för att se årets tranor. Eftersom vintern varit seg var det länge oklart hur många tranor som fanns på plats, men vädret under dagen gjorde att flera tusen anlände från Rügen under kvällen.

EUTANASI FÖR MÄNNISKA

Den fjärde dagen beskrev Henk ten Have främst situationen kring eutanasi för människor i Holland och Belgien. Den tydligaste skillnaden mellan länderna är att lagstiftningen i Holland är bättre förankrad hos befolkningen. I Holland kom lagstiftningen först efter 30 års etisk diskussion kring olika fall inom sjukvården och en praxis hann utarbetas under den tiden. I Belgien var det i första hand ett politikerbeslut. Belgien har tillåtit eutanasi, medan Holland fortfarande betraktar eutanasi som ett brott. Vid eutanasi kan dock inte en läkare bli bestraffad så länge som dödshjälpen skett i enlighet med en fastställd procedur.

Patientens självbestämmande, autonomi, är central i Holland. Exempelvis finns det en stark debatt kring behandling och vilken typ av behandling som bör sättas in. Att sätta in artificiell matning via sond på en människa kan exempelvis räknas som att felbehandla en person då sondmatning inte anses som naturlig. Eutanasifrågan har varit viktig då patienter känt att de sista avgörande besluten ofta tas ifrån dem när de inte får bestämma om de ska fortsätta leva eller inte. Paradoxalt nog har antalet fall av eutanasi i Holland minskat sedan självbestämmande för patienten blivit möjlig. Man har idag en större efterfrågan på palliativ vård än tidigare.

ANDRA PERSPEKTIV

Under dagarna gjordes flera deltagarpresentationer för att ge nya perspektiv åt frågorna. Doktoranden Anna Lindblad, Karolinska Institutet, presenterade en attitydundersökning kring läkares attityder till läkarassisterat självmord. Åsa Rejnö, Göteborgs universitet, presenterade också sitt doktorandprojekt kring stroke och plötslig död. En viktig aspekt av studien är att uppmärksamma de etiska dilemman som en plötslig död ger.

Sofia Wiberg, SLU, presenterade sitt doktorandprojekt som är en del i forskningsprojektet PAWISE. Projektet studerar sambanden mellan hur mycket resurser som satsas på de anställdas respektive djurens välfärd, den verkliga välfärden och organisationens effektivitet på slakterier och försöksdjurslaboratorier, dvs i miljöer där avlivning av djur görs på rutinmässig basis. Undertecknad

Det finns en trend att målen för human- och veterinärvården närmar sig varandra. Djurägare vill förlänga livet på sina djur och på humansidan förs en debatt kring eutanasi.

diskuterade också några trender inom djursidan. Det finns t ex en trend att veterinärer och läkare närmar sig varandra i målen för vården. Många djurägare vill förlänga livet på sina djur och på humansidan förs en debatt kring eutanasi och läkarassisterat självmord.

SUMMERING OCH UTBLICK

Den sista dagen var vikt för summering och reflexion.

De enklaste fallen av eutanasi verkar vara sällskapsdjur där triaden (patient, närstående och behandlare) är ”överens”. Svårare är de fall hos sällskapsdjuren där inga medicinska skäl föreligger och djuret inte lider. Detsamma gäller alla lantbruksdjur som ofta i praktiken dödas tidigare än de behöver (synpunkt framförd av organisatören Bo Algers, SLU). Allra svårast är de fall där patienten är människa, särskilt mot bakgrund av tendensen i Holland att önskemålen om eutanasi minskar till fördel för palliativ vård. En central fråga på både djur- och människosidan är om kvantitet eller kvalitet i livet är viktigast.

Henk ten Have gjorde under sista dagen en exposé över bioetikens utveckling. Han framförde att bioetiken numera är vidare än medicinsk etik och inbegriper även djur- och miljöetik. Historiskt har fler och fler grupper inkluderats bland dem vi tar etisk hänsyn till. Globalt rör de stora etiska frågorna idag ämnen som rättvisa produkter, genetiskt modifierade organismer, säker mat och förbättrade egenskaper hos människa via genmodifiering.

Dan Weary, professor från Kanada, slog fast att den här typen av konferenser är viktiga för att forskare ska få chansen att dela med sig, förstå varandras synsätt och delvis påverkas av de alternativa synsätten. Vi måste inse att vi i dagsläget inte etiskt kan lösa alla svåra fall, men med ökad kunskap kan vi lösa många av fallen. Vi kommer därför att behöva fortsätta arbeta vetenskapligt i detta ämne. Således ett stort tack från alla medverkande till Bo Algers, SLU, Lennart Nordenfelt, Linköpings universitet och Stefan Gunnarsson, SLU, för att ha organiserat avstampet mot kommande forskning.

***HENRIK LERNER,** FD i Tema Hälsa och samhälle, Centrum för tillämpad etik, Linköpings universitet, 581 83 Linköping.

MRSA-seminarium pekade på hotfull situation

KARIN LUNDBORG, VMD, länsveterinär*

Myndigheterna i Västra Götaland anordnade under våren ett vårdövergripande seminarium om antibiotikaresistens, riktat till praktiska utövare av såväl veterinär- som humanmedicinen. Expertföreläsarna framhöll att samarbete krävs mellan yrkesgrupperna för att vi ska kunna behålla ett effektivt antibiotikaverktyg.

Den 27 april i år ordnade Länsstyrelserna i Västra Götaland och Halland tillsammans med Smittskyddsenheten Västra Götalandsregionen ett MRSA-seminarium. Mötet ägde rum i Göteborg och ca 90 personer var anmälda, med ungefär 60 deltagare från den veterinärmedicinska professionen och resten från humansjukvården.

Seminariet inleddes med att Peter Ulleryd, smittskyddsläkare i Borås, föreläste om antibiotikaresistensläget och Strama-(strategigruppen för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens)-arbetet på humansidan. Peter började med att ställa frågorna ”Är det allvarligt?” och ”Ska vi oroa oss?”. Slutsatsen av hans föreläsning blev att svaret på båda frågorna är Ja. Han redogjorde också för vilka områden inom modern sjukvård som är helt beroende av verksam antibiotika (t ex avancerad kirurgi, cytostatikabehandling, transplantationer, protesoperationer och neo- ➤

MRSA-seminariet ägde rum i Göteborg och ca 90 personer var anmälda, med ungefär 60 deltagare från den veterinärmedicinska professionen och resten från humansjukvården.

natalvård). Ett ökande resistensproblem kan därför innebära att en del av dagens sjukvård inte kommer att stå till buds på samma sätt i framtiden.

SPRITEN SKA FINNAS DÄR MAN NORMALT ÄR

Kerstin Möller, hygiensjuksköterska vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg belyste vikten av basala hygienrutiner och redogjorde för vilka dessa rutiner bör vara. Framför allt tryckte hon på att rutinerna ska vara lätta att följa, handspriten ska t ex finnas där man normalt är.

Ulrika Grönlund-Andersson, SVA klargjorde begreppen beträffande ”bokstavsbakterierna” inom veterinärmedicinen, dvs ESBL (tarmbakterier som bildar ”Extended Spectrum Beta-Lactamase”), MRSA (meticillinresistent *Staphylococcus aureus*), och MRSP (meticillinresistenta *Staphylococcus pseudintermedius*), i vilken omfattning de har hittats hos djur i Sverige och vilka problem de kan orsaka. Ulrika framhöll också att MRSA är ett humanproblem som finns på djursidan medan MRSP framför allt är ett djur- och djursjukhusproblem.

Rutinerna ska vara lätta att följa, handspriten ska finnas där man normalt är.

VÅRDHYGIEN I PRAKTIKEN

Därefter följde ett pass om ”Vårdhygien” i praktiken. Marie Flöisbon, chefveterinär vid Blå Stjärnans djursjukhus i Borås och Anne Palmé, hygiensköterska vid Södra Älvsborgs sjukhus redogjorde för de fall av MRSP man haft på djursjukhuset i Borås och vilka åtgärder man vidtagit för att få bukt med problemet. På motsvarande sätt redogjorde Katinka Odelius, hygienansvarig på regiondjursjukhuset Strömsholm för de åtgärder man vidtagit i samband med ett utbrott av MRSA och MRSP på djursjukhuset.

Samtliga föreläsare framhöll vikten av goda basala hygienrutiner, utbildning av personalen, information till djurägarna samt en strikt antibiotikapolicy.

Ulrika Grönlund-Andersson avslutade seminariet med att föreläsa om smart antibiotikaanvändning till djur som också inkluderar genomtänkt och strategisk provtagning och journalföring. Målet borde vara att vi i framtiden tryggt kan säga till våra djurägare ”vi slipper behandla med antibiotika idag”.

***KARIN LUNDBORG,** VMD, länsveterinär, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Box 224, 532 23 Skara.

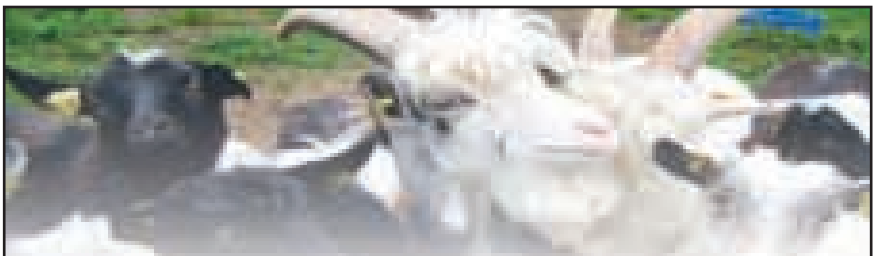

KURS I GETSJUKDOMAR

Tid och plats
14-15 oktober i Sundsvall

Innehåll
- Vanliga sjukdomar och deras behandling
- Mjölkgetter och mastit
- Parasiter och parasitstrategier

Föreläsare
Kalle Hammarberg, Ylva Persson SVA, Katarina Gustafsson SvDHV

Kursavgift
500 kr + moms, inkl fika.
Lunch och övernattning ingår inte.

Anmälan görs senast den 30/9 till Marianne Karlsson SvDHV, 018-16 76 25 marianne.karlsson@svdhv.org
Mer info på www.svdhv.org

Kursen finansieras delvis av medel från Landsbygdsprogrammet.

Svenska Djurhälsovården

Fullspäckat jubileumsfullmäktige såg framåt

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Torsdagen den 3 juni var det dags för SVFs årliga fullmäktigemöte, som denna gång hölls på anrika Piperska muren i Stockholm. Mötet var historiskt då det var 150 år sedan förbundets första fullmäktige gick av stapeln. Detta firades genom att rekordmånga hedersutmärkelser delades ut, men också allvarligare framtidsfrågor fanns på dagordningen.

Förbundsordföranden Evamari Lewin hälsade delegaterna välkomna och kunde glädja sig åt en fulltalig fullmäktigeförsamling.

Ett fulltaligt fullmäktige hade bänkat sig i salen när förbundsordföranden Evamari Lewin hälsade de närvarande välkomna och förklarade fullmäktigemötet 2010 öppnat. Carl Hård af Segerstad valdes traditionsenligt till mötesordförande och kanslichef Per Carlsson till mötessekreterare.

Efter formaliapunkterna redogjorde Evamari Lewin för förbundets verksamhet 2009. Ordföranden lyfte fram några händelser av särskild betydelse från det gångna året, bland annat när SVF i maj förra året stod värd för FVEs generalförsamling i Stockholm. Evenemanget rönte stor uppskattning bland de ca 200 deltagarna från hela Europa. SVF arrangerade dessutom dagen innan ett seminarium om veterinäryrkets betydelse för folkhälsan, ”Veterinärer för folk och fä”. I juni tillsatte regeringen en särskild utredare, landshövdingen i Värmland Eva Eriksson, för att göra en bred översyn av den samlade djurskyddslagsstiftningen. En särskild referensgrupp utsågs i november där SVF respresenteras av Lotta Berg.

Per Carlsson kompletterade verksamhetsberättelsen med en genomgång av resultat- och balansräkningen och det konstaterades att förbundets ekonomi är i god ordning. Fullmäktige beslutade att fastställa resultat- och balansräkningen för 2009 och att i enlighet med revisorernas berättelse bevilja ansvarsfrihet för styrelsen 2009.

DEN AKTUELLA VERKSAMHETEN

Förbundsordföranden fortsatte sin redovisning genom att berätta om SVFs aktuella verksamhet. En av de viktigaste frågorna för tillfället är att bevaka konsekvenserna av den nya behörighetslagen. Representanter från förbundet deltog i ett möte på Jordbruksverket i mars, där utövandet av hästtandvård diskuterades. Förbundet underströk att detta i första hand är en veterinär kompetensfråga.

En annan aktuell fråga är att försvara veterinärernas position på den omreglerade apoteksmarknaden. Efter omregleringen har ingen apoteksaktör skyldighet att hantera telefonarvoden. Veterinärförbundet arbetar för att apotekens hantering av receptarvoden återupptas. Efter avregleringen har även problem rapporterats beträffande tillgänglighet av djurläkemedel för djurägarna. Förbundet avser påpeka detta till Läkemedelsverket.

I början av 2009 tog länsstyrelserna över ansvaret för djurskyddskontroller från kommunerna. Dessutom ska kontroller inom livsmedelskedjan stärkas. Länsveterinärernas arbetsområde har ➤

➤ både breddats och fördjupats. Det är därför nödvändigt att tillräckliga medel följer med uppdraget så att det kan genomföras. Så har hittills inte skett, varför SVF driver frågan mot regeringen.

Arbetet fortgår med att vidta nödvändiga åtgärder för förändringen av den veterinära fältverksamheten. Detta gäller särskilt upphandling av veterinära tjänster från Jordbruksverket avseende jour, beredskap och offentliga tjänster.

Lars Lannek spådde att det kommer att dröja flera år innan andra än veterinärer prövas av den nya ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård (ADHSV).

NYA BEHÖRIGHETSLAGEN

Som inbjuden talare föredrog Lotta Ternström-Hofverberg från Jordbruksverket innehållet i den nya behörighetslagen. Lag 2009:302 om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ersatte vid årsskiftet 2009/10 ”den veterinära behörighetslagen”. Lagen har accepterat att djursjukvården inte bara består av veterinärer, sade Lotta Ternström-Hofverberg. Flera yrken behörighetsregleras och får därmed samma ansvar och samma skyldigheter som veterinärer. Ansvaret lyfts från veterinären till den som faktiskt utför åtgärden inom yrkeskategorierna leg djursjukskötare, godkänd leg tandläkare, sjukgymnast, sjuksköterska och godkänd hovslagare.

I den nya lagen ingår även ett så kallat behandlingsförbud som säger att den som inte hör till djurhälsopersonalen men ändå yrkesmässigt utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård, inte 1) får behandla djur som misstänks lida av epizooti eller zoonos, 2) får utföra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur eller utföra annan behandling som kan orsaka ett lidande som inte är obetydligt, 3) får behandla djur under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion. Jordbruksverket har dock möjlighet att föreskriva om undantag från behandlingsförbudet. Lagtexten är ny och flera tolkningsfrågor kvarstår därför för verket att lösa. Aktuella frågor just nu är enligt Lotta Ternström-Hofverberg vägledningar, gränsdragningar av typen vad som räknas som injektion kontra infusion, definition av begreppet handräckning och om tandvård på sällskapsdjur är en veterinär arbetsuppgift eller en uppgift för leg djursjukskötare.

Jordbruksverket har inte tänkt på allt, och finns det skäl är myndigheten beredd att göra en ny bedömning, underströk Lotta.

ANSVARSNÄMNDEN

Dagens andra inbjudna talare var Lars Lannek, från ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård (ADHSV). I samband med att den nya behörighetslagen trädde i kraft fick också den tidigare veterinära ansvarsnämnden ett utökat ansvarsområde. Lars Lannek spådde dock

ÖSTERSUNDS DJURSJUKHUS
SÄLJER FILIALEN
ÅRE VETERINÄRERNA
Tillfälle att förvärva toppmodern och
välutrustad smådjursklinik i expansiva Åredalen.
Kliniken totalrenoverades och utrustades 2007.
Regionen är mycket djurtät och kliniken har en unik marknadsposition.
Varmt välkommen för ytterligare information!
Maria Lundvall leg vet VD
maria.lundvall@ostersundsdjursjukhus.se
070-247 01 64
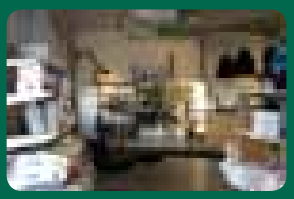

att det kommer att dröja flera år innan andra än veterinärer prövas av nämnden. Gränsdragningen för ansvar mellan olika yrkesgrupper kommer att medföra nya utmaningar, sade han. För djursjukskötarnas del är det t ex viktigt att han/hon säger tydligt nej om man inte anser sig ha kompetens att utföra en delegering från veterinär. Det kommer att krävas tydligare delegeringsrutiner än idag, sade Lars Lannek vidare. Skriftliga delegeringskontrakt kommer att bli nödvändiga i många fall.

APOTEKSFRÅGOR

Eftersom apoteksfrågorna oroar många veterinärer hade Ann Björck från Apoteket AB bjudits in för att redogöra för nuläget och planer inför framtiden.

Hon berättade att regeringen inrättat Apoteket Omstrukturering AB (OAB) för att leda och övervaka de processer som är nödvändiga för att omstrukturera Apoteket AB under omregleringen av den svenska apoteksmarknaden. OAB leder processen kring försäljning av apotek. OAB ska samtidigt säkerställa att viss infrastruktur och servicefunktioner inom Apoteket bibehålls och görs tillgängliga för samhället och nya aktörer. Dessa funktioner förs över till ett nybildat bolag, Apotekens Service AB. OAB är moderbolag till Apoteket AB under den tid då omregleringen pågår och ska därefter avvecklas.

Apotekens Service AB

Apotekens Service AB är ett statligt bolag som erbjuder infrastrukturtjänster för apoteksmarknadens aktörer. Från den 1 juli 2009 utgör bolaget en länk mellan hälso- och sjukvården och alla aktörer på den omreglerade apoteksmarknaden. Företaget gör det bland annat möjligt för apoteksaktörerna att leva upp till stora delar av de krav Läkemedelsverket ställer på dem.

Fullmäktige hade många frågor till Ann Björck från Apoteket AB med anledning av den omreglerade apoteksmarknaden.

Telefonarvoden

På förekommen anledning berättade Ann Björck vidare att Apoteket AB från och med den 1 juli 2010 inte har någon central hantering av förskrivararvoden, vare sig för veterinärer, landsting eller andra förskrivare. Apoteket AB vill dock även i framtiden ge veterinärer en bra service, sade hon. Veterinärer välkomnas därför att kontakta personal på Apoteket ABs lokala apotek, för att tillsammans komma överens om en lösning.

HEDERSUTMÄRKELSER

Eftersom 2010 är veterinärförbundets 150-årsjubileumsår har förbundsstyrelsen under våren uppmanat medlemmarna att nominera välförtjänta personer till förbundets hedersutmärkelser. Flera medlemmar hade hörsammat uppmaningen, varför listan på kandidater var lång. ➤

Sorbact® gel

NYHET!

Fuktig nyhet för torra sår!

I **Sorbact gel** har vi kombinerat Sorbact´s unika bakterie- och svampbindande egenskaper med en hydrogel. **Sorbact gel** finns i 2 storlekar 7,5x7,5 och 7,5x15 cm.

Finns att köpa hos din grossist!

Sorbact för alla sår

Sorbact är effektivt vid alla typer av sår och svampinfektioner, vare sig man vill rensa upp eller minska risken för infektion. Med Sorbact finns ingen risk för resistensutveckling eller negativa miljöeffekter. Sortimentet består av kompress, tamponad, rundtork, gelkompress samt absorptions- och filmförband. Hela sortimentet är tillgängligt via era grossister. Kontakta oss för mer information! pharma@abigo.se

abigo

ABIGO Medical AB, Ekonomivägen 5, 436 33 ASKIM
Tel 031-748 49 50 • Fax 031-68 39 51 • www.abigo.se

➤ Då SVF inte delat ut någon utmärkelse sedan 2004 uppstod först viss förvirring om hur röstningsproceduren skulle gå till. Mötesordföranden Carl Hård af Segerstad lyckades dock med säker hand få struktur på röstningsförfarandet, och fullmäktige beslutade att följande personer ska tilldelas hedersutmärkelser under förbundets 150-årsjubileumsdag den 6 oktober. Guldmedalj: Stig Einarsson, Lars-Erik Appelgren, Anna Tidholm och Kalle Hammarberg. Hedersledamot: Karin Östensson och Nancy de Briyne (som är veterinär och biträdande generalsekreterare vid FVEs kontor i Bryssel).

Den belgiska veterinären Nancy de Briyne blev hedersmedlem i SVF för den hjälp hon gett Sverige i Europasamarbetet. Nancy är biträdande generalsekreterare vid FVEs kontor i Bryssel.

BEHANDLING AV INKOMNA MOTIONER

Två motioner hade inkommit till årets fullmäktige, varav den första från valberedningen. Valberedningens ordförande Carl Hård av Segerstad redogjorde för motionens innehåll, som gick ut på att förlänga mandatperioderna för förtroendevalda från nuvarande två år till fyra år. Fullmäktige beslutade uppdra åt förbundsstyrelsen att utreda frågan och återkomma till nästa fullmäktigemöte.

Den andra motionen kom från AVF men hade skickats in en vecka efter motionstidens utgång. AVFs motion yrkade att förbundets verksamhet ska bli mer praktiskt utåtriktad mot medlemmarna än idag. AVF ville också att SVFs omorganisation ska ges den utredning och utvärdering som bestämdas 2006 men som ännu inte ägt rum. ”Vi som arbetar med fackliga frågor stöter ofta på brister och felaktigheter”, skrev motionärerna bland annat. Fullmäktige beslutade att avvisa motionen med motive-

Många var nominerade till förbundets hedersutmärkelser och flera omröstningar fick genomföras innan fullmäktige fattat sitt beslut.

ringen att den inkommit för sent, men Evamari Lewin informerade att frågeställningen som AVF tar upp är viktig och kommer att behandlas inom ramen för beslutet att utvärdera den nya organisationen.

MEDLEMSAVGIFT OCH PERSONVAL

Efter presentation och godkännande av verksamhetsplan för 2011 följde fastställande av budget och avgifter för 2011. Medlemsavgiften höjdes med 100 kr/år medan prenumerationsavgiften för SVT behölls oförändrad.

För att fylla uppkomna vakanser och nya mandatperioder i kommittéer och nämnder fick fullmäktigedelegaterna göra en sista insats innan hemresan. Som fyllnadsval i förbundets djurskyddskommitté utsågs Christian Jurc att ersätta vakansen efter Per Michanek, som lämnat kommittén. Till Etikrådet blev det omval av ledamöterna Peter Kallings, Barbro Röken och Lars Gustafson. Pensionsnämnden stod också i tur att förnyas, och där utsågs Agneta Alderin (omval), Klas Svensson (nyval), Lars-Magnus Olovson (nyval) och suppleant Per Wallgren (nyval). Till Rådet för veterinärhistorisk och biografisk forskning valdes Herbert Lundström (omval), Bengt Nordblom (omval) och Per Arnesson (nyval). När turen kom till revisorerna utsågs Lars Bauman och Sven-Ove Olsson (omval), med ersättare Bengt Arnedal (för Bauman) och Mats Westman (för Olsson) (nyval). Slutligen skulle två fullmäktigeledamöter och en ersättare utses att ingå i beredningsutskottet till nästa ordinarie fullmäktigemöte 2011. Fullmäktige beslutade att utse Elisabeth Hernblad Tevell, Maria Nöremark och Kajsa Gustafsson.

Delegaterna fick en lång arbetsdag men var fokuserade in till slutet då man genomförde personval till kommittéer och nämnder.

Mötesordförande Carl Hård af Segerstad konstaterade att alla beslut varit enhälliga, och tackade ledamöterna för ett bra och väl genomfört fullmäktige. Förbundsordföranden passade också på att tacka mötesordföranden för hans säkra klubbföring och kansliet för förberedelserna. 2010 års fullmäktige var därmed över, men mycket kvarstår av förbundets jubileumsår. ■

Resereportage

Politisk oro drabbar Thailands elefanter

CHRISTER HANSSON, frilansjournalist*

Politisk oro och minskad turism kommer att slå hårt mot Thailands elefanter. Chefveterinär Sittidej Mahasawangkul räknar med fler fall av vanvård och depression.

Foto: Leif Hansson

Sittidej Mahasawangkul, chefveterinär vid Thai Elephant Conservation Center *i Lampang, är orolig för de thailändska elefanternas framtid.*

– Jag är inte orolig för vår egen verksamhet, men det har säkert stor betydelse för de privatägda elefanterna inom turistindustrin, säger Sittidej Mahasawangkul, chef för sjukhuset vid *Thai Elephant Conservation Center* i Lampang.

Thailand har länge varit präglat av politisk oro. Till det kom tsunamin 2004, följt av den ekonomiska krisen som slagit hårt mot landets ekonomi. Under våren eskalerade så kampen mellan regeringen och de så kallade ”rödskjortorna”, stödda av förre premiärministern Thaksin Shinawatra.

När rödskjortorna vägrade häva sin ockupation av stora delar av Bangkoks kommersiella och finansiella centrum gick polis och militär till attack. Under sex dagar brann varuhus och banker, runt 1 500 människor skadades och 56 människor miste livet. Regeringen införde nattligt utegångsförbud i stora delar av landet.

DROGAS MED AMFETAMIN

Samtidigt minskade antalet inresande passagerare vid Bangkoks storflygplats Suvarnabhumi från 30 000 till 17 000 per dag, när 43 länder avrådde sina medborgare från att besöka landet. Det kan få stora konsekvenser för Thailands elefanter.

– Det är rimligt att tro att flera ägare inte kommer att ha råd att ta så väl hand om sina djur som de borde, konstaterar Sittidej Mahasawangkul.

Från slutet av 1980-talet har Thailands elefanter – nationalsymbolen ”Chang” – minskat i antal från 15 000 till dagens 4 000, varav endast ett tusental lever i det vilda. Bakgrunden är skogsnäringens tillbakagång, liksom skärpt lagstiftning.

Det förekommer fortfarande att elefanter ges stora mängder amfetamin för att orka med det tunga arbetet i samband med olaglig avverkning, men sådant blir allt ovanligare. Skogsavverkningens tillbakagång gjorde att många elefanter övergavs av sina ägare. Åtskilliga drev runt som tiggare på jakt efter mat. Många sjuka djur lämnades att dö.

FRISTAD FÖR ELEFANTERNA

Statliga *Thai Elephant Conservation* ➤

Foto: Leif Hansson

Många elefanter överges eller vanvårdas när ekonomin blir sämre. Detta djur lider av näringsbrist och liggsår efter långvarig misskötsel, men har räddats av elefantcentret.

➤ *Center* öppnades 1992, som ett led i arbetet med att bevara landets utsatta elefanter. Här lever idag 60 elefanter på 130 hektar av slätter, skog och dammar, tillsammans med sina 60 ”mahouter” – förare – deras 40 assistenter och annan personal.

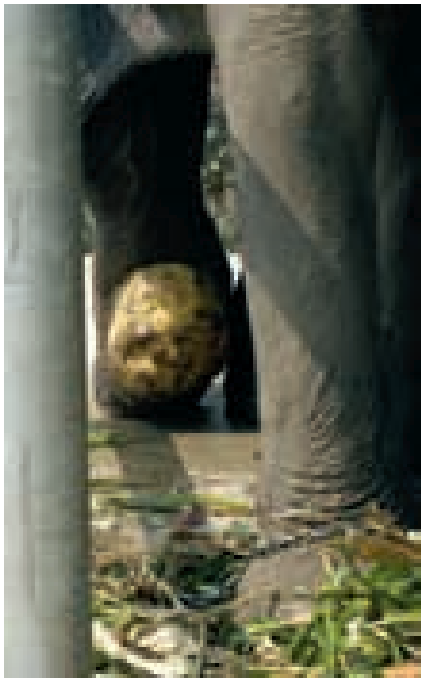

Foto: Leif Hansson

Sjukdomsbilden varierar, här en elakartad hudtumör som tyvärr slutade med att elefanten fick avlivas.

Ett sätt att skapa intresse för djuren är kursverksamhet riktad till både turister och folk som hanterar elefanter professionellt. Här erbjuds allt från endagskurser till 30 dagars utbildning. Runt 500 turister tar varje år ”certifikat”. Här finns även det sjukhus som leds av Sittidej Mahasawangkul och som erbjuder landets alla elefanter – statligt eller privat ägda – kostnadsfri vård. Personalen utgörs av fem heltidsanställda veterinärer, plus ett antal praktikanter från den sexåriga veterinärutbildningen i Bangkok. Upptagningsområdet är hela Thailand, men flertalet elefanter kommer från landets norra delar. I söder samarbetar man med lokala veterinärer som vårdar djuren på plats.

VARIERANDE SJUKDOMSPROBLEM

Förra året behandlades runt 200 elefanter vid kliniken. För tillfället är elva intagna, med diagnoser som undernäring, benskörhet, graviditetsproblem, infekterade sår, frakturer, bruten bete, eller muskelproblem i snabeln.

– Det handlar vanligtvis om mindre saker: sår från olyckor, infektioner och varbölder som måste behandlas, konstaterar Sittidej Mahasawangkul.

– Men numera används 90 procent av elefanterna inom turistindustrin och där handlar det om helt andra problem.

En inte helt ovanlig diagnos är depression, ett tillstånd som medför att elefanten inte äter och dricker i tillräcklig mängd. I allvarliga fall blir det nödvändigt att tillföra intravenös vitaminberikad näringsvätska, i kombination med medicinering. Patienterna är ofta de elefanter som, likt lydiga slavar, håglöst traskar runt på hård asfalt, bland bilavgaser och larmande trafik, utan möjlighet att bada och beta från buskar och träd. Ofta med en glad turist på ryggen.

KOSTNADSFRI VÅRD

Lagen medger konfiskering enbart när en elefant är illegal, dvs om den saknar ID-kort och mikrochip bakom vänster öra. Då rör det sig sannolikt om en infångad vildelefant eller ett djur som smugglats in från något grannland. Att ett djur vanvårdas är inte tillräcklig grund för ingripande. Men när ägaren till en registrerad elefant samtycker är vården av hans djur alltid helt gratis.

Foto: Leif Hansson

En stor del av vården är statligt finansierad. Denna unga elefant har fått benet skadat av en mina, då många av djuren kommer från de krigsdrabbade områdena vid gränsen mot Burma.

– Det beror på att elefanter inom skogsindustrin uppfattades som enbart arbetsredskap. När en elefant blev sjuk och behövde vård tjänade ägaren inga pengar, istället fick han kostnader, förklarar Sittidej Mahasawangkul.

– Då hände det ofta att ägaren sålde den billigt, eller helt enkelt lät den dö. Regeringen uppfattade det här problemet och införde kostnadsfri vård.

I samarbete med Kasetsart University i Bangkok driver elefantsjukhuset också ett avelsprogram, med både naturlig befruktning och artificiell insemination. Man driver även ett ”äldreboende” för 29 gamla, funktionshindrade, eller traumatiserade före detta skogsarbetande elefanter i byn Pang La. Liksom en kyrkogård där djuren begravs när de dör, vanligtvis runt 60–70 års ålder.

OROLIG FÖR ELEFANTERNA

Frågan är hur allt detta påverkas när turisterna uteblir? Det totala statliga anslaget till *Thai Elephant Conservation Center* ligger i år på tio miljoner baht, motsvarande 2,5 miljoner kronor. Men för att uppnå full kostnadstäckning måste centret få in ytterligare fem till tio procent genom biljettintäkter och donationer från besökande turister. Enbart maten för centrets alla elefanter kostar runt 200 000 baht per månad. Till det kommer kostnaden för mediciner, som varierar från fall till fall.

– Vår totala budget för mediciner ligger runt 100 000 baht per månad, men myndigheterna skjuter till mer om det behövs, säger Sittidej Mahasawangkul. Enligt honom är landets privatägda elefanter oftast i bra kondition – men det gäller långt ifrån alla. Hur elefanten mår är helt beroende på hans mahout.

– Om han enbart använder sin elefant som ett ekonomiskt arbetsredskap, som får slita hårt och äta alltför lite, kommer den att bli sjuk.

– Jag är inte orolig för elefanterna som kommer hit. Vi får de resurser vi behöver. Jag tror däremot att många av de djur ni ser bland turisterna ute på gatorna kommer att fara illa.

FLER HEMBESÖK

Vad kan göras för att undvika det? Sittidej Mahasawangkul räknar med större arbetsbelastning för kliniken. Men man kommer också att satsa för att motverka problemen, genom att låta centrets mobila vårdenhet – en skåpbil med mediciner och utrustning – resa runt i landet och erbjuda gratis hälsoundersökningar. Förra året gjorde elefantkliniken över 1 000 hembesök över hela landet. I år ska det bli fler.

– Många elefanter vill inte lämna sina hem för att leva på ett sjukhus, säger Sittidej Mahasawangkul

– Om elefanten läggs in måste dessutom mahouten stanna här med den. Då är det bättre att ta hand om mindre åkommor på plats.

Foto: Leif Hansson

Thailands politiska oro kommer att medföra en större arbetsbelastning för elefantkliniken och sämre omvårdnad av ”turistelefanterna”.

***CHRISTER HANSSON,** frilansjournalist, ch.media, Ankargatan 22a, 414 61 Göteborg.

KANDIDATER
till höstens val i veterinärförbundet

Nu är nomineringsperioden för kandidater till höstens val av förtroendemän i förbundsstyrelsen, SVS-ledningen och fullmäktige slut. Nedan finns en sammanställning av kandidaterna.

Kandidaterna kommer att presenteras personligen i senare nummer av SVT. Här kungörs bara vilka personer som har nominerats till olika poster. Samtliga poster har en mandatperiod på 2 år.

Vice ordförande i veterinärförbundet:
Anders Forslid, Höör (omval; valberedningens förslag)

Vice ordförande i veterinärmedicinska sällskapet (SVS):
Torkel Ekman (nyval; SVS valkommittés förslag)

Ledamöter i förbundsstyrelsen (3 platser):
Karin Bredelius (nyval; valberedningens förslag)
JK Larsson (nyval; förslag från enskild medlem)
Olof Skarman (omval; valberedningens förslag)
Lars-Erik Staberg (nyval; valberedningens förslag)

Fullmäktigedelegater (av de nominerade kommer de 15 som får flest röster i valet att utgöra ordinarie ledamöter och de övriga suppleanter):

Nomineringar från föreningar, sektioner och/eller enskilda medlemmar:

Anna Bergh, Uppsala
Åsa Bergström, Tibro
Johan Blix, Farsta
Björn Dahlén, Klavreström
Zoltan Dobolyi, Råda
Bo Eberhardson, Kalix
Therese Edström, Mölndal
Eva Eriksson, Hudiksvall
Kerstin Erlandsson, Nybro
Eleonor Fredler, Hägersten
Karin Granath, Bromma
Lennart Granström, Stockholm
Jessica Ingman, Knivsta
Lars Kristensen, Fjärås
Karin Lambertsson, Vännäs
Maria Lindberg, Uppsala
Anna Lindhe, Uppsala
Tina Mannerfelt, Västerås
Olle Rydell, Borlänge
Alexandra Vilén, Helsingborg

Valet kommer att genomföras i november genom direktröstning av veterinärförbundets medlemmar. Mer information om valprocessen kommer senare i SVT.

Uppgifter om förbundsstyrelsens samtliga ledamöter finns i varje nummer av Svensk Veterinärtidning. Förteckning över redan valda fullmäktigedelegater till och med 2011 finns på SVF:s hemsida www.svf.se och den kan också fås från förbundskansliet.

Sällskapsdjur fokus i TV-sänd Djurgala

MAGNUS PAMP, frilansjournalist*

Under våren 2011 kommer Djurgalan att direktsändas i svensk TV. Syftet är att upplysa om och samla in medel till djurskyddande projekt runt om i landet och även internationellt. Fokus ligger på sällskapsdjur som hund, katt och häst i Sverige.

Djurgalan anordnas av en insamlingsstiftelse vars styrelse består av en rad branscherfarna personer, bland andra Mia Runnérus, leg veterinär och direktör på Universitetsdjursjukhuset i Uppsala, Bengt Röken, chefveterinär på Kolmårdens djurpark och Jonas Wahlström, ägare av Skansenakvariet.

– Det finns många viktiga djurskyddsprojekt som behöver uppmärksammas, säger Mia Runnérus. Vi i styrelsen har lång erfarenhet av att arbeta med djur och vet vad sällskapsdjuren betyder för människor.

– Alla i styrelsen är med i egenskap av privatpersoner och jobbar helt ideellt, fortsätter Jonas Wahlström. När jag blev tillfrågad om att vara med i styrelsen svarade jag ”Ja!” direkt, eftersom jag tycker idén är utmärkt. Projektet ligger mig personligen varmt om hjärtat och jag ser vikten av att nå ut med information om de djurskyddsprojekt som finns.

Foto: Gunnar Sjögren

Bengt Röken och Mia Runnérus är de två veterinärer som engagerat sig i styrelsen för Djurgalans insamlingsstiftelse.

INSAMLINGEN SKER VIA 90-KONTO

Djurgalan kommer att ha ett 90-konto, samt stå under SFIs (Svensk Insamlingskontrolls) uppsikt, vilket är en bekräftelse på att insamlingen sköts ansvarsfullt och att pengarna går dit de ska utan oskäliga ➤

Styrelsens medlemmar

Jonas Wahlström (VD och ägare Skansen-Akvariet),
Carin Götblad (länspolismästare i Stockholm),
Mia Runnérus (leg veterinär, direktör Universitetsdjursjukhuset Uppsala),
Bengt Röken (chefveterinär Kolmårdens djurpark),
Anna Tofftén (departementsråd Jordbruksdepartementet),
Martin ”E-type” Erikson (artist & djurskyddsivrare),
Gunnela Ståhle (djurskydds- och matsäkerhetsexpert Svenskt Sigill) och
Jenny Falk (projektledare).

FOTO: GUNNAR SJÖGREN

– Alla i styrelsen är med i egenskap av privatpersoner och jobbar helt ideellt, understryker stiftelsens ordförande Jonas Wahlström.

➤ kostnader. Inför Djurgalan kommer styrelsen att välja ut de djurskyddsprojekt som ska presenteras under galan. De insamlade medlen kommer att i första hand gå till de projekt som visas under sändningen.

– Våra uppgifter i styrelsen är bland annat att välja ut den handfull projekt Djurgalan ska belysa och sedan också fördela de insamlade medlen till dessa, säger Mia Runnérus. Med vår samlade erfarenhet kan vi välja ut skyddsprojekt som verkligen gör skillnad. Djurgalan är ett bra sätt att samla in pengar till sådana skyddsprojekt.

ALLVARLIGT OCH LÄTTSAMT SAMTIDIGT

Tanken är att Djurgalan ska sändas i svensk TV under våren 2011. Djurgalan produceras av produktionsbolaget Eyeworks som producerat bland annat Faddergalan, Bingolotto och Postkodlotteriet. Under sändningen av Djurgalan dyker intressanta gäster upp som berör ämnet djur på olika sätt. Reportage med de utvalda projekten visas för att påvisa nyttan som görs och behoven som finns. Programmet innehåller även lättsammare underhållning med artister, tävlingar m m.

– Djurgalan kommer också att ta upp några utländska djurskyddsprojekt, säger Bengt Röken. Det är emellertid viktigt att påpeka att vi inte kan ändra på politiska beslut utomlands eller kulturella betingelser som att använda hundar som mat. Årets Djurgala stödjer huvudsakligen sällskapsdjur.

– För oss är det mycket viktigt att stiftelsen kan följa upp alla projekt, både de svenska och de utländska, och se att de insamlade medlen ger ett tydligt resultat. Vår förhoppning är att Djurgalan ska bli ett årligt återkommande event.

Upprinnelsen till Djurgalan

Djurgalans projektledare, Jenny Falk, är också upphovskvinnan bakom idén. Efter ett tv-program om ”live-skinning” fick Jenny nog. Hon kände starkt att människor i allmänhet behöver få upp ögonen för de stora hjälpbehov som finns. Jenny bestämde sig för att försöka förverkliga en idé om en direktsänd TV-gala till förmån för utsatta djur. Till vardags arbetar Jenny som civilekonom.

– Ingen kan göra allt men alla kan göra lite, och om alla gör det blir effekten stor, säger Jenny. Det krävs mycket jobb för att Djurgalan ska bli verklig men med rätt fokus, positiv inställning och stöd från företag och allmänhet är vi snart där. Mitt jobb är att hålla ihop trådarna kring Djurgalan.

Sök forskningsbidrag från Agria Djurförsäkring för lantbruksdjur

Agria Djurförsäkring

Mer information finns på agria.se, under rubriken ”OM AGRIA” och underrubriken ”Forskningsfonden”.

MAGNUS PAMP, frilansjournalist, Föreningsgatan 18B, 722 18 Västerås.

Pilotprojekt ska pröva villkorad läkemedelsanvändning

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att utveckla djurhälsoarbetet i mjölkproducerande besättningar. En projektgrupp arbetar nu med att ta fram ett förslag på hur detta ska gå till och den 15 september ska lansering av ett pilotprojekt ske.

Regeringsuppdraget syftar till att förenkla och utveckla lantbruksföretagens arbete. I detta arbete ligger bland annat att upptäcka, behandla och sköta sjuka djur samt att med förebyggande åtgärder säkerställa en god djurhälsa.

Det nya förslaget, som bygger på en bakgrundsstudie, innebär att djurägare i mjölkproducerande besättningar inte behöver tillkalla veterinär vid varje enskilt sjukdomsfall. Djurägaren kan ha vissa förstahandspreparat hemma och inleda behandling omedelbart då vissa i förväg fastställda symtom uppträder. Veterinärens arbete kommer, utöver behandlingar av symtom som ägaren inte får behandla själv, att inriktas på att förebygga sjukdom och upprätthålla en god djurhälsa och ett gott djurskydd genom återkommande besök. Dessa besök ska fokusera på den förebyggande djurhälsovården och uppföljning av de behandlingar som har genomförts.

FOTO: MARKUS TIBURZI

Det nya förslaget innebär att djurägare i mjölkproducerande besättningar inte behöver tillkalla veterinär vid varje enskilt sjukdomsfall.

BÄTTRE INSYN FÖR VETERINÄRER

– Vi förbereder nu ett pilotprojekt som ska genomföras i ett antal besättningar runt om i landet, säger Lotta Ternström-Hofverberg som leder projektgruppens arbete. Den 15 september kommer riktlinjer för pilotprojektet att redovisas.

– Det är viktigt att vi från start har en bra styrning på den villkorade läkemedelsanvändningen, påpekar Lotta Ternström-Hofverberg. Det här systemet ska ge veterinärerna bättre insyn i besättningarna och därmed en större helhetsbild som gör att resurserna kan sättas in på ett tidigare stadium. Pilotprojektet ska ge oss svar på hur väl vi i nuvarande förslag lyckas med detta, och hur vi måste arbeta vidare för att nå dit vi har tänkt oss. Läkemedelsbehandlingarna ska dessutom fortfarande vara kontrollerade och systemet får inte riskera djurskydd eller livsmedelssäkerhet.

Projektgruppen består av representanter från bland annat Jordbruksverket, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, Sveriges Veterinärförbund, Veterinärer i Sverige, Svensk Mjölk och Länsstyrelserna. ■

Länsveterinärerna möttes hos värmlänningarna

TEXT: CHRISTINA AROSENIUS

Landets länsveterinärer brukar ses en gång årligen för att diskutera gemensamma frågor och träffa företrädare för Jordbruksverket och Livsmedelsverket. Värdskapet vandrar mellan länen och i år var det dags för Värmland och Karlstad den 25–27 maj. Huvudansvarig för programmet var Anders Sandberg, allas vår "luffare", som deklarerade att detta var hans "tack- och avskedsföreställning" som länsveterinär. Deltagarna bjöds på tre dagar med inte bara intressant innehåll från yrkessynpunkt utan även spännande kulturella inslag.

Årets länsveterinärdagar ägde rum i Karlstad. Statyn föreställer "Sola i Karlstad" som enligt uppgift var en glad och trevlig servitris på Stadshotellet, där konferensen hölls.

INFORMATION FRÅN DJURSKYDDSUTREDAREN

Mötet inleddes av landshövding Eva Eriksson som hälsade samtliga välkomna till ett dynamiskt län där visserligen antalet lantbruksdjur har halverats på senare år men där det ändå finns en stark entreprenörsanda och ett omfattande samarbete över gränsen till Norge. Hon fortsatte med en presentation av utredningen om en ny djurskyddslag där hon själv är utredare. Utredningen ska vara klar till den 31 maj 2011 och hittills har det mest varit förberedande arbete i form av möten, samtal och dialoger med alla intressenter.

Det verkar finnas ett generellt missnöje med den nuvarande lagstiftningen men det är svårt att få substans i vad som är fel och hur det ska förbättras. Många djurhållare uttrycker en rädsla för att göra fel på grund av oklarheter i regelverket och tidskrävande administration. Målsättningen för utredningen är att modernisera och förenkla lagen utan att sänka djurskyddsnivån, något uppdrag att närma sig en EU-nivå finns inte. Tanken är att man ska få en tydlig och ändamålsenlig lagstiftning som ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Den ska ha minst samma djurskyddsnivå som i dag, utgå från enskilda djurs behov och vara mer flexibel och verka förebyggande. En första remissomgång för att få in synpunkter gav 84 utförliga svar som nu ska sammanställas.

Länsveterinärerna hade frågor och synpunkter efter landshövdingens presentation. Vilken roll ska polisen ha i samband med omhändertagande och djurförbud? Ska bedömningen av djurskyddskontroller se olika ut för olika system med samma djurslag? Hur ska omhändertagna djur kunna avlivas utan långdragna juridiska processer? Frågorna var många men som sammanfattning kan sägas att man måste formulera vad man vill ha för att kunna få en förändring. Möjligheten att lämna synpunkter till den pågående utredningen bör utnyttjas och Länsstyrelsen i Kalmar har redan lämnat över ett förslag rörande ➤

Värmlands landshövding Eva Eriksson hälsade alla välkomna och berättade om den utredning om en ny djurskyddslag som hon ansvarar för.

djurskyddstillsynen på slakterier i avsikt att förenkla och förbättra.

SLAKTERIFRÅGOR

Under rubrikerna ”Mat från plågade djur” och ”I huvudet på en djurplågare” fortsatte inläggen inom djurskyddsområdet. Åke Rutegård presenterade Kött och Charkföretagen, med 130 medlemmar som täcker 90 procent av charkproduktionen. Åke tog upp slakt utan bedövning där Sverige tills vidare får behålla sitt unika totalförbud. Det är dock mäktiga intressen i Europa som är emot detta förbud, troligen mer av ekonomiska än religiösa skäl. Fixering och avlivning utan bedövning är ett kvalificerat och utdraget djurplågeri, anser Åke. Det förslag som Sverige nu kämpar för är tydlig märkning av allt kött som kommer från djur som slaktats utan bedövning.

Belgian Blue-djur har också varit aktuella i Sverige. Marknaden i form av ICA, COOP och Axfood tog för flera år sedan ett tydligt principbeslut om att inte sälja kött från Belgian Blue och gjorde avtal om detta med sina köttleverantörer. Nu finns trots det ett 80-tal uppfödare i landet som föder upp dessa djur fullt lagligt. Kontroll på slakteri är svår att göra, renrasiga djur kan man hitta men korsningsdjur är svårare.

Det är mäktiga intressen i Europa som vill tillåta slakt utan bedövning, troligen mer av ekonomiska än religiösa skäl, sade Åke Rutegård.

Nedläggningen av slakterier är en annan fråga som kan påverka djurvälfärden t ex på grund av längre transporter. I nuläget slaktas 50 procent av landets grisar av endast två till tre anläggningar. Vad gäller nötkreatur är det mindre koncentrerat, de två till tre största slaktar dock 70 procent och åttatimmarsregeln för transporter börjar nu utmanas.

DJURMISSHANDLARE

Barbro Röken berättade sedan om hur djurmisshandlare fungerar, t ex att män som slår sin familj ofta har plågat djur när de var barn. I misshandelsfamiljer misshandlas även djuren. Hos dessa människor saknas ofta normala spärrar

STARTVAC®

-färre mastiter post-partum-

Nytt masti
mot *Staphyloco*
koagulas negativa s
och koliform

HIPRA

LABORATORIOS HIPRA, S.A.

Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain.

E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com

för våld. Vad som skulle behövas i landet är skyddade boenden för misshandlade kvinnor dit de även fick ta med sina djur. En grupp veterinärstudenter i Uppsala har dock börjat ta hand om misshandlade personers husdjur som inte får tas med till skyddat boende, se SVT nr 13/09.

För veterinärer är det viktigt att lära sig hur man skriver intyg och hur man vittnar på rätt sätt i dessa fall. Djurens enda hopp bör inte försöka mildra försöken att få dessa personer dömda, framhöll Barbro Röken.

NYHETER FRÅN JORDBRUKSVERKET

Johan Bräutigam som förste talare från Jordbruksverket inledde med att berätta om svårigheterna med handläggning av den nya djurhälsovårdspersonalen. Det är mycket nytt som måste beslutas som t ex vad de olika kategorierna ska få göra inom djurhälsovården. En upphandling av veterinär jourverksamhet pågår och även detta är ett helt nytt koncept. Den pågående smittskyddsutredningen kan också leda till stora förändringar, man vill lägga ett större ansvar på näringen. Tillsynen av djurförsök är en annan svår fråga.

Joakim Holmdahl och Anders Landgren informerade gemensamt om krisorganisationen och kommande OLC-(Operativ ledningscentral)-övningar. Jordbruksverket utarbetar en policy för organisationen och där förväntar man sig att kriserna kommer att öka i antal, bluetongue har varit en inledande ”övning”. Epizootierna i världen ökar i antal varje år. Att fortsätta öva och förbereda alla aktörer är därför viktigt och i år kommer man att träna på stabsarbete, ledningsmetodik, test av nya ledningssystem, samverkan, kriskommunikation och smittbekämpning.

Diana Viske och Bo Norell redogjorde för det ekonomiska utfallet av bluetongue-bekämpningen och vaccinationskampanjen. Vaccination ger en samhällsekonomisk vinst om man har tvåårigа vaccinationskampanjer och sedan inte får in smitta oftare än vart tredje år.

MÅNGA ARBETSUPPGIFTER MEN LITE RESURSER

Under andra dagen avhandlades bland annat delegeringen av delar av salmonellakontrollen till länsstyrelserna, behörighetslagstiftningen och kontroll av djurhälsopersonal, tillsyn rörande animala biprodukter, bitillsyn, upphandling av jour, Q-feber och EHEC. Det kan enkelt konstateras att många nya arbetsuppgifter har landat hos länsveterinärerna utan att de fått motsvarande ökade resurser, varken personellt eller ekonomiskt.

Att reda ut de nya kategorier av djurhälsovårdspersonal som kommer att finnas är inte helt lätt, det finns legitimerade, godkända, tillfälligt utövande och de med särskilt tillstånd. Helen Loor från Jordbruksverket redogjorde för detta och det är klart att mycket information till veterinärkåren fortfarande är ➤

STARTVAC® vaccinationsprogram

I besättningen ger Startvac den bästa effekten, när varje enskild ko vaccineras på rätt tidpunkt i förhållande till kalvningsdatum. Startvac introduceras därför i besättningen över en period, och den totala effekten ses först, när alla kor har börjat en ny laktation.

t-vaccin
occus aureus,
tafylokocker (KNS)
a bakterier

NORDVACC

MARKNADSFÖRES AV NORDVACC AB.
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel: 08-449 4650. Fax: 08-44946 56.
E-mail: vet@nordvacc.se
Hemsida: www.nordvacc.se

Ett nytt område där länsstyrelsen ska biträda Jordbruksverket gäller tillsyn för bekämpning av bisjukdomar.

➤ nödvändig. En fråga som ställdes rörde utländska veterinärer som tillfälligt kommer in och arbetar i landet. Regelverket säger att de ska meddela Jordbruksverket innan de kommer, skicka in bevis på yrkeskvalifikationerna samt kopia på pass och informera om vilka försäkringar de har. Från tredje land kan veterinärer inte komma och arbeta tillfälligt. Journaler ska skrivas på svenska, eller möjligen norska eller danska, andra språk är inte tillåtna. För att arbeta i Sverige ska veterinären kunna svenska. Veterinär ska finnas på plats vid vaccinering, operativa ingrepp och avlivning. Vaccinationskliniker utan veterinär får inte förekomma.

Endast veterinärer får sätta in behandling med läkemedel efter undersökning av djuret. Sederande läkemedel får inte lämnas ut men veterinär får tillhandahålla läkemedel för lokalbedövning till godkänd legitimerad tandläkare. Godkända hovslagare får arbeta på hästar undersökta och sederade av veterinär. Tandvårdare får inte arbeta på sederade djur. Mycket av tillsynen i dessa frågor kommer att ligga på länsveterinärerna och det är två olika författningar som blir aktuella när det gäller individtillsyn kontra verksamhetstillsyn. Ytterligare en tillsyn där länsstyrelsen ska biträda Jordbruksverket gäller bekämpning av bisjukdomar. Margareta Tervell berättade att det beräknas finnas ca 120 000 bisamhällen i landet fast de rapporterade bara är ca 50 000 varav ca 13 000 honungsproducerande.

SVFs ORDFÖRANDE PRESENTERAR SIG

Veterinärförbundets nya ordförande Evamari Lewin tog tillfället i akt att presentera sig för denna kategori kolleger. Hon passade på att informera om förbundets verksamhet och göra reklam för 150-årsjubileet och den fest som kommer att hållas i Stockholms Stadshus den 6 oktober.

Därefter redogjorde Ulla Nordström från Livsmedelsverket för punkten ”primärproduktion”. Detta visade sig vara ett komplicerat arbete som ligger inom länsveterinärernas tillsynssektor. Här återfinns t ex direkta leveranser av små mängder kött från fjäderfä, hare och vilt till konsument, lokala detaljhandelsanläggningar, levande musslor och fiskeriprodukter, ägg, trikin- och TB-kontroll av vildsvin, björn och hjortar, stalldörrsförsäljning av opastöriserad mjölk, råmjölk och grädde. Även om det rör sig om små mängder är detta produkter med stora risker och regelverket var inte lättförstått, vilket en liten tävling med frågor på området under kaffepausen visade.

Peter Brådenmark från Livsmedels-

Värden Anders Sandberg höll en bejublad "tack- och avskedsföreställning", både som brukspatron i Wermlänningarne och sjungandes "Fat Mammy Brown".

verket redovisade den pågående omorganisationen av verket som har som målsättning att bättre tillämpa riskanalysens principer, bättre ledning och samordning av livsmedelskontrollen och bättre rådgivning. Omorganisationen är inte beslutad och förhandlad men det finns ett förslag från arbetsgivaren som kommer att leda till nya uppdrag och förändringar i instruktionen.

DIVERTIMENTO OCH ANNAN VÄRMLÄNDSK KULTUR

Under alla tre dagarna fanns kvartslånga inslag kallade Divertimento. Detta visade sig vara tre värmländska aktörer, sångare och musiker som gav auditoriet roliga exempel på det, inte helt lättförståeliga, värmländska idiomet framfört som roliga historier, sånger och dikter, naturligtvis med flera inslag av Gustav Fröding.

Länsveterinärerna bjöds vidare på en generalrepetition av sånglustspelet Wermlänningarne där rollen "brukspatron" med stor pondus spelades av en för alla välkänd värmländsk länsveterinär. Även vid andra dagens festmiddag visade sig samme länsveterinär besitta ytterligare skådespelartalanger och inte minst sångförmåga då han framförde "Fat Mammy Brown" i full infärgning och kostymering. En liten "doakör" av veterinärt ursprung förgyllde framförandet. En kärlekshyllning till en av de deltagande kollegerna avslutad med dans framkallade jubel och alla var ense om att det var en "tack- och avskedsföreställning" av hög och oförglömlig klass. Tack Anders för trevliga dagar i Karlstad! ■

Smådjursklinik i Stockholm säljes

Bra läge.
Stor kundkrets.
Goda inkomster.
Stora utvecklingsmöjligheter för hästsjukvård.

Säljes på grund av flytt.
För mer information ring 0708-66 98 09.

Noromectin vet pasta ℞

ivermectin pasta 18,7mg/g mot rundmaskar och styng-flugelarver hos häst. Dosspruta á 7,49g räcker till 700 kg häst

Samma spruta men med mer pasta

Räcker till 700 kg häst

Naturligtvis till samma pris!

Äntligen en spruta som passar dina händer och ett pris som passar din plånbok

- Noromectin-sprutan har betydligt kortare grepp än andra ivermectinsprutor och passar alla händer
- Pastan är fri från smaktillsatser och dessutom vit så att eventuellt spill lätt kan upptäckas
- N-vet erbjuder hästägare vid behov gratis träckprovsanalys
- Hållbarhet från produktionsdatum: 3 år
- Kontakta N-vet för beställning av receptblock
  Tel: 018 - 57 24 31 / 30, fax: 018 - 57 24 32

Datum för senaste översyn av SPC:2007-01-18
För ytterligare information, se Fass.se

Uppsala Science Park,
751 83 Uppsala

N-vet LÄKEMEDEL

20100310

noterat

Ändrade regler för träning och tävling med djur

Den 1 juli 2010 ändrades reglerna för träning och tävling med djur. Merparten av reglerna är på en övergripande nivå. Nytt är bland annat krav på smittskydd i samband med tävlingar.

– Vi har sett att det behövs förtydligande regler vid tävlingar med djur. Därför har vi bland annat infört regler som tillgodoser smittskyddet. När många djur samlas på en plats, som t ex vid en tävling, ökar riskerna för att djursjukdomar sprids, säger Sara Gabrielsson på Jordbruksverket.

Förutom nya bestämmelser om smittskydd innehåller regelverket en lista med tävlingstyper klassificerade efter djurskyddsrisk. De tävlingar som klassas som en hög risk från djurskyddssynpunkt har krav på veterinär närvaro under hela tävlingsklassen eller momentet, medan tävlingar som klassas som en låg risk från djurskyddssynpunkt inte behöver ha en veterinär närvarande.

Några tävlingstyper som tidigare varit undantagna från kravet med tävlingsveterinär har klassats som en hög eller medelhög risk från djurskyddssynpunkt. Bland annat har man nu bedömt att tävlingar i svår dressyr samt tävlingar på nationell nivå i westerngrenen reining utgör en risk som motiverar att de ska ha krav på veterinär närvaro.

När det gäller tävlingar för hundar sänks kravet på veterinär närvaro på hundkapplöpning och draghundstävlingar på lägre nivå. Vid de flesta hundtävlingar behövs ingen veterinär närvaro och tävlingsarrangörernas egna reglementen och sportens egen kontroll spelar en stor roll för djurskyddet och smittskyddet. Däremot blir det krav på att man ska ha veterinär vid SM, andra kvalificerande tävlingar samt vallhundstävlingar.

Bestämmelserna vid tävling gäller även andra djurslag än häst och hund. Exempelvis måste man följa tävlingsbestämmelserna vid kaninhoppning men inte heller på dessa tävlingar behöver man ha en veterinär närvarande.

Källa: pressmeddelande från Jordbruksverket den 14 juni.

VETERINÄRKONGRESSEN 2010

Torsdag 11 – fredag 12 november

Detaljerat program, se följande sidor.

Torsdagen den 11 november

Aulan	Sal L	Sal J	Stora Hörsalen, Loftet	Sal K	Sal O
09.00 **Plenarsession** Antibiotika Bot eller hot?					
10.15 KAFFE					
10.45 **Plenarsession**					
12.00 LUNCH		12.30 Försöksdjurssek-tionens årsmöte		12.30 Livsmedelssektionens årsmöte	
13.30 **Smådjurs-symposium I**	13.30 **Smådjurs-symposium II**	13.30 **Försöksdjurs-symposium**	13.30 **Hästsymposium**	13.30 **Livsmedels-symposium**	13.30 **Husdjurs-symposium**
15.00 KAFFE	15.00 KAFFE	15.00 KAFFE	14.15 KAFFE	15.00 KAFFE	14.45 KAFFE
15.30–17.00 **Smådjurs-symposium I**	15.30–16.45 **Smådjurs-symposium II**	15.30–16.15 **Försöksdjurs-symposium**	14.45–16.30 **Hästsymposium**	15.30–17.00 **Livsmedels-symposium**	15.15–17.15 **Husdjurs-symposium**

Fredagen den 12 november

Aulan	Sal L	Lilla Salen, Loftet	Sal J	Stora Hörsalen, Loftet	Sal O
08.30 **Smådjurs-symposium I**	09.00 **Smådjurs-symposium II**	08.30 **Smådjurs-symposium III**	09.00 **Försöksdjurs-symposium**	08.00 **Häst-symposium**	08.00 **Husdjurs- och livsmedels-symposium**
10.00 KAFFE	10.00 KAFFE	10.00 KAFFE	09.45 KAFFE	09.45 KAFFE	10.15 KAFFE
10.30 **Smådjurs-symposium I**	10.30 **Smådjurs-symposium II**	10.30 **Smådjurs-symposium III**	10.15 **Försöksdjurs-symposium**	10.15 **Häst-symposium**	10.45 **Husdjurs- och livsmedels-symposium**
12.00 LUNCH	12.00 LUNCH	12.00 LUNCH	11.45 LUNCH	12.00 LUNCH	12.00 LUNCH Husdjurssek-tionens årsmöte
13.00 **Smådjurs-symposium I**			12.45–13.30 **Försöksdjurs-symposium**	13.00 **Häst-symposium**	13.00 **Husdjurs- och livsmedels-symposium**
14.30 KAFFE				14.30 KAFFE	14.45 KAFFE
15.00–16.30 **Smådjurs-symposium I**				15.00–16.30 **Häst-symposium**	15.15–16.30 **Husdjurs- och livsmedels-symposium**

Preliminärt program för Veterinärkongressen 2010

Datum: 11–12 november 2010
Plats: Undervisningshuset, SLU, Ultuna
Arrangör: Sveriges Veterinärförbund/Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Torsdagen den 11 november 2010

Aulan

PLENARSESSION
Antibiotika – bot eller hot

09.00–09.10 VÄLKOMSTHÄLSNING
Evamari Lewin, ordförande Sveriges Veterinärförbund

Moderator: *Bengt Larsson, Jordbruksverket*

09.15–09.45 Antibiotikasituationen på humansidan – utveckling nationellt och internationellt, perspektiv framåt och vad som görs nu
Otto Cars, Uppsala Universitet

09.45–10.15 Bokstavsbakterier hos djur – nya hot och utmaningar, inkl zoonosaspekter och internationell bakgrund (alla djurslag)
Björn Bengtsson, Statens Veterinärmedicinska Anstalt

10.15–10.45 KAFFE

10.45–11.15 Smittskydd och vårdhygien, från stallar till djursjukhus, djurslagsövergripande
Karin Bergström och Maria Nöremark, Statens Veterinärmedicinska Anstalt

11.15–11.45 Veterinär förskrivning av antibiotika. Kan vi bli bättre, var går gränsen? Får vi använda det som är sistahandsval till oss själva? Alternativ?
Christina Greko, Statens Veterinärmedicinska Anstalt

11.45–12.00 Diskussion

12.00 LUNCH

Aulan

SMÅDJURSSYMPOSIUM I
Diagnostic imaging: The techniques and their uses

Moderator: *Kerstin Hansson, Sveriges Lantbruksuniversitet*

13.30–14.15 Airway imaging, from the nose to the bifurcation, part 1
Tobias Schwarz, University of Edinburgh, UK

14.15–15.00 Airway imaging, from the nose to the bifurcation, part 2
Tobias Schwarz

15.00–15.30 KAFFE

15.30–16.15 Scintigraphy in small animals
Charles Ley, Sveriges Lantbruksuniversitet

16.15–17.00 Legal issues relevant to Sweden
Margareta Uhlhorn, Sveriges Lantbruksuniversitet och Sandro de Luelmo, Strålsäkerhetsmyndigheten

Sal L

SMÅDJURSSYMPOSIUM II
Behaviour in cats

Moderator: *Ann-Charlotte Möller, Agria Djurförsäkring*

13.00–14.15 Understanding behaviour in multi-cat household
Sarah Heath, Behavioural Referrals Veterinary Practice, UK

14.15–15.00 Indoor urine marking – prevention and treatment
Sarah Heath

15.00–15.30 KAFFE

15.30–16.00 Feline feeding behaviour – preventing obesity
Sarah Heath

16.00–16.45 Creating a positive relationship with the vet practice
Sarah Heath

Sal J

FÖRSÖKSDJURSSYMPOSIUM

12.30–13.30 Försöksdjurssektionens årsmöte

Replacement, reduction and refinement in drug development and toxicity testing

Moderator: *Torgny Jeneskog, Ystad*

13.30–14.15 Implementation of reduction and refinement at Safety Assesment AZ
Kristian Königsson, AstraZeneca

14.15–15.00 Replacement of acute toxicity tests in drug development
Sally Robinson, AstraZeneca, UK

15.00–15.30 KAFFE

15.30–16.15 REACH-lagstiftningen: Syfte, omfattning samt konsekvens för försöksdjursanvändning
Lennart Dock, Kemikalieinspektionen

Stora Hörsalen, Loftet

HÄSTSYMPOSIUM

Equine metabolic syndrome

Moderator: *Katarina Nostell, Sveriges Lantbruksuniversitet*

13.30–14.15 Equine metabolic syndrome – pathophysiology and general description
Andy Durham, UK

14.15–14.45 KAFFE

14.45–15.30 Equine metabolic syndrome – diagnosis
Johan Bröjer, Sveriges Lantbruksuniversitet

15.30–16.15 Equine metabolic syndrome – treatment and management
Andy Durham

16.15–16.30 Discussion and questions

Sal K

LIVSMEDELSSYMPOSIUM

12.30–13.30 Livsmedelssektionens årsmöte

Riskbaserat tänkande med viltet som råvara till livsmedel

Moderator: *Carl Hård af Segerstad, Statens Veterinärmedicinska Anstalt*

13.30–14.30 Zoonoser och andra viktiga viltsjukdomar hos det svenska viltet – aktuellt läge
Erik Ågren, Statens Veterinärmedicinska Anstalt

14.30–15.00 Riskbaserat tänkande för trikinbärande vilt
Ulrika Forshell, Statens Veterinärmedicinska Anstalt

15.00–15.30 KAFFE

15.30–16.15 Vildsvinsförvaltning och livsmedelssäkerhet – risker och möjligheter
Krister Scherling, Livsmedelsverket

16.15–16.45 Livsmedelsföretagarens ansvar för riskhantering vid vilthanteringsanläggningar och uppsamlingscentraler
Fredrik Eklund, livsmedelsföretagare

16.45–17.00 Paneldiskussion

KRUUSE
Hill's
Huvudsponsorer

PURINA VETERINARY DIETS
Sponsor för Smådjursymposium – Antibiotika

Eukanuba VETERINARY DIETS
Sponsor för Husdjurs- och Livsmedelssymposium

sal O

HUSDJURSSYMPOSIUM

Juverhälsa i förändring – veterinären i djurskyddsövervakningen

Moderator: *Karin Östensson, Sveriges Lantbruksuniversitet*

13.30–13.50 Celltal i olika besättningstyper
Marie Mörk, Svensk Mjölk

13.50–14.10 Agens vid mastit
Ylva Persson, Sveriges Lantbruksuniversitet

14.10–14.30 Streptococcus agalactie i Norden
Jörgen Katholm, Danmark

14.30–14.45 Svinhälsoarbete och konsumentförtroende
Maria Lindberg, Svenska Djurhälsovården

14.45–15.15 KAFFE

Villkorad läkemedelsanvändning för mjölkkor – hot eller möjlighet

Moderator: *Karin Östensson*

15.15–15.25 Remissunderlag i korthet
Lotta Ternström-Hofverberg, Jordbruksverket

15.25–16.15 Synpunkter från fyra olika utgångspunkter
Marita Wolf, mjölkproducent
Mark Strandell, fältveterinär
Thomas Svensson, Distriktsveterinärerna
Ingrid Nordlander, Livsmedelsverket

16.15–16.35 Erfarenhet från fältet – kalvprojektet
Emma Lindgren, Distriktsveterinärerna

16.35–16.55 Erfarenhet från fältet – sundhetsrådgivningen i Danmark
Jörgen Katholm, Danmark

16.55–17.15 Paneldiskussion

Fredagen den 12 november 2010

Aulan

SMÅDJURSSYMPOSIUM I

Skeletal imaging – thoracic imaging – imaging of neoplasias

Moderator: *Charles Ley, Sveriges Lantbruksuniversitet*

08.30–09.15 Spinal radiography
Tobias Schwarz, University of Edinburgh, UK

09.15–10.00 Spinal computer tomography
Tobias Schwarz

10.00–10.30 KAFFE

10.30–11.15 Spinal magnetic resonance imaging
Martin Rapp, Regiondjursjukhuset Strömsholm

11.15–12.00 Skeletal radiography, interpretation principles
Kerstin Hansson, Sveriges Lantbruksuniversitet

12.00–13.00 LUNCH

13.00–13.45 Thoracic radiography: review of lung patterns
Tobias Schwarz

13.45–14.30 Imaging of thorax trauma
Tobias Schwarz

14.30–15.00 KAFFE

15.00–15.45 Ultrasonographic evaluation of tumors and lymph nodes in dogs
Helena Nyman, Sveriges Lantbruksuniversitet

15.45–16.30 Computer tomography in cancer patients
Tobias Schwarz

sal L

SMÅDJURSSYMPOSIUM II

Aktuell information och pågående forskning

Moderator: *Ragnvi Hagman, Sveriges Lantbruksuniversitet*

09.00–09.30 Information från smådjurssektionen – rapport från etikmötet i oktober
Smådjurssektionens styrelse

09.30–10.00 Information från normgruppen
Normgruppen

10.00–10.30 KAFFE

10.30–11.00 An update on current research in intervertebral disc degeneration in dogs and a presentation of a new nucleus pulposus replacement technique for surgical treatment of dogs with lumbosacral stenosis
Niklas Bergknut, Sveriges Lantbruksuniversitet och Universitetet i Utrecht

11.00–11.15 Ny resorberbar självlåsande ligatur testad vid ovariohysterektomi (LigaTie®)
Odd Höglund, Sveriges Lantbruksuniversitet

11.15–12.00 Senaste forskning rörande juvertumörer hos hund
Patricio Rivera, Sveriges Lantbruksuniversitet

12.00 LUNCH

Lilla Salen, Loftet

SMÅDJURSSYMPOSIUM III

Diagnostic imaging, advanced session

Moderator: *Margareta Uhlhorn, Sveriges Lantbruksuniversitet*

08.30–09.15 Magnetic resonance angiography
Tomas Bjerner, Akademiska Sjukhuset

09.15–10.00 Cardiac magnetic resonance imaging
Thomas Bjerner

10.00–10.30 KAFFE

10.30–11.15 Vascular computer tomography
Tobias Schwarz, University of Edinburgh, UK

11.15–12.00 Vascular computer tomography cont.
Tobias Schwartz

12.00 LUNCH

Sal J

FÖRSÖKSDJURSSYMPOSIUM

Can animal welfare be measured?

Moderator: *Marianne Jensen Waern, Sveriges lantbruksuniversitet*

09.00–09.45 Animal welfare – should it be measured?
Sarah Wolfensohn, Oxford University, UK

09.45–10.15 KAFFE

10.15–11.00 Animal welfare – how is it measured?
Sarah Wolfensohn

11.00–11.45 Measuring animal welfare: the welfare quality approach
Harry Blokhuis, Sveriges Lantbruksuniversitet

11.45–12.45 LUNCH

12.45–13.30 Det nya EU-direktivet: Hur påverkar det försöksdjursveterinärens roll?
John Bräutigam, Jordbruksverket

Anmälan till Veterinärkongressen 2010

I SVT nr 12 kommer information om anmälan och inbetalning till kongressen och get-together-party.

Stora Hörsalen, Loftet

HÄSTSYMPOSIUM

Den åldrande hästen

Moderator: *Veronica Roberts, Regionhästsjukhuset Strömsholm*

08.00–09.00 Aktuella forskningsinslag.
– Initativärendet om besiktning av häst.
– Practical applications of stallion sperm selection by single layer centrifugation for artificial insemination
Jane Morell, Sveriges Lantbruksuniversitet

09.00–09.45 Geriatrics – introduction, demographics, weight loss
Andy Durham, UK

09.45–10.15 KAFFE

10.15–11.15 Pituitary pars intermedia dysfunction
Andy Durham

11.15–12.00 Liver disease
Andy Durham

12.00–13.00 LUNCH

13.00–13.45 Den åldrande hästens tänder
Ove Wattle, Sveriges Lantbruksuniversitet

13.45–14.30 Utfodring av den gamla hästen
Cecilia Müller, Sveriges Lantbruksuniversitet

14.30–15.00 KAFFE

15.00–15.20 Avlivning/slakt – möjligheter och regler
Evamari Lewin, Sveriges Veterinärförbund

15.20–16.30 Paneldiskussion med falldiskussioner
Andy Durham, Ove Wattle, Katarina Nostell eller Johan Bröjer, Evamari Lewin, Johan Blix, Roland Werner, Cecilia Müller samt auditoriet

Sal O

HUSDJURS- OCH LIVSMEDELSSYMPOSIUM

Myndigheter och branscher i samverkan för djurvälfärd, folkhälsa och konsumentförtroende

Moderator: *Jonas Carlsson, Svensk Mjölk*

08.00–08.15 Ett alternativ till antibiotikaanvändning för kontroll av bakterier i svinspermadoser
Margareta Wallgren, Quality Genetics och Sveriges Lantbruksuniversitet

08.15–08.30 Hasskador hos mjölkkor
Karin Persson Waller, Statens Veterinärmedicinska Anstalt

08.30-08.45 Nordiska riktlinjer för mastitbehandling
Jörgen Katholm, Danmark

09.00–09.25 Etologihänsyn i djurhållningen
Karolina Westlund, Smittskyddsinstitutet

09.25–09.50 Moraliska komplikationer i modern djurhållning
Helena Röcklingsberg, Lunds Universitet

09.50–10.15 Visioner för djurvälfärd i animalieproduktionen
Erika Brendov, Lantbrukarnas Riksförbund

10.15–10.45 KAFFE

Gränsöverskridande smittor – exempel på när samhällsfunktionerna behövs

10.45–11.10 Trikinos
Lars Wesslén, smittskyddsläkare

11.10–11.35 Q-feber – ett exempel på zoonossamverkan?
Ann Lindberg, Statens Veterinärmedicinska Anstalt

11.35–12.00 EHEC–VTEC
Ann Söderström, smittskyddsläkare

12.00–13.00 LUNCH
Husdjurssektionens årsmöte

Trendspaning i branscher

Moderator: *Per Jonsson, länsveterinär*

13.00–14.15 Kovälfärd i tre perspektiv

13.00–13.25 Signaler djurvälfärd
Charlotte Hallén Sandgren, Svensk Mjölk

13.25–13.50 Fråga kon
Karin Thunberg, validerad djurbedömare

13.50–14.15 FOKUS kurser och Hälsopaket Mjölk
Mats Scharin, Distriktsveterinärerna

14.15–14.45 Djurskyddet i svenska grisbesättningar – ett år efter mediakrisen
Gunnar Johansson, Svenska Djurhälsovården

14.45–15.15 KAFFE

15.15–15.45 Spårbarhet för redlighet för konsumentförtroende

15.45–16.00 Närproducerade livsmedel – ett framgångsrecept? Landskapsmjölk
Jonas Westling, Milko

16.00–16.15 Närproducerade livsmedel – ett framgångsrecept? Roslagskött
Åsa och Per-Henrik Pettersson, Roslagskött

16.15–16.30 Sammanfattning av dagen
Per Jonsson

SVS försöksdjurssektion – Råttary – fyller 20 år

TORGNY JENESKOG, leg veterinär, VMD, docent,
DiplECLAM (ret), f d universitetsveterinär*

SVS försöksdjurssektion fyller 20 år i år. Med anledning av det sammanfattar en av sektionens eldsjälar dess verksamhet, och utvecklingen fram till dagens organisation.

Billdal 1991 med tre av initiativtagarna i förgrunden: Torgny Jeneskog, Claes Rehbinder och Stig-Göran Olovson.

Bakgrunden till den svenska föreningen för veterinärer verksamma inom försöksdjursområdet, och dess ambitioner och tidiga verksamhet, beskrevs i ett temanummer av Svensk Veterinärtidning (SVT 13/93, sidorna 595–596), som kom ut med anledning av tioårsjubileet för Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap. Detta ska därför inte upprepas här, utan intresserade hänvisas till den artikeln.

Det fortsatta intresset för en svensk försöksdjursveterinärförening inom både akademi och industri kan speglas av den skara av ordförande som sektionen har haft under åren. John Bräutigam (då vid AB Hässle), som valdes till ordförande i interimsstyrelsen den 8 november 1990, var sedan ordinarie ordförande 1991–1992. Därefter följde Sivert Bjurström (AB Astra, 1993–1995), Anders Forslid (Lunds universitet, 1996–2000), Krister Martin (Astra Draco AB, 2001–2002), Patricia Hedenqvist (Karolinska Institutet, 2003–2004 och 2009–) samt Therese Edström (AstraZeneca AB, 2005–2008). Medlemsantalet har hela tiden varit i stigande, från 37 medlemmar under första året 1991, 46 medlemmar i slutet av 1990-talet och till 59 medlemmar i slutet av 2009.

UTBILDNINGSVERKSAMHET

Ett av försöksdjurssektionens viktigaste mål enligt stadgarna är att arbeta för utveckling av det veterinärmedicinska kunnandet rörande hälso- och sjukvård hos försöksdjur (försöksdjursmedicin). Sektionen ska också främja djurskydd och höga etiska värderingar vid användningen av djur för vetenskapliga ändamål. ➤

Billdal 1991 där den fjärde initiativtagaren, Krister Iwarsson (längst fram), också fastnade på bild.

Fram till 2008 hade sektionen sitt årsmöte under våren och passade då på att ha ett halv- eller heldagsprogram i seminarie- eller workshopform med varierande innehåll. Sektionen har deltagit med egen session vid Allmänna Veterinärmötet (numera Veterinärkongressen) allt sedan sitt första verksamhetsår 1991, till en början med halvdag, men sedan 2002 utökat till heldag eller t o m en och en halv dag. Vid veterinärmötena har ofta, glädjande nog, även andra veterinärer än sektionens medlemmar, framför allt smådjursveterinärer, deltagit i sektionens program. Det gäller t ex när dessa behandlat frågor om anestesi och smärtlindring.

Därutöver har sektionen anordnat några längre kurser: Hälsoinventeringar och provtagningsrutiner på försöksdjur (SVA 1991), Advanced Course for Senior Academic and Management Staff in Laboratory Animal Science (Adolfström, Lappland 1994), Hälsokontroll av försöksdjur i brukaranläggningar (AstraDraco 1996), Försöksdjursgenetik (Kolmårdens djurpark 2007) och Immunologi och immunologiska sjukdomsmodeller (Ljunglöfska slottet, Stockholm 2009).

2010 års jubileumskurs ”Refinement i försöksdjursverksamhet”, med ett drygt tjugotal deltagare, gick av stapeln på Näsby slott, Täby den 27–28 maj. Det blev ett par dagar fyllda av fruktbärande diskussioner om försöksdjursveterinärens roll och möjligheter. Torsdagen avslutades med trerättersmiddag och ett uppskattat ”historiskt” tal av Krister Iwarsson, en av de ursprungliga initiativtagarna till Råttary.

UTÅTRIKTAD VERKSAMHET

Försöksdjurssektionens stadgar betonar vikten av att man verkar som sakkunnigt organ och remissinstans i frågor som ligger inom sektionens kompetensområde. Styrelsen har genom åren betraktat det som viktigt att sektionen profilerar sig tydligt som veterinärernas organ i kontakter och verksamheter där veterinär sakkunskap i försöksdjursfrågor är nödvändig. Som i de flesta andra föreningar, där verksamheten är beroende av frivilliga insatser, har denna representation i allt väsentligt skötts av styrelsens ledamöter. Sålunda har sektionsmedlemmar aktivt medverkat i ett stort antal arbetsgrupper eller som ledamöter i råd och utskott hos de genom åren nationellt ansvariga myndigheterna för djurskyddslagstiftningen, Jordbruksverket (fram till 2003 och från 2007), Centrala försöksdjursnämnden (fram till 2003) och Djurskyddsmyndigheten (2004–2007). Myndigheter förgår – men Råttary består! Medlemmar har även medverkat som experter i statliga utredningar och för Jordbruksdepartementets räkning som svenska experter på EU-nivå.

Styrelsen har likaså prioriterat arbete med remissvar till SVF, och ofta också direkt till respektive avsändande myndighet, i frågor som berört försöksdjursområdet. Det har inneburit upp till tiotalet ärenden per år där sektionen lämnat mer eller mindre omfattande synpunkter.

Slutligen har ett antal sektionsmedlemmar arbetat aktivt i och för internationella organisationer inom försöksdjursområdet, framför allt Scand-LAS (Scandinavian Society for Laboratory Animal Science), FELASA (Federation of European Laboratory Animal Science Associations), ESLAV (European Society of Laboratory Animal Veterinarians), ECLAM (European College for Laboratory Animal Medicine) och EFPIA (European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations).

Sektionen slutförde 2009 ett initiativärende av stor angelägenhetsgrad inom sitt kompetensområde, nämligen anestesi och smärtlindring hos försöksdjur.

INITIATIVÄRENDE

Sektionen har genomfört ett initiativärende av stor angelägenhetsgrad inom sitt kompetensområde, nämligen anestesi och smärtlindring hos försöksdjur, som efter slutrapportering och bearbetning publicerades som *Försöksdjursanestesi – rekommendationer från SVS försöksdjurssektion* i supplement nr 31 till SVT 4/09.

TACK

Ett varmt tack riktas till John Bräutigam, Krister Iwarsson och Patricia Hedenqvist som lämnat värdefulla synpunkter på innehållet. John Bräutigam (Billdal-mötet 1991) har också vänligen bidragit med bilder.

TORGNY JENESKOG, leg veterinär, VMD, docent, DiplECLAM (ret), f d universitetsveterinär vid Umeå universitet, Drottning Margarethas väg 17 A, 271 53 Ystad.

Vetpoint

- Snabba och säkra leveranser
- Brett sortiment
- Bästa service

SVARM inbjöd till tioårsjubileum

TEXT: CHRISTINA AROSENIUS

Den 1 juni anordnade SVA ett seminarium för att fira att Svensk Veterinär Antibiotikaresistensmonitorering (SVARM) fyllde tio år. Detta program dokumenterar och analyserar resistensläget hos bakterier från svenska djur och redovisas tillsammans med statistik över antibiotikaanvändningen. Ämnet är högaktuellt vilket också visade sig genom det stora antal intresserade som slöt upp i ”gamla” kårhuset på Ultuna.

KRIGET MOT MIKROORGANISMERNA

Anders Engvall, generaldirektör för SVA, hälsade deltagarna välkomna med den dystra repliken: ”Kriget mot mikroorganismerna går inte att vinna och att pumpa ut antibiotika är ingen lösning”. Ändå är läget bättre i Sverige än i många andra delar av världen eftersom vi var tidigt ute med åtgärder. Problematiken med antibiotikaresistens är av global och zoonotisk karaktär och det behövs mer forskning, mer resurser, bättre information och ett striktare regelverk, underströk Engvall.

SVA och STRAMA VL är viktiga aktörer som står för forskning, information och riskvärdering. Christina Greko, Björn Bengtsson, Helle Unnerstad och Ulrika Grönlund Andersson som representanter för just dessa aktörer redogjorde i ett växelspel för hur läget är inom den svenska veterinärmedicinen.

Behovet av antibiotika är nyckeln i all strategi för antibiotikaanvändning. Sverige kan som enda land redovisa data över förbrukning och känslighet, data som går 30 år tillbaka i tiden. En nyckelperson för detta arbete har varit Anders Franklin som var tidigt ute med att undersöka djurbakterier. Sveriges förbud ➤

FOTO: ANNA SOLÉN

Anders Engvall hälsade deltagarna välkomna med repliken: ”Kriget mot mikroorganismerna går inte att vinna och att pumpa ut antibiotika är ingen lösning”.

Foto: Anna Sollén

SVARM-seminariet arrangerades av Helle Unnerstad, Björn Bengtsson, Ulrika Grönlund Andersson och Christina Greko, som också gav tillbakablickar och nulägesbilder.

➤ mot tillväxtbefrämjande substanser i foder 1984 var också avgörande för det relativt goda läge vi har.

Vad gäller förbrukningssiffrorna ligger totalförbrukningen på individnivå relativt stilla, den går ned för nöt och svin men upp för häst. Resistensläget för svin är gynnsamt i Sverige men det gäller att övervaka MRSA (meticillinresistent *Staphylococcus aureus*). Vad gäller MRSA har Sverige haft 13 fall totalt hos häst sedan 2001 och två djursjukhus är drabbade. Tolv av dessa MRSA-bakterier är ”gris-varianten” som finns t ex i Nederländerna.

Beträffande resistent *Campylobacter* hos slaktkyckling har Sverige ett mycket bra läge. I Holland, Frankrike och Tyskland är detta ett stort problem med 30–74 procents resistens. Dessutom har man ett resistensläge i humanpopulationen som liknar det hos fåglarna.

Även för nöt är resistensläget gott i vårt land, inga penicillinresistenser har påträffats och det dagliga gnetandet med mastiterna verkar löna sig. Hos kalv är läget ett annat, i rutinproverna på SVA ser man 10–50 procent penicillinresistens. Med tanke på detta måste man ha ögonen öppna för MRSA-risken också beträffade nötkreatur. I Belgien har man i en ny studie av 200 besättningar hittat MRSA hos tio procent.

Vad gäller hund är hudinfektioner den största boven, de kräver ofta långa antibiotikabehandlingar. Problembakterien här är *Staphylococcus pseudointermedius* som på vissa håll har utvecklats till ett ”resistensmonster” och som tyvärr också sprider sig över landet. Ändå har antalet antibiotikarecept till hund minskat under senare år.

VAD HAR HÄNT PÅ TIO ÅR?

Hos hund ser vi ett stabilt lågt användande av antibiotika. Likaså är resistenserna stabilt låga, vilket kontrolleras på tarmbakterier från friska djur. Det är ovanligt med resistenser hos *Salmonella* och *Campylobacter*. Tråkiga nyheter är uppdykandet av MRSA, VRE (vancomycinresistenta enterokocker) och ESBL (Extended Spectrum Beta-Lactamases, gramnegativa bakterier). En tråkig utveckling är också när karenstiderna styr över valet av antibiotika mot felaktiga alternativ av ekonomiska skäl, något som i längden kommer att bli mycket oekonomiskt.

Anders Heddini, läkare från SMI/STRAMA/REACT redogjorde för läget inom den svenska humanmedicinen. Även här finns positiva tendenser, under 2009 minskade antibiotikaanvändningen med sex procent och mest minskade den bland småbarn. Ett intressant fenomen är att den stora användningen av handsprit under fågelinfluensautbrottet inverkat positivt på utbrott av flera andra sjukdomar. Dock lär den inte minska influensan eftersom denna sprids via aerosoler.

Humanvården har som målsättning att man inom fem år ska skriva ut maximalt 250 recept per 100 000 invånare och år. 80 procent av antibiotikarecepten mot luftvägsinfektioner hos barn ska då också vara penicillin. Tredje målet är att maximalt tio procent av antibiotikarecepten för urinvägsinfektioner hos vuxna kvinnor ska vara kinoloner. Vad gäller MRSA hade man 1 480 fall under 2009, varav 48 procent var inhemsk förvärvad smitta. En oroväckande trend ses för ESBL medan VRE-utbrotten verkar klinga av. Vid en konferens 2009 fann man att det finns behov av nya antibiotika och nya diagnostiska metoder men att det saknas stimulans för sådant arbete. Utvecklingskostnaderna är stora och marknaden liten, vem vill ta fram läkemedel som helst inte ska användas annat än i nödfall? Vad gäller diagnostik använder vi fortfarande 1800-talsteknik, snabbare och enklare metoder behövs.

ERFARENHETER OCH UTMANINGAR

Ett antal organisationer hade inbjudits för att i korta inlägg redogöra för egna erfarenheter och utmaningar.

Charlotte Hallén-Sandgren från Svensk Mjölk ansåg att resistensproblematik i mjölk skulle bli förödande, denna produkt har högt förtroende bland konsumenterna. Situationen är dock gynnsam i Sverige, vi har relativt små, få och geografiskt åtskilda besättningar och ett gott smittläge. En utmaning i framtiden blir flera större besättningar som kommer att ge en annan typ av rekrytering och ställa större krav på smittskydd och hygien. Felaktiga behandlingsmetoder som cefalosporiner och olaglig förskrivning av läkemedel är också oroande. En fungerande myndighetsövervakning av veterinära förskrivningar skulle inte skada.

Lena Eliasson-Selling, Svenska Djurhälsovården, framhöll positiva trender i landets svinuppfödning: få massbehandlingar med antibiotika, god biosäkerhet, få importer, liten och utspridd djurpo-

pulation, bra externt och internt smittskydd. En utmaning är arbetet med villkorad behandling på gårdsnivå som måste bli strikt styrd. Hon efterlyste också fler referensvärden över vad som är normalt rörande sjuklighet, antibiotikaförbrukning, behandlingsresultat, dödlighet och hur förändringar i miljön påverkar antibiotikaförbrukningen.

Pia Gustavsson från Svensk Fågel, som representerar 98 procent av all matfågel i Sverige, berättade att foderantibiotika inte förekommer sedan 1986. Vancomycin och cefalosporiner används inte utan amoxicillin och tylosin är de vanliga substanserna. Ändå har man sett enstaka flockar med akut sjuka djur med VRE och ESBL, troligen smittade via vatten, foder eller från föräldradjuren. Man använder avelsdjur från ett fåtal internationella företag som selekteras för att tåla olika miljöer utan antibiotikatillförsel.

Gunnela Ståhle talade för konsumenterna. Som konsument har man också ett ansvar och kan inte bara komma med krav. Det är inte acceptabelt att säga att ”antibiotikaresistensproblematiken i livsmedel får lösas i köket”. Christina Arosenius redogjorde för SVFs insatser inom området, som kanske främst är framtagandet av de olika antibiotikapolicydokumenten. Den första generella policyn kom redan 1998, den för smådjur 2002 och den har redan reviderats en gång 2008–2009. Den kommer nu att översättas till engelska eftersom det finns ett intresse från andra länder att ta del av innehållet. Förbundet har också bekostat initiativärenden som lett till bildandet av etik- och behandlingsnormgrupper för smådjur och häst. Dessutom pågår ett arbete för att ta fram hygienrutiner vid veterinärvård av hund och katt. Förbundet arbetar aktivt med dessa frågor i internationella sammanhang, främst inom de olika sektionerna i den europeiska samarbetsorganisationen FVE, Federation of Veterinarians of Europe.

Från Strömsholms hästsjukhus berättade Marie Westberg att sjukhuset tagit fram hygienregler sedan man hade ett salmonellautbrott 1999 som kostade över en miljon kronor. Hon berättade att i Danmark är 3,9 procent av veterinärerna bärare av MRSA och på en internationell hästkonferens där man provtog deltagarna var 10,1 procent bärare.

Anna Tidholm från Djursjukhuset Albano beskrev svårigheterna att skilja bakteriell infektion från icke bakteriell inflammation. En snabb och pålitlig markör för bakteriell infektion efterlystes. Hon framhöll att Ansvarsnämndens inställning till antibiotikabehandling är en viktig och drivande faktor för veterinärernas agerande. Det var lyckosamt att den veterinär som följt veterinärförbundets policy också frikändes av nämnden i ett anmälningsärende för några år sedan.

Foto: Anna Sollén

Ett antal organisationer hade inbjudits för att i korta inlägg redogöra för egna erfarenheter och utmaningar.

AVSLUTANDE DISKUSSION

Dagen avslutades med en diskussion med samtliga föreläsare under ledning av moderator Susanna Sternberg Lewerin. Det fanns fortfarande mycket att diskutera och en hel del specifika frågeställningar. Alla var eniga om att dagen varit givande, att frågan måste fortsatt diskuteras, att information till alla aktörer är av största vikt och att situationen på global nivå är skrämmande även om vi fortfarande lever ganska tryggt i Sverige. ■

AA®

MÖTE

för läkare, tandläkare och veterinärer

Hösten 2010
Första tisdagen i månaden:
7 sept, 5 okt, 2 nov, 7 dec
och 4 jan 2011.

Klockan 18.30–19.30

Plats:
Läkarsällskapet
Klara Ö. Kyrkogata 10
Stockholm
Lokal ”Grottan”, 3 tr

Anonyma Alkoholister
IDAA 2010

Välkommen!

Nej, djurkiropraktik är inget för veterinärmedicinen

Debatten om djurkiropraktik i veterinärtidningen avslutas med detta och två andra inlägg i tidningen. Författarna till repliken svarar på kritik från kiropraktikutövande veterinärer som framförde sina åsikter i SVT 7/10 och 8–9/10.

replik

I SVT nr 7/10 klagar några av de veterinärer som gått kurserna på att de inte fått någon chans att ”tillrättalägga direkta felaktigheter om kursernas innehåll”. Men i nr 8–9/10, med alla 21 medlemmar av ”Swedish Veterinary Chiropractic Association” som medförfattare, får vi ändå inte veta vilka felaktigheter det skulle röra sig om. Trots att vår artikel handlar om djurkiropraktikutbildningarna, upprepar de bara humankiropraktorernas syn på evidensen för humankiropraktik och på risken för stroke vid nackmanipulation. Det är tråkigt att se ren kiropraktorretorik komma från legitimerade veterinärer.

Vi skulle kunna replikera mot varje mening i deras insändare men måste fatta oss kort, så vi koncentrerar oss på ett par punkter.

PSEUDOVETENSKAPLIGA METODER

Vi noterar att debattörerna undviker att kommentera de inslag i kurserna som vi kritiserar. Det mest oroväckande är att de inte visar minsta antydan till insikt om att vår kritik skulle kunna vara befogad ens på någon punkt. I stället försvarar de sig med att dessa delar bara utgjorde en till två timmar av undervisningen. Men hur stor del de utgjorde spelar ingen roll. Det obestridliga faktum att kurserna förmedlar pseudovetenskapliga metoder avslöjar deras avvikande förhållningssätt till vetenskap – en klar varningssignal.

Uppgiften om en till två timmar stämmer dessutom inte med den timplan som presenteras på BackBone-Academys (BBAs) hemsida, där över 100 timmar utgörs av kiropraktisk mystik och filosofi. Vid en genomgång hittar man minst 13 timmar bara om det mytiska subluxationskomplexet (VSC). Men i England har General Chiropractic Council (GCC) officiellt erkänt att det inte finns något vetenskapligt stöd för tron att VSC kan orsaka sjukdom eller nedsatt hälsa (2).

I samband med förtalsprocessen mot Simon Singh har kiropraktororganisationerna i England utsatts för stor press och krav på att presentera bevis för behandlingarnas effektivitet. Hundratals kiropraktorer har anmälts för att de påstår sig kunna behandla sjukdomar där vetenskapligt stöd saknas, t ex astma, otit och kolik hos spädbarn m m (1). Vi vill understryka att djurkiropraktik har ännu sämre evidens än de behandlingar som humankiropraktorer inte längre får propagera för i England.

Sedan 1 januari 2010 gäller en

Nyordning inom djurens hälso- och sjukvård

med ny lag och nya föreskrifter
nya begrepp, nya reglerade yrkesgrupper
övergångsperiod, delegering, etc.

Hur påverkar den nya lagen Dig och Din personal?
Hur anpassar Ni er för att utnyttja förändringarna till det bästa?

Djuris INVENTA kan ge Er den kunskap Ni behöver!
Föreläsningar, informationspaket, kurser

För mer information kontakta
Lotta Ternström-Hofverberg, leg vet, jur kand.
lotta@djurisinventa.se, www.djurisinventa.se

Djuris INVENTA

MASSIV KRITIK FRÅN SKOLMEDICINEN

Djurkirogruppen vidhåller att kurserna ger en fördjupad kunskap i ”funktionell anatomi och neurologi”. Vi anser att om det behövs en sådan fördjupad kunskap för veterinärer bör den ges av den etablerade medicinen t ex på SLU. Den kunskap som förmedlas på djurkiropraktikkurserna riskerar att färgas av kiropraktikens pseudovetenskapliga synsätt. I vår artikel redogjorde vi t ex för ett märkligt anatomiavsnitt om kraniala suturer som var avsett att mjuka upp deltagarna för tanken att kraniets ben ska gå att manipulera.

Djurkirogruppen tar fram Purves Neuroscience som bevis för kursernas kvalitet, och det är inget fel på den boken. Det är i den efterföljande tillämpningen som det går snett. Ta läraren Carl DeStefano (kiropraktor) som exempel, som säkert har läst boken. På BBAs hemsida framstår han som den av instruktörerna som har mest neurologiutbildning. Men kiropraktorneurologi betyder tydligen något annat än vanlig neurologi. DeStefano förespråkar ”Applied Kinesiology” (AK) som han tycks anse vara en form av funktionell neurologi, och han håller i de fortbildningskurser(!) som BBA erbjuder i ”Applied Kinesiology and Functional Neurology”. På det egna kursföretaget Health Pioneers ger han olika kurser i AK inklusive ”Uncovering the Allergy Mystery” – inga små pretentioner.

På Health Pioneers hemsida finns två texter skrivna av DeStefano. Innehållet i dessa avslöjar en bisarr syn på neurologi som är helt oförenlig med etablerad medicinsk neurologi. T ex skriver han att ”Applied Kinesiology procedures are used to evaluate and correct functional imbalances in the structural, chemical, mental and energetic systems of the organism” och ”Muscle testing, when applied with knowledge, experience and passion, give the veterinarian an invaluable way to communicate with your patients and ask them the questions you've always wanted to ask them” (www.healthpioneers.net/art1.html). Texterna är skolexempel på pseudovetenskapligt staplande av nonsens.

Det kan inte ha undgått den lilla djurkiropraktorgruppen att det faktiskt inte är bara vi två som är kritiska mot kiropraktiken, utan kritiken är massiv från den medicinska vetenskapliga världen. Ser de inte någon anledning att stanna upp och reflektera över detta förhållande?

Referenser

1. www.dagensmedicin.se/nyheter/2010/03/05/tuffa-tider-for-kiroprakto/index.xml
2. www.gcc-uk.org/files/page_file/guidance_on_claims_for_VSC_May_2010.pdf

RAGNVI EKSTRÖM KJELLIN
leg veterinär
OLLE KJELLIN
leg läkare

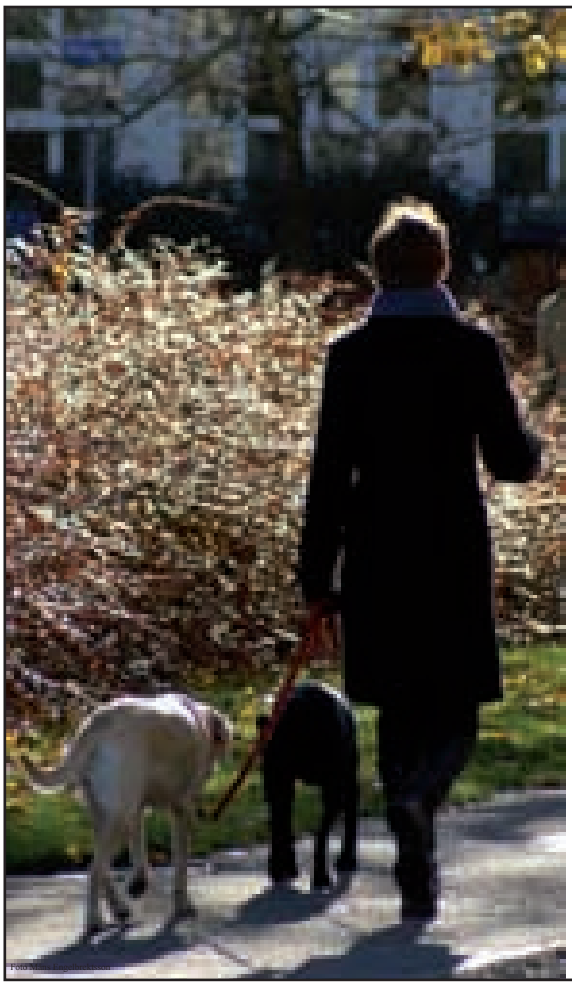

Sök forskningsbidrag ur Agrias- och SKKs Forskningsfond

Agria Djurförsäkring och Svenska Kennelklubben inbjuder härmed forskare att ansöka om forskningsanslag för verksamhetsåret 2011. Sista ansökningsdag är den 1 oktober 2010.

Forskningspolicy
Fondens ändamål är att främja forskning om sällskapsdjur inom områden som veterinärmedicin, genetik och etologi men även om sällskapsdjurens psykiska, sociala och ekonomiska betydelse. Det finns cirka 5 miljoner tillgängligt att ansöka om.

Prioriterade forskningsområden
- Utvärdering av diagnos- och behandlingsmetoder för smådjur
- Sällskapsdjurens roll i samhället och deras betydelse för människan
- Forskning som berör djurskyddsmässiga aspekter på avelsurvalet
- Forskning avseende funktionsnedsättande sjukdomar

Mer information och ansökan finner du på www.agria.se och www.skk.se

Agria Djurförsäkring
SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Regler för chipmärkning av fullblod

På förekommen anledning vill organisationen Svensk Galopp, med säte i Hästsportens Hus i Stockholm, tydliggöra reglerna om chipmärkning av fullblod för den svenska veterinärkåren.

Om ett fullblod redan är chipmärkt tidigare och detta chip inte går att läsa av får inte hästen chippas om på nytt. Veterinären ska då först försöka med chipläsare av annat märke och om chippet fortfarande inte går att läsa ska veterinären ta kontakt med Svensk Galopp, skriver organisationens företrädare Monica Wolf. Om hästen är född utomlands tar Svensk Galopp kontakt med stuteriboksförande organisation i födelselandet som får bestämma om vi får chipmärka med ett svenskt mikrochip eller om de vill sända ett mikrochip som ska användas (vissa länder använder mikrochip som överrensstämmer med hästens registreringsnummer). Är hästen svenskfödd är det Svensk Galopp som avgör om/när hästen skall chippas om.

Om hästen inte varit chipmärkt tidigare behöver inte veterinären ta kontakt med Svensk Galopp, fortsätter Monica Wolf. Detta gäller exempelvis föl som identifieras första gången och hästar importerade från t ex USA som inte blivit chipmärkta tidigare. ■

Färre resistenta parasiter än väntat hos får

1990 gjordes en systematisk undersökning av bekämpningen av inälvsparasiter hos får. Problemen med resistens var i de allra flesta fall små. Nu har en uppföljande och mer omfattande studie genomförts. Inte heller nu kunde några allvarliga problem med resistens konstateras. Av 90 undersökta fårbesättningar från olika regioner i Sverige hittades bara resistenta parasiter i två djurgrupper. Jämfört med situationen i flera andra länder är detta ett mycket bra resultat.

– Resultaten var bättre än vi förväntade oss och en följd av att rekommendationerna för parasitkontroll har varit korrekta och följts av lantbrukarna, säger Johan Höglund på SLU i Uppsala i ett pressmeddelande den 12 juli.

Det finns idag fem registrerade avmaskningsmedel som kan användas till får i Sverige. De kan delas in i två huvudgrupper, bensimidazoler och makrocykliska laktoner. I de två besättningar som var resistenta visade det sig att bensimidazolen inte gett avsedd effekt.

– Även om situationen i Sverige fortfarande är mycket bra, måste vi följa resistensläget kontinuerligt. Ett speciellt orosmoln för framtiden är importen av fårbesättningar från övriga Europa som är större än tidigare och som i värsta fall kan bära med sig resistenta parasiter, säger Johan Höglund. ■

MYBAC VETTECH Laboratoriet

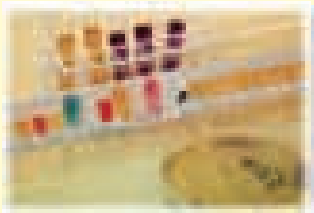

DITT LABORATORIEVAL

Klinisk veterinärmedicinsk mikrobiologi.

SWEDAC ACKREDITERING 1596 EN 45 001

Swedac-ackrediterade undersökningar.

MYBAC-VETTECH LABORATORIET AB, Tel: 08-55 635 625. Fax: 08-449 46 56. E-mail: vet@mybac-vettech.se. Hemsida: www.mybac-vettech.se

Bästa svenska kolleger, veterinär kiropraktik är etablerad

Redaktionen satte i förra numret av SVT (nr 8–9/10) streck i debatten om veterinär kiropraktik. Innan strecket hade dock följande debattinlägg i ämnet lovats publicering, och eftersom Ragnvi Ekström Kjellin särskilt kommenteras i inlägget får hon också svara. Sedan gäller strecket utan vidare undantag.

Jag har följt debatten angående veterinär kiropraktik i SVT. I Danmark fördes en liknande debatt för sex till åtta år sedan. Situationen ändrade sig, då specialläkare i manuell medicin Stig Thomsen började komma till våra årsmöten. Många danska veterinärer har sedan vidareutbildat sig inom kiropraktik och osteopati (härefter kallat manuell terapi). Stig Thomsen blev 25 år tidigare hotad med att bli utesluten ur läkarförbundet på grund av att han använde sig av olika manuella terapiformer. I dag ger den danska sjukvårdsförsäkringen ersättning för kiropraktisk behandling och akupunktur, och humankiropraktiken är i Danmark en universitetsutbildning. Stig Thomsens motståndare talar inte så högt längre.

Det kan alltid diskuteras, om det finns tillräckligt med forskning inom ett område. Det finns alltid mer att forska i, även inom manuell terapi. Det är dock mycket svårt att skaffa medel till forskning inom manuell terapi då det i slutändan inte ger en ökad försäljning av en viss medicin, snarare tvärtom. Ju mer det påvisas att manuell terapi har effekt, desto mindre efterfrågade blir vissa typer av mediciner. Detta ligger självklart inte i läkemedelsindustrins intresse.

Det skulle vara intressant att veta hur Ragnvi Ekström Kjellin (REK) skulle diagnostisera och behandla patienter med rörelsestörningar, som inte är halta, som är bilddiagnostiskt normala, men som ändå har slutat fungera normalt? Vilken är diagnosen och vilken behandling tänker REK sig i sådana fall att inleda? Ska denna patient dömas ut och försäkringsbeloppet utbetalas av försäkringsbolaget?

LEDBEHANDLINGAR

Faktum är att riktigt många leder sprutas dagligen på våra hästar både i Danmark och Sverige, vissa även för ”säkerhets skull” eller i förebyggande syfte. Även om det är vetenskapligt bevisat att upprepade intraartikulära kortisonbehandlingar är skadliga för brosket, används de fortfarande flitigt. Är det ➤

Vore det inte bättre att återställa normal rörlighet i alla leder och balansera patienten än att ge upprepade intraartikulära kortisonbehandlingar till våra hästar, frågar insändaren.

➤ OK? Vore det inte bättre att återställa normal rörlighet i leden och balansera patienten, så den slutar överbelasta benet? Vore det inte bätte att kombinera symtombehandling med behandling av den utlösande orsaken, och därmed förebygga återfall?

ANGREPP PÅ VETERINÄR KIROPRAKTIK

Jag är förundrad över de våldsamma angrepp som REK har fört mot kiropraktiken. Irrationella angrepp uppstår ofta ur ångest och ångest ur okunskap. REK har ingen praktisk erfarenhet av kiropraktik, och då är det naturligt att hon överreagerar på diagnoser och behandlingsmöjligheter hon inte ens visste existerade. Att allt detta baseras på skolmedicin som funktionell anatomi, neurologi och biomekanik kan i sådana fall verka ännu mera skrämmande.

REK skriver att hon är stolt över sin profession och det är vi alla. Men det räcker inte att ta en utbildning för att sedan tro att man vet allt. Vetenskapen utvecklas konstant och det uppstår ständigt nya specialistområden, och veterinärer måste vidareutbilda sig i samma takt.

REKs framställning av kiropraktiken som en pseudovetenskaplig sekt och religiös fanatism leder tankarna till medeltidens kyrka och dess uppfattning av kvinnor som häxor. Detta stadium har vi förhoppningsvis passerat i vår nutida civilisation.

VAD VILL VI ERBJUDA VÅRA KLIENTER?

I stort sett alla hästägare är bekanta med kiropraktiken och dess effekt. Om inte veterinärer erbjuder denna behandlingsform går hästägarna andra vägar, och därmed kommer patienten utanför veterinär vård. I Danmark önskar de flesta hästägarna, som tur är, att även denna behandlingsform utförs av veterinärer. Vi har en genuin medicinsk utbildning och kan göra en hältutredning om så behövs. I Danmark betalar alla försäkringsbolag, förutom ett, komplementär behandling utförd av veterinär. Det är naivt att tro att ett förbud mot veterinär kiropraktik skulle ta bort behandlingsmetoden från marknaden. Den kommer i så fall bara att försvinna ut till den grå marknaden, där den (och patienten) kommer att vara helt utanför all veterinär kontroll.

RIKKE SCHULTZ, DANMARK
leg veterinär
cert IVAS-akupunktör (International Veterinary Acupuncture Society)
cert ISEO-osteopat (International School of Equine Osteopathy)
cert FIOT (Functional Indirect Osteopathic Technique)
rms@rikkeschultz.dk

Djurfarmacia

har öppnat

Apoteket Trollet!

– DET NYA DJURAPOTEKET MED SPECIALISTKOMPETENS –

Djurfarmacia Apoteket Trollet satsar på djurläkemedel till alla djurägare, lantbrukare och veterinärer genom kompetent djurfarmacevt och personlig direktservice. Vi hanterar också licensansökningar och receptarvoden och expedierar alla recept för både djur och människor.
Du får levererat direkt hem!

Djurfarmacia Apoteket Trollet
Trollgatan 12, 461 34 Trollhättan
e-post: **info@djurfarmacia.se**
tfn **0520-520 892 veterinärer**
tfn **0520-350 60, -520 890 allmänheten**
fax **0520-520 893**
www.djurfarmacia.se

Djurfarmacia – nu med partihandel, butik med apotek, veterinärservice, specialfoder och egenvårdsprodukter för djur, webbhandel, specialistrådgivning om djurläkemedel per telefon samt externutbildning.

Svar till Rikke Schultz

Debatten om djurkiropraktik i veterinärtidningen avslutas här. Författaren svarar på kritik från den danska veterinären Rikke Schultz som framförs på annan plats i tidningen. Med dessa inlägg sätter SVT ett absolut streck i kiropraktikdebatten.

replik

Rikke Schultz insinuerar att mina ”våldsamma angrepp” på kiropraktiken beror på ångest och okunskap, och hon liknar det vid medeltida häxjakt. Hon staplar således absurda och irrelevanta personangrepp utan ett enda sakligt argument för djurkiropraktik eller för att jag skulle ha farit med osanning. Jag är förvånad och allvarligt bekymrad över att ett antal av mina kolleger låtit sig vilseföras och förledas till något som alltmer framstår som en helt okritisk tro på dessa alternativmetoder.

Jag har av eget intresse ägnat hundratals timmar åt att läsa på om kiropraktik och andra alternativmetoder. Kiropraktiken väckte mitt största intresse eftersom den lyckats framställa sig själv som en vetenskapligt etablerad och accepterad metod, men vad man hittar bakom fasaden är häpnadsväckande. Jag har presenterat mängder av fakta som visar att kiropraktorerna ofta har ett märkligt förhållningssätt till vetenskapen och att de förespråkar många pseudovetenskapliga metoder och gör ogrundade påståenden om vad de kan behandla (1–3). Det är obegripligt att ni djurkiropraktorer kan ha missat allt detta. De flesta av SVTs läsare har säkert förstått vad det handlar om vid det här laget, så vidare kommentarer är egentligen överflödiga. Jag ska bara beröra ett par punkter.

POLITIK, INTE VETENSKAP

Att Danmark har valt att acceptera manuella behandlingsmetoder är möjligen intressant, men är det ett sakskäl för att vi också ska göra det? Frankrike, Tyskland, England m fl har accepterat att legitimerad personal använder homeopati. Ska vi ta det som ett skäl att använda sockerpiller i vår verksamhet här också? Majoriteten av de vetenskapliga företrädarna tar avstånd från alla former av kvacksalveri även i dessa länder. Att det ändå ser ut som det gör beror på politik, inte vetenskap.

Om veterinärer använder alternativmetoder ger det oförtjänt legitimitet åt metoderna och användningen kommer att öka inte bara hos veterinärerna utan även hos alternativterapeuterna. Dessa kan då hänvisa till att veterinärer använder metoderna, så de måste ju vara bra. Därmed undanröjs all eventuell skepsis från djurägarnas sida. I Sverige har vi försökt komma åt problemet genom att göra det olagligt för alternativterapeuterna att behandla sjuka djur utan att en veterinär först konsulterats. Om veterinärer dessutom tar avstånd från att använda alternativmetoderna blir det en tydlig signal till djurägarna att metoderna saknar stöd i vetenskapen.

När det gäller behandling av patienter tänker jag inte börja ställa fantasidiagnoser och använda fantasibehandlingar. Granskningen av djurkiropraktikkurserna gav mig många skäl att ifrågasätta värdet av kursinnehållet. Den stora frågan är om de diagnoser ni har lärt er ställa finns i verkligheten och/eller om de har någon klinisk relevans. Visa att det finns validitet och reliabilitet i diagnosställandet och att behandlingseffekten är bättre än placebo så ska jag ompröva min ståndpunkt. Bevisbördan ligger hos er.

Referenser

1. Ernst E & Gilbey A. Chiropractic claims in the English-speaking world. N Z Med J, 2010, 123, 1312, 36–44.
2. Grod JP, Sikorski D & Keating JC, Jr. Unsubstantiated claims in patient brochures from the largest state, provincial, and national chiropractic associations and research agencies. J Manipulative Physiol Ther, 2001, 24, 8, 514–519.
3. Sikorski DM & Grod JP. The unsubstantiated web site claims of chiropractic colleges in Canada and the United States. The Journal of Chiropractic Education, 2003, 17, 2, 113–119.

RAGNVI EKSTRÖM KJELLIN
leg veterinär

Lätt och effektivt
med verktyg i topptrim
Slipning saxar och skär 70:-
Service klippmaskiner
Skicka idag!
Vinn en klippmaskin!
Läs mer...
www.lyckliga.nu
Lyckliga Fåret Skärsliperi
Prästavägen 254, 263 91 Höganäs
Ring 042-722 83, Gerhard

Funderingar om bogsår hos suggor i moderna grisningsboxar

Följande insändare upprörs över att ca en tredjedel av digivande suggor i 76 svenska besättningar hade bogsår, enligt en studie i SVT 8–9/10. De moderna suggstallen utgör enligt författarens mening en djurvidrig miljö med för små utrymmen och total avsaknad av strömedel.

insänt

Foto: Nils Holmgren

Av bilderna i Nils Holmgrens och Nils Lundeheims artikel framgår att strömedel helt saknas i boxarna eller är rudimentärt, påpekar insändaren.

I Svensk Veterinärtidning nr 8–9, juni 2010, beskriver Nils Holmgren och Nils Lundeheim på sedvanligt stringent sätt en studie av bogsår hos suggor i moderna grisningsboxar. De hänvisar inledningsvis till en svensk studie där man visade att ca en tredjedel av digivande suggor i 76 svenska besättningar hade bogsår. De konstaterar i sin studie med vetenskaplig exakthet men utan kommentarer om djurens lidande att upp till 45 procent av suggorna hade bogsår.

I ett land där man skryter med att man har världens bästa djurskydd är det inte acceptabelt att så stor del av de svenska suggorna under diperioden utsätts för det lidande som bogsår utgör.

STRÖMEDEL SAKNAS

I den undersökning som Holmgren och Lundeheim gjort studeras olika orsaker till bogsåren och de framför att kända riskfaktorer för bogsår är ras, dåligt hull, hälta och grisningsfeber. Författarna konstaterar att genom att ligga på spaltgolvet kan suggorna i större utsträckning utsättas för bogsår, men att skillnad avseende bogsår mellan att ligga på spaltgolv eller på betonggolv inte är signifikant. Av bilderna i artikeln framgår att strömedel helt saknas i boxarna eller är rudimentärt.

Författarna nämner dock inte ett ord om att avsaknad av mjukt underlag sannolikt är den största orsaken till bogsåren. De moderna suggstallen, trots all sin teknik med värmeslingor i golvet, utgör enligt min mening en djurvidrig miljö med för små utrymmen och total avsaknad av strömedel. Varför finns inte en grupp av suggor med i studien där liggplatsen har försetts med rejält med halmströ, och med rejält med strömedel menar jag minst en decimetertjock ströbädd? Självklart får suggorna bogsår när de i fem till sex veckor ska ligga på hårt cementgolv eller spaltgolv utan strömedel.

Har vi verkligen inte råd att ge grisarna strömedel för att därigenom avsevärt höja deras trivsel?

TORFTIG MILJÖ

Är verkligen tekniken med dessa suggboxar så begränsad att man inte kan använda strömedel? Borde då inte tekniken anpassas så att strömedel i tillräckliga mängder kan tillföras? Om inte kanske gummimattor eller annat mjukt material på liggplatsen kunde prövas. Strömedel som halm har förutom sin dämpande effekt i grisningsboxen dessutom en dietetisk effekt och ger suggan och smågrisarna någon form av sysselsättning och utlopp för grisarnas behov att böka för att finna föda. En sugga som ska till att föda har också behov av strömedel för att bädda.

Har vi verkligen inte råd att ge grisarna strömedel för att därigenom avsevärt höja deras trivsel? Detta gäller i lika hög grad för slaktsvinen, som jag anser i dag är det djurslag som har den mest torftiga miljön. Varför ska griskött vara så mycket billigare än nötkött, när det är stordriften med svinens torftiga miljö som är anledningen till det lägre priset.

Vän av ordning framhåller förstås att visst kan vi ge svinen en bättre miljö och skötsel, men vem vill betala detta? Men jag anser att dessa djurskyddsvidriga system måste avskaffas. Länsveterinärer som från djurskyddssynpunkt ritningsgranskar djurstallar ska inte godkänna dessa system, då man vet vilket lidande de åsamkar med tanke på att inget eller bara lite strömedel används. Vi veterinärer måste reagera för djurens bästa, eftersom vi enligt vår kända devis är ”djurens enda hopp”.

Ska vi fortsätta att få konsumenterna att äta fläskkött bör vi ställa om svinskötseln på ett sätt så att djuren inte utsätts för lidande och så att grisarna i större utsträckning kan få utlopp för sitt naturliga beteende.

LENNART PERSSON
fd länsveterinär

Betala medlemsavgiften via autogiro

Blanketten Autogiroanmälan fylls i. Den finns på vår hemsida www.svf.se, under BLANKETTER och Rörande SVF. Du kan också kontakta kansliet, så sänder vi blanketten till dig. När vi fått blanketten i retur kommer avgifterna i fortsättningen att dras från ditt konto varje månad.

VETA BOLAGET

* Kurserna är godkända av SVS

Advances and Updates in Canine Physiotherapy
8 - 9 Okt 2010, Eskilstuna, Anmälan senast 2010-08-26

Diagnostik och behandling av hälta hos hund*
Del 1
22 - 23 Okt 2010, Strömsholm, Anmälan senast 2010-09-07

Ultraljud, grund*
15 - 16 Okt 2010, Uppsala, Anmälan senast 2010-09-09

Röntgendiagnostik för smådjurspraktiker*
25 - 26 Okt 2010, Göteborg, Anmälan senast 2010-09-16

Mer information och anmälan finns på www.vetabolaget.se

Inflammationens betydelse för broskskador vid ledinflammation hos häst

Veterinär Cecilia Ley, Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU, försvarade den 23 april sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln "Inflammatory response in equine joints. Studies on pro-inflammatory cytokines in diseased joints". Formell opponent var professor Sheila Laverty, Université de Montréal, Kanada. På grund av askmolnet från Island kunde hon inte närvara vid disputationen, varför betygsnämnden (Ulf Andersson, Karolinska Institutet, Stockholm, John Pringle, SLU, Uppsala och Karin Roethlisberger-Holm, SLU, Uppsala) intog en aktivare opponentroll.

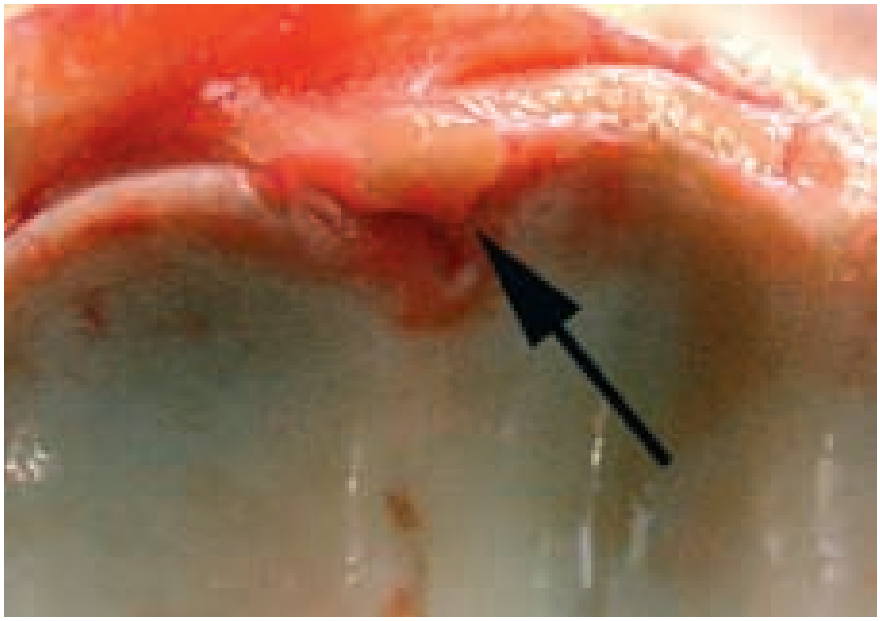

Avhandlingen visar att det föreligger ett ökat inflammatoriskt svar i hästleder med dorsala chip-fragment. Pilen pekar på ett kotledsfragment på första falangen.

disputationer

Ledinflammationer som förlöper med brosk- och benskador, så kallad osteoartrit (OA), är vanliga hos häst. Proinflammatoriska cytokiner medierar inflammatoriska processer och reglerar vävnadsmetabolismen, och skulle därför kunna utgöra en länk mellan inflammationen och andra patologiska processer som ses i OA-leder. Syftet med studierna var att öka kunskapen om inflammationens betydelse för uppkomsten av broskskador vid ledinflammation hos häst genom att studera förekomst och effekt av proinflammatoriska cytokiner, samt att undersöka proinflammatoriska cytokiner som markörer för patologiska ledförändringar.

I den första studien undersöktes koncentrationer av bioaktivt interleukin (IL)-6 och tumörnekrosfaktor (TNF) i ledvätska från hästar som genomgått artroskopi av karpallederna. Vid förekomst av dorsala chip-fragment var aktiviteten av IL-6 i ledvätska avsevärt ökad. Däremot sågs inga markanta ökningar av IL-6 eller TNF vid andra sjukliga förändringar i leden.

I den andra studien, även den baserad på material från artroskoperade leder (karpal- och kotleder), identifierades immunhistokemiskt celler i ledhinnan och kondrocyter i dorsala chip-fragment som IL-6-producerande. Det DNA-bindande proteinet high mobility group box protein (HMGB)-1, som normalt förekommer i cellkärnan men extracellulärt kan verka proinflammatoriskt, påvisades i cytoplasma och extracellulärt företrädelsevis i ledhinna från leder med chip-fragment, men även i själva fragmenten. Resultaten tyder på att chip-fragmenten utgör en aktiv del i den inflammatoriska reaktionen. En låggradig synovit var histologiskt vanligt i både leder med broskskador och chip-fragment.

En in vitro-metod för tredimensionell kondrocytodling utvecklades för att undersöka effekter av proinflammatoriska cytokiner på broskmetabolism och involvering av HMGB-1 i kondrocyter-

nas inflammatoriska svar. Vid stimulering av kondrocytkulturer från makroskopiskt friska karpalleder med IL-6 och HMGB-1 sågs individuella variationer i genexpression, med överlag en tendens till broskbildning. Resultaten från de två in vitro-studierna visade att olika proinflammatoriska cytokiner kan ge lika eller skild effekt på broskmetabolismen och att cytokiner kan påverka varandras förekomst.

Sammantaget pekar studierna på att det föreligger ett ökat inflammatoriskt svar i leder med dorsala chip-fragment. Mätningar av IL-6-aktivitet och HMGB-1-förekomst i ledvätska skulle kunna utgöra ett komplement till andra diagnostiska metoder för att påvisa chip-fragment i karpallederna. Resultaten från in vitro-studierna tyder på att balansen mellan olika proinflammatoriska cytokiner i en inflammerad led kan vara viktig för uppkomsten av broskskador. ■

noterat

IT-system för djurapotek godkänt

IT-företaget Receptums receptexpeditionssystem Maxx har slutligen godkänts av Apotekens Service, rapporterade tidningen Dagens Apotek den 1 juli. Det innebär att den sista bromsklossen för de mindre, djurläkemedelsinriktade apoteksaktörerna är borta.

Veterinärtidningen rapporterade i nr 8–9/10 om de små aktörernas problem att få IT-lösningar för expeditionsstöd godkända. I slutet av maj fick det finländska företaget Receptum bakläxa från Apotekens Service i de slutliga testerna av företagets receptexpeditionssystem Maxx. Underkännandet ska bland annat ha berott på brister i den dagliga avstämningsfunktionen gentemot Apotekens Service, samt i hanteringen av djurläkemedel. Nu har systemet fått klartecken.

– Receptum är den första leverantör på den nya marknaden som erbjuder ett receptexpeditionssystem såväl till etablerade kedjor som till småföretagare. Jag vet att många småföretagare har valt Receptums system och ser fram emot att se dem öppna sina apotek, säger Ylva Hambraeus Björling, vd på Apotekens Service i ett pressmeddelande.

Ett av de mindre företagen är djurapoteket Apovet, som nu fått Läkemedelsverkets tillstånd att bedriva apoteksverksamhet. Apovets distansapoteksverksamhet beräknas starta under augusti månad. ■

Boka Jubileumsdagen 6 oktober 2010!

Då ska vi fira
Sveriges Veterinärförbunds 150-årsjubileum

Seminarium på gamla Veterinärhögskolan i Stockholm
Under dagen hålls ett seminarium då inslag med stor aktualitet från jubileumsboken presenteras i samband med ”boksläppet”.

Jubileumsfest på Stockholms Stadshus
På kvällen blir det stor jubileumsfest med middag och dans i Gyllene Salen på Stockholms Stadshus. Då kommer också förbundets hedersutmärkelser att delas ut.

Information
Mer information om tider och anmälan kommer senare både i SVT och på förbundets hemsida.

Evamari Lewin
förbundsordförande

Karin Östensson
ordförande i jubileumskommittén

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Ulcerös dermatit med förekomst av intracytoplasmatiska inklusionskroppar. Detta är en typisk histologisk bild för infektion med felint cowpoxvirus.

De väsentligaste förändringarna är höggradig ulceration av epidermis och infundibula (det ytliga hårfollikelepitelet) (Figur 3) samt riklig förekomst av stora intracytoplasmatiska, eosinofila inklusionskroppar i keratinocyter i epitelet (Figur 4). I dermis ses massiv infiltration av blandade inflammatoriska celler, huvudsakligen neutrofila granulocyter, makrofager, lymfocyter och plasmaceller (Figur 4). Exocytos av neutrofila granulocyter med bildning av enstaka små pustler kan påvisas i hårfollikelepitelet (Figur 4).

DISKUSSION

Felint cowpoxvirus finns i de flesta länder i Europa och infekterar främst kattdjur, men kan även infektera nötkreatur, elefant, noshörning och människa (zoonos). Gnagare är bärare av viruset och fungerar som smittreservoar och katter antas få smittan genom bitsår. Sjukdomen uppträder vanligen sporadiskt, främst under sommarhalvåret, och är vanligast bland utekatter på landet. Viruset är epiteliotropt och orsakar skador i epitelceller, framför allt i huden. Primärt uppstår hudsår vanligen i huvudregionen och på frambenen. Dessa självläker, men kan efter en viremisk fas på 10–14 dagar även åtföljas av sekundära hudsår på andra delar av kroppen. Förutom hudsår kan även sår i munhåla och tunga iakttas. Hos tamkatter brukar viruset endast ge upphov till hudförändringar, men kliniska symtom i form av feber, nedsatt matlust samt näs- och ögonflöde kan ibland förekomma. Hos vilda kattdjur och katter med nedsatt immunförsvar kan viruset ge skador i bland annat lunga (lungform), vilket kan vara livshotande.

FIGUR 3. *Histologisk bild, hud, katt. Grön pil visar epidermis, blåa pilar visar ulcerationsområdet och svarta pilar pekar på några hårfolliklars infundibulumdel. HE-färgning, cirka 100 gångers förstoring.*

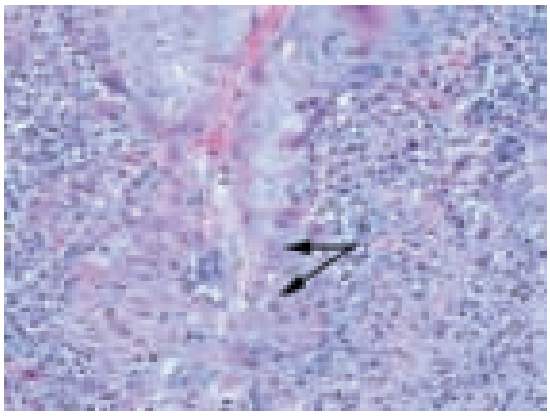

FIGUR 4. *Samma bild som i Figur 2. Svarta pilar visar intracytoplasmatiska inklusionskroppar i keratinocyter i hårfollikelepitelet. Bilden visar även höggradig infiltration av inflammatoriska celler i dermis samt exocytos av neutrofila granulocyter i epitelet med en enstaka, ytlig pustelbildning. HE-färgning, cirka 400 gångers förstoring.*

noterat

Katalonien förbjuder tjurfäktningar

I ett historiskt beslut förbjöd den spanska provinsen Katalonien den 28 juli alla vidare tjurfäktningar från den 1 januari 2012. Omröstningen i det regionala parlamentet initierades av ett upprop undertecknat av 180 000 spanjorer, där undertecknarna framförde att tjurfäktning både är otidsenlig och barbarisk. På andra sidan fanns anhängare som hävdade att tjurfäktningen är en viktig spansk tradition att bevara. Traditionsanhängarna var rädda att Kataloniens beslut skulle sprida sig till andra regioner i Spanien.

De många kritikerna hoppas nu att just det ska hända, då man framhåller att tjurfäktningen är grym och djurskyddsmässigt oacceptabel. Med 66 röster för ett förbud, 55 röster mot och nio som avstod fick kritikerna stöd i det katalanska parlamentet.

IN MEMORIAM

Nils Göran Lindborg in memoriam

Veterinär Nils Göran Lindborg avled den 11 maj efter en längre tids sjukdom. Han blev 65 år.

Göran föddes i Kristianstad 1944, tog studenten i Hässleholm 1964 och började samma år på Kungliga veterinärhögskolan i Stockholm.

Göran, du kom som ett yrväder till Stockholm och ASIS och satte sprätt på dina kurskamrater med glada historier på bred skånska och med glimten i ögat. Dina kurskamrater gav dig smeknamnet Miller som kom att följa dig genom livet.

Vi pluggade och festade oss igenom Stutis och kom slutligen ut i arbetslivet efter sex, sju år. Du återvände till Skåne och Landskrona och kom att verka vid Frigoscandia AB och som överveterinär vid slakteriet i Helsingborg där du under många år höll hygienens, djurskyddets och redlighetens fana högt. Din uppgift var ansvarfylld och krävande men genom din rakryggade och ärliga personlighet vann du respekt hos både kolleger och de företag som du var satt att övervaka. Du blev en av veterinärkårens profiler. Så länge hälsan stod dig bi hann du också på lediga stunder hjälpa traktens hästar och smådjur, allt varvat med folkdans och dragspel.

Göran, det är många som genom åren haft förmånen att lära känna dig och din familj som vänner och kollegor. Våra varma och glada minnen sträcker sig från resor under studietiden mellan Skåne och det då så avlägsna Stutis, till årliga fjällsemestrar och midsomrar i skärgården och vid otaliga besök hos dig i Landskrona och stugan i Tyringe och slutligen till din sjukbädd. Den tog dig vid allt för unga år och din sjukdom gjorde att du gradvis försvann från oss.

Göran vilar nu i frid på Landskrona kyrkogård, saknad och ihågkommen av oss, många vänner, kolleger och medarbetare. Den medmänsklighet, värme, glädje och vänskap han skänkte gör att vi alla som lärt känna Göran aldrig glömmer honom.

Begravningen hölls i Sofia Albertina Kyrka i Landskrona den 1 juni 2010. Förutom släkt, vänner och kolleger fanns bröder från Siriusorden i Landskrona, vilken Göran tillhört i många år.

För kolleger och kurskamrater
Jan-Otto Lindell och Martin Wierup

Välkommen till Smådjurssektionens HÖSTMÖTE och ÅRSMÖTE 8–9 oktober 2010 på Näsby slott

HÖSTMÖTETS TEMA: ”Etik inom smådjurssjukvården”

Tid och plats: 8–9 oktober 2010, Näsby slott

Innehåll: Med kortare inlägg som underlag för diskussioner avser vi under mötet belysa bland annat följande frågor; Vilka behandlingar har vi idag? Hur ser vi på morgondagens djursjukvård? Vad är kontroversiellt – och varför? Vad får sjukvården kosta? Vad menar vi med kvalitet inom vården?

Programmet omfattar även diskussioner kring intygsskrivning, med tyngdpunkt på vad som är ”normalt för rasen”. Mötet knyts ihop med gruppövningar, där deltagarna får arbeta med olika frågeställningar och där redovisningen sedan mynnar ut i förslag till handlingsplaner för de olika områdena. Detaljerat program kommer att finnas tillgängligt på Smådjurssektionens hemsida: http://www.svf.se/sv/Sallskapet/Smadjurssektionen/

Kostnad: Medlemmar i Smådjurssektionen 800 kronor, övriga 4000 kronor.

Anmälan: Sker till Smådjurssektionens kassör, Jessica Ingman, senast 1 september. Boende i dubbelrum, begränsat antal enkelrum finns. Anmäl dig gärna i god tid – utrymmet är begränsat! Anmälan via e-post: Jessica.Ingman@comhem.se

Ett spännande och engagerande möte i tiden!

ÅRSMÖTE 2010

Medlemmarna i SVS Smådjurssektion kallas till årsmöte, som i år hålls i samband med höstmötet:

9 oktober 2010 kl 12.00 på Näsby slott

Motioner ska vara sekreteraren, Lotta Möller, tillhanda senast 1 september, lotta.moller@agria.se.

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
SMÅDJURS SEKTIONEN

IN MEMORIAM

Stig Börnfors till minne

Flertalet av dem som under 1940-talet började sina studier vid Veterinärhögskolan i Stockholm hade som mål att bli yrkesverksamma veterinärer med inriktning mot lantbrukets djur. De kom ofta från landsbygden eller hade kontakter där. En anställning inom den statliga distriktsveterinärorganisationen hägrade. Det fanns bara ett fåtal privatpraktiserande veterinärer.

Stig Börnfors hade visserligen även han rötter i landsbygden, men han var mer ett stadens barn. Efter skolgång i Ystad, Malmö och Eslöv började Stig sin utbildning vid Veterinärhögskolan i Stockholm 1946 och legitimerades som veterinär 1953. Hans förmåga att praktiskt analysera sjukdomstillstånd hos hundar observerades på högskolan och

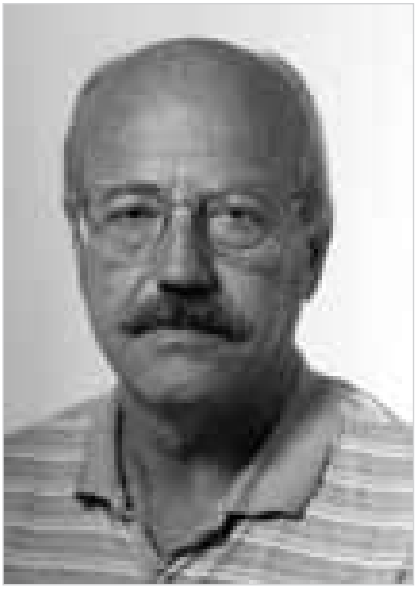

gav honom möjlighet att fördjupa sitt kunnande. Detta ledde 1958 fram till en doktorsavhandling om vissa hudproblem hos hundar, och en docenttitel. Samma år återvände han till Malmö, där han dels öppnade en privatklinik för smådjur, dels blev konsult vid läkemedelsföretaget Ferring. Hos detta initierade han tillkomsten av en rad veterinärmedicinska läkemedel. Vid Ferring stannade han ett tiotal år. Djurkliniken utvecklades till att bli ett djursjukhus för i första hand hundar och katter. Han drev detta till 1980, då Malmö kommun övertog det.

I början av 1960-talet skrev han en bok med titeln: ”Om hunden blir sjuk”. Någon sådan handbok fanns inte tidigare. Boken gav en god insikt i det normala hos hunden men också i de vanligaste åkommorna och deras behandling. Den följdes av många artiklar i tidskrifter för hundägare, kennelverksamhet och liknande. Intresse att förmedla kunskap visade han även när han under en period var knuten till lantbruksundervisningen på Alnarp men också när han som tidig pensionär var bosatt på Grand Canaria och då ordnade utbildningsdagar för sina spanska kolleger.

Stig Börnfors hade god administrativ förmåga vilket gjorde honom till en samlande och omtyckt ledare av sitt djursjukhus. Det är många, både veterinärer och andra, som genom honom fått god insikt i att driva privatföretag inom djursjukvården. Han var generös mot vänner och anställda men också en person som med bestämdhet kunde hävda sin åsikt.

Stig Börnfors blev 2008 jubeldoktor vid SLU i Uppsala och deltog året därpå när stiftelsen Svensk Djursjukvård för första gången delade ut ett forskningsstipendium till en framstående veterinär forskare. Stipendiet var utlyst ”för att hedra tre framstående veterinärer inom högkvalificerad djursjukvård: professor Fritz Sevelius, professor Harry Petterson och docent Stig Börnfors”.

Vi är många som haft goda kontakter med Stig Börnfors och nu saknar samvaron och diskussionerna. Stig var för många en god vän.

Kerstin Johansson
Lars-Erik Kängström
Per-Olof Niléhn
Helene Raue

IAVC

VETERINARY CHIROPRACTIC

International Academy of Veterinary Chiropractic
The Original Basic Veterinary Chiropractic Course

Course Dates:
Module I Sacropelvic: October 20th – 24th, 2010
Module II Thoracolumbar: December 1rst – 5th, 2010
Module III Cervical: January 12th – 16th, 2011
Module IV Extremities: February 23rd – 27th, 2011
Module V Integrated: April 6th – 10th, 2011

Instructors:
Dr. Dennis Eschbach (USA), Dr. Donald Moffatt (CAN),
Dr. Heidi Bockhold (USA), Dr. Sybil Moffatt (GER) and others.

Location: Sittensen, Northern Germany
Course language: your Choice of English or German
Course fee: € 4500, Individual modules: € 950
Currently being taught in the United States, England and Germany.
Further information: www.i-a-v-c.com

International Academy of Veterinary Chiropractic
Dr. Donald Moffatt
Dorfstr. 17, 27419 Freetz, Germany.
Tel: +49 4282 590099, Fax: +49 4282 591852
E-mail: iavc2004@hotmail.com

IN MEMORIAM

Lars Ekman in memoriam

Lars Ekman, Täby, har avlidit, 79 år gammal. Han kom från en gård i Bettna, Nyköping. Efter studentexamen genomgick han veterinärutbildning vid Veterinärhögskolan. Lars disputerade för veterinärmedicine doktorsgrad 1961, blev docent 1962, laborator 1965 och professor i klinisk kemi vid Sveriges Lantbruksuniversitet 1979.

När Lars Ekman 1969 som tf professor övertog huvudansvaret för den vetenskapliga verksamheten vid Institutionen för klinisk kemi hade han redan förvärvat en avsevärd vetenskaplig erfarenhet och produktivitet. Som veterinär hade han dessutom utvecklat ett väl förgrenat nätverk av kontakter med praktiskt taget alla delar av veterinärmedicinen. Han var utomordentligt högt respekterad som forskare, forskarhandledare och för sitt ledarskap. Ekmans kunskaper och energi bådade gott för den fortsatta utvecklingen av vad som påbörjats i ämnet klinisk kemi under professor Bertil Åbergs energiska och framsynta ledarskap. Ekman motsvarade förväntningarna väl och medförde ett stort mått av inspiration, drivkraft, energi och kompetens i veterinärmedicin.

Av stora forskningsprojekt som engagerade Lars, kan nämnas omsättningen av jod hos nötkreatur. Det ledde till att jodhaltigt mineralfoder introducerades på den svenska marknaden till fromma för både människor och djur. Andra projekt av hög prioritet gällde miljögifter, exempelvis kvicksilver.

Ekmans starka ambition att optimalt utnyttja resurserna i klinisk kemi, både personella och laboratoriemässiga, ledde till ett sällsynt framgångsrikt samarbete mellan Institutionen för klinisk kemi och Veterinärhögskolans kliniska institutioner. Som exempel kan nämnas utvecklingen av mycket känsliga metoder (radioimmunoassay) för bestämning av könshormoner i blod. Detta resulterade i ökade möjligheter att studera hormon-

spelet vid olika former av nedsatt fruktsamhet hos husdjur. Forskningen rörde inte bara veterinärmedicinska spörsmål utan involverade också nära samverkan med humanmedicinska och agrikulturella samarbetspartners i Uppsala, dit Veterinärhögskolan flyttades i slutet av 1970-talet.

Ekman var besjälad av, och förstod på ett tidigt stadium, vad som kunde vinnas om man arbetade tillsammans. Samarbete med kliniska forskare för att klarlägga förlossningsmekanismen hos husdjur och utveckla praktiska metoder för förlossningsinitiering blev internationellt uppmärksammade och skapade viktiga metoder for svensk husdjursskötsel. Institutionen för klinisk kemi kom också genom sitt samarbete med Institutionen för obstetrik och gynekologi att spela en betydelsefull roll i det framgångsrika arbetet med att utveckla metodik för att djupfrysa galtsperma med bibehållen fertilitet. Det arbetet är ett strålande exempel på förmågan att angripa praktiska problem med metoder som arbetats fram i grundläggande forskning och nå resultat av stor betydelse för husdjursnäringen.

I början av 1980-talet lämnade Lars Ekman SLU för att bli chef för Safety Assessment vid AB Astra i Södertälje. Ekmans specialisering inom toxikologi och läkemedel hindrade honom inte från att behålla intresse och kunnande inom klinisk veterinärmedicin. Han besjälades också av ett genuint intresse för stöd åt yngre kolleger och forskare. Lars fungerade som forskningshandledare och mentor för många, alltid beredd att räcka en hjälpande hand till behövande.

Lars var alltid intresserad av och stödde starkt studentkåren VMF. När medel skulle samlas in för att bygga ett nytt, eget kårhus på Ultuna var Ekman till mycket stor hjälp. Han utverkade ett ansenligt ekonomiskt bidrag från AB Astra till det nya kårhuset. När det var färdigt och alla räkningarna betalda kunde en reparationsfond med betydande belopp inrättas. Den fonden har kommit väl till pass under våren i år då kårhuset genomgått invändig renovering. Lars blev också hedersledamot i föreningen. Betydelsen av ett kårhus är särskilt viktig i dag eftersom det obligatoriska medlemskapet, det sk kårobligatoriet, avskaffades den 1 juli i år.

Om Lars Ekman var varm och stödjande till studenter, forskarstuderande och i arbetslivet så gällde det också inom den stora vänkretsen och i familjelivet. Att ta kontakt och umgås med honom var alltid lättsamt, inspirerande och värmande. En stor vän och kollega har nu gått ur tiden och lämnar efter sig stor saknad och tacksamhet hos många.

Lars-Erik Edqvist
Börje Gustafsson,
Göran Hugoson

När du skriver till veterinärtidningen – tänk på att illustrationer (= foton, teckningar, grafer, röntgenbilder etc) underlättar läsandet

Delägare sökes

Bor Du (kommer Du att bo) söder om Göteborg och jobbar med smådjur (och häst)? Då har vi ett förslag... www.kullaviksvet.se

KULLAVIKS VETERINÄREN
i samarbete med DJURSJUKHUS GÖTEBORG

Kursjubileum – 60 år sedan starten

Veterinärer som startade sin utbildning i Stockholm 1950 samlades under sommaren för ett kursjubileum.

”Det går en vind genom vindens ängar
det fladdrar till i en tyllgardin
Och jag vill skriva en sommarvisa
med sol och blomdoft i melodin”

Mats Paulsons ord i visan kan tjäna som en vinjett till en rapport om en fin jubileumsträff – 60 år sedan starten på Stutis – i en sommarfager starkt veterinärinfluerad del av Västmanland: Strömsholmstrakten. Gunnar Dahlberg med hjälp av Lennart Albanus och Ulf Skogby hade ordnat till en högklassig anrättning under tre dagar i juni med trivsamt boende på Kolbäcks Gästgiveri och med Strömsholms Hästuniversitet, Ridskola och Djursjukhus som grundtema. En dramatisk utveckling kan illustreras genom ökningen av antalet veterinärer på djursjukhuset till 47 stycken (tolv på stora djur och 35 på smådjur) från två à tre på kollega Folke Perssons tid där, med början 1964.

Deltagande kursare var Lennart Albanus, Erik Bergius, Gunnar Dahlberg, Nils Ewerlöf, Göran Magnusson, Alf Martinsson, Ruben Sandgren, Ulf Skogby och undertecknad samt sju ”bättre hälfter”.

GUNNAR TOLLERZ
leg veterinär, årgång -50

läkemedel

Licensläkemedel mot varroakvalster hos bin

Det finns för närvarande inget registrerat läkemedel i Sverige för att bekämpa varroakvalster hos bin. Veterinär kan ansöka om licens för sådant preparat (som är godkänt för användning inom EU) på samma sätt som man kan ansöka om licens för preparat för övriga djurslag. Denna information har lämnats till länsstyrelsernas bihandläggare, Sveriges biodlares riksförbund m fl biintressenter. Jordbruksverket vill därför att landets veterinärer också har kunskap om rutinerna vid införskaffande av läkemedel mot varroakvalster hos bin. Kommissionens förordning EU nr 37/2010 om vilka preparat som får användas på livsmedelsproducerande djur gäller även bi.

Övriga upplysningar i frågan kan lämnas av Margareta Tervell eller Jackis Lannek vid Jordbruksverket.

Anmäl dig till AVFs chefsdagar 28–29 oktober!

Du som inte gått någon chefskurs, ta chansen nu!

Anmäl dig via e-post så fort som möjligt.
Senast 15 september behöver vi din anmälan.

Det blir två spännande dagar när AVF (Anställda Veterinärers Förening) arrangerar **Chefsdagar den 28–29 oktober 2010** (torsdag lunch–fredag lunch). Vi har ändrat föreläsare och anlitat två andra välrenommerade föreläsare som kommer att inspirera till givande diskussioner.

AVFs Chefsdagar riktar sig till dig som är anställd veterinär och chef. Vi vet att den positionen ofta kan vara knepig med krav och önskemål från kolleger och arbetskamrater både under och över i hierarkin. Vi i AVF vill bidra till att lätta lite på den bördan och också skingra dimmorna om vad ”facket” kan och inte kan göra. Vi kommer utöver spännande föredrag och trevlig samvaro att knyta kontakter och se hur vi kan går vidare.

När?
Vi börjar med lunch kl 11 torsdagen den 28 oktober och slutar med lunch ca kl 13–14 på fredagen den 29 oktober.

Var?
Platsen blir Scandic Uplandia i Uppsala. Hotellet ligger centralt i Uppsala. Närmare vägbeskrivning kommer i personliga kallelser.

Vi står för resa och uppehälle, men res så billigt och miljövänligt du kan!

Hur?
Anmäl dig, om du inte redan har gjort det, via e-post till fredrike.ritter@avf.svf.se senast 15 september.

förhandlingsnytt

Saco-S avtalskrav sätter individen i fokus

Fler möjligheter för medlemmar att träffa egna överenskommelser med arbetsgivaren och avtal utan centralt angivet utrymme. Det finns med i Saco-S, som representerar 80 000 akademiker i staten, avtalsyrkanden som överlämnades till Arbetsgivarverket den 17 juni. Utgångspunkten är att varje medlem vet vad som är bäst för henne eller honom.

I den senaste avtalsrörelsen fick Saco-S igenom att medlemmarna kan träffa egna avtal om semester, lön och pension. Nu vill Saco-S att fler områden ska vara föremål för enskilda överenskommelser. Det handlar om ett annat arbetstidsmått för heltid, kostnadsersättningar för till exempel hushållsnära tjänster och möjlighet att fortsätta inbetalningar till tjänstepensionen efter 65 år.

– Vi är alla olika och har olika behov. En del vill ha ett ökat sparande till sin pension, andra vill ha fler lediga dagar för att kunna vara med sina barn eller få tid för en fritidsaktivitet. Då måste individen kunna påverka sina egna villkor inom kollektivavtalets ram, säger Edel Karlsson Håål, ordförande för Saco-S.

– För att rekrytera och behålla medarbetare med hög kompetens måste arbetsgivarna visa att kompetens och prestation lönar sig. Vårt avtalsförslag ger möjlighet till det.

YTTERLIGARE AVTALSKRAV FRÅN SACO-S

• Avtal utan centralt angivet utrymme ger en bra möjlighet till verksamhetsutveckling och gynnar medlemmarnas löneutveckling.

• Individuell och differentierad lönesättning. Lönen ska vara kopplad till varje individs kompetens och prestation. När medarbetaren utvecklas i sitt arbete och bidrar till verksamhetens utveckling måste det synas i lönekuvertet.

• Bättre tillämpning av avtalen genom att parterna centralt fortsätter och utvecklar stödet till lokal lönebildning.

• Strategisk kompetensförsörjning. Goda förutsättningar för att utvecklas i karriär gynnar tillfredsställelse och engagemang i arbetet. Ett partsgemensamt arbete kring att stödja lokala parters arbete med strategisk kompetensförsörjning påbörjas. Arbetet ska även omfatta ett medvetet sätt att tillvarata medarbetarnas mångfald av bakgrunder och erfarenheter.

• Möjliggöra delpension mellan 65 och 67 år.

• Chefsavtalet sägs upp. Lönerevisionen för chefer ska ske genom lönesättande samtal i dialog med närmaste chef.

Kontaktperson för Saco-S-avtalet vid veterinärförbundet är förhandlingschef Anders Lefrell.

Skriv gärna insändare och debattinlägg till Svensk Veterinärtidning, men skriv inte för långt – max 6 000 tecken inkl blankslag.

KURS I RENENS BIOLOGI, SKÖTSEL OCH SJUKDOMAR

Tid och plats
26-27 oktober i Uppsala. Förutom kursdagarna tillkommer litteraturstudier och hemtentamen motsvarande 3-5 dagar.

Målgrupp
Veterinärer och veterinärstudenter som avslutat årskurs 4. Kan läsas som kursmoment inom elektiv fördjupning (EEF) på veterinärprogrammet.

Innehåll
Renens biologi och renskötsel
Parasiter och sjukdomar, inkl zoonoser och epizootiska sjukdomar
Djurägarbehandling och delegerad läkemedelshantering
Hantering och djurvälfärd
Renslakt

Medverkande föreläsare: Erik Ågren, SVA, Birgitta Åhman, SLU, Arja Kautto, SLV, Ulrika Rockström SvDHV, Kerstin Vikman DVO, Görel Nyman, SLU, samt en representant för rennäringen.

Kursavgift
Kursen delfinansieras med medel från Sametinget. Kursavgiften är 3000 kr + moms (EEF-studenter bekostas enl. SLUs standard), inkl fika. Lunch ingår inte.

Anmälan
[illegible]

Välkommen med din anmälan!

Djurapoteket vid SLU nerlagt

Så sent som i början av juni fick personalen vid Universitetsdjursjukhuset (UDS) i Uppsala reda på att djurapoteket vid SLU skulle stänga i slutet av månaden. Ett anslag var uppsatt där det meddelades att från och med den 1 juli hänvisas kunderna till andra apotek i Uppsala och på andra orter.

Personalen vid UDS befarar nu att de djurägare och apotekskunder som vänder sig till något av de apotek som Apoteket AB hänvisar till får sämre service. Erfarenheter visar att i många fall finns inte det förskrivna veterinärmedicinska preparatet hemma. Apotekets medverkan vid undervisning och forskning på SLU befaras också bli försämrad.

Orsaken till nedläggningen uppges vara dålig kostnadstäckning för Ultunas djurapotek för den tidigare ägaren Apoteket AB. UDS-personalen hoppas nu att någon annan apoteksaktör ska starta verksamhet i de tomma lokalerna. ■

SVF välkomnar utökad köttmärkning

Den 16 juni röstade EU-parlamentet ja till ett förslag att allt kött som kommer från djur som slaktats utan bedövning måste märkas. Sveriges Veterinärförbund välkomnar parlamentets inställning och hoppas att förslaget kommer att resultera i lagkrav på sådan märkning efter att alla instanser i beslutskedjan sagt sitt. Slakt utan bedövning utförs i alla EU-länder utom i Sverige för att tillgodose önskemål från olika religiösa grupper.

– Parlamentets ställningstagande är ett stort steg framåt för det europeiska djurskyddet, kommenterar SVFs ordförande Evamari Lewin. Ju mer konsumenterna förstår kring dessa frågor, desto större kan konsumentmakten bli.

Veterinärförbundet har i många år arbetat för att Sverige ska behålla sitt förbud mot slakt utan bedövning och att importerat kött ska märkas om det kommer från djur som inte bedövats innan slakt. Idag förekommer det att importerat nötkött från djur som slaktats utan bedövning säljs i svenska butiker, utan särskild märkning.

– Det är en fråga om djurskydd och redlighet, säger Evamari Lewin. Konsumenterna har rätt att kunna välja kött från djur som inte utsatts för onödigt lidande vid slakten. ■

VÄSTERORT DJURSJUKHUS

VÄSTERORT DJURSJUKHUS i Stockholm söker

VETERINÄR

Vi är ett lagom stort djursjukhus beläget i Spånga i västra Stockholm, med ca 14 000 besök per år. Sedan 2008 har vi en ny ägare, som också är VD, och därigenom är beslutsvägarna korta. I vår kompetenta personal ingår fem veterinärer, elva sköterskor samt en kvalificerad BMA. Nu är vi klara med en rejäl om- och tillbyggnad av sjukhuset och är under stor utveckling. Vi behöver därför din hjälp med att fortsätta skapa en närakut för hund och katt i västerort.

Du som söker bör ha flera års erfarenhet, samt specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar.

För mer information får du gärna kontakta vår chefveterinär Barbro Wallius på telefon 0706-739 638 eller barbro.wallius@vasterortdjursjukhus.se

Välkommen med din ansökan per post eller mail senast 2010-09-10 till:
Barbro Wallius
Västerort Djursjukhus
Bromstensvägen 174
163 55 Spånga

Besök oss gärna på vår webbplats www.vasterortdjursjukhus.se

KONGRESSER & KURSER

Svenska

v 34

23–26/8 -10. Andra symposiet om livsmedelsburna patogener, Grythyttan. Arr: Restaurang- och hotellhögskolan. (SVT 1/10, SVT 5/10)

v 35

NY 1–3/9 -10. Climate change: Health and ecology arrangeras i Uppsala av Climate centre at National veterinary institute. Info: http://tiny.cc/SVA_Climate2010

3–4/9 -10. Dental Röntgenteknik, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 7/10)

3–5/9 -10. Föreläsningar med tema kornea och om retinala sjukdomsprocesser hos hund och katt, Stockholm. Arr: SSVO. (SVT 6/10)

v 37

16–18/9 -10. Trauma – käkfrakturer, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 7/10)

v 39

NY 29–30/9 -10. Kurs Update in feline infectious diseases arrangeras i Göteborg av SPUV, Swevet Piab AB. Info: www.swevet.se under flik SPUV

29/9–1/10 -10. 3-d kasusbasert grunnkurs i laboratoriearbeid, hund/katt, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen A/S. (SVT 2/10)

30/9–1/10 -10. Kurs Linea albasnitt – vad gör jag nu då?, Göteborg. Arr: SPUV, Swevet Piab AB. (SVT 2/10)

30/9–1/10 -10. Kurs Cracking the chest, Göteborg. Arr: SPUV, Swevet Piab AB. (SVT 2/10)

NY 1–3/10 -10. A practical course in Equine wound management arrangeras på Regionhästsjukhuset Strömsholm av Veterinary Wound Healing Association. Info: www.vwha.net, tel 0220 45200 (se annons i denna tidning)

2–3/10 -10. Hästtandvård, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 7/10)

v 40

NY 8–9/10 -10. Etik inom smådjurssjukvården arrangeras på Näsby slott av SVS Smådjurssektion. Info: Jessica Ingman, Jessica.Ingman@comhem.se och www.svf.se/sv/Sallskapet/Smadjurssektionen/ (se annons i denna tidning)

8–9/10 -10. Kurs i Advances and updates in canine physiotherapy. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

SMÅDJURSKLINIKEN:

Vi söker veterinärer med hundåren bakom sig

Vi har mycket att göra och behöver därför förstärka vår veterinärkår med ytterligare två veterinärer. För rätt personer finns goda utvecklingsmöjligheter, där arbetet till stor del kan anpassas efter individuella önskemål:

Veterinär med inriktning på odontologi: Tjänsten, som kan kombineras med vanlig kliniktjänstgöring, innebär 1-3 dagars arbete med tandbehandlingar per vecka. Tjänstgöringsgrad efter överenskommelse.

Nattveterinär: Tillsvidaretjänst med huvudsaklig tjänstgöring nattetid. Viss dagtjänstgöring förekommer. Tjänstgöringsgrad efter överenskommelse. Vi ser gärna att du har några års klinikarbete bakom dig och tidigare erfarenheter från tjänstgöring under jour- och nattider är meriterande. Tillträde september 2010.

Ansökan med tillhörande CV skickas senast den 17/9 till: ann.charlotte.sandberg@djursjukhus.com. Ann-Charlotte kan även besvara frågor om tjänsterna, och hon nås på 0765-40 41 17.

REGIONDJURSJUKHUSET • HELSINGBORG

Det bästa för djuren

Regiondjursjukhuset Helsingborg erbjuder djursjukvård av högsta klass, med unika resurser, hög tillgänglighet och en stor andel specialistkompetens hos våra veterinärer. Vi är idag över 120 personer som tillsammans arbetar för djurens bästa, fördelade på klinikerna Smådjur och Stordjur. Varje år behandlar vi cirka 35 000 patienter. För mer information om oss, se www.djursjukhus.com.

Bergavägen 3 • 250 23 Helsingborg • Smådjur 042-16 80 00 Jour 042-16 80 80 • Stordjur 042-16 80 50 Jour 042-16 80 70 • www.djursjukhus.com

v 41

NY 14–15/10 -10. Kurs i Getsjukdomar arrangeras i Sundsvall av Svenska Djurhälsovården. Info: www.svdhv.org eller Marianne Karlsson, 018-16 76 25, marianne.karlsson@svdhv.org (se annons i denna tidning)

15–16/10 -10. Kurs i Ultraljud grund, smådjur, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

15–16/10 -10. Kurs i Tandextraktion på hund och katt, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 7/10)

v 42

22–23/10 -10. Kurs i Hältdiagnostik del 1, Strömsholm. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

v 43

25–26/10 -10. Kurs i Röntgendiagnostik för smådjurspraktiker, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

NY 26–27/10 -10. Kurs i Renens biologi, skötsel och sjukdomar arrangeras i Uppsala av SLU m fl. Info: Birgitta Åhman, SLU, Birgitta.Ahman@huv.slu.se, 018-67 23 08 eller Urika Rockström, SvDHV, Ulrika.Rockstrom@svdhv.org, 018-16 75 75 (se annons i denna tidning)

NY 28–29/10 -10. Chefsdagar arrangeras i Uppsala av AVF. Info: fredrike.ritter@avf.svf.se (se annons i denna tidning)

29–30/10 -10. Kurs i Röntgenteknik, -anatomi, hund och katt, grund, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

v 45

11–12/11 -10. Veterinärkongressen, SLU, Ultuna. Arr: SVS och SVF. (SVT 16/09)

11–13/11 -10. Tandsjukdomar hos katt, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 7/10)

13–14/11 -10. Hjertepasienter fra diagnose til behandling, hund/katt, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen AB. (SVT 3/10)

v 46

17–19/11 -10. Kurs i Anestesiologi steg 2, hund och katt, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

19–20/11 -10. Kurs i Dermatologi steg 2, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

19–20/11 -10. Kurs i Sårvård steg 1, Halmstad. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

20–21/11 -10. Behandling av spinal-lidelser, hund, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen AB. (SVT 3/10)

v 47

22–26/11 -10. Advanced Veterinary Studies: Oral surgery, Halmstad. Arr: ESAVS och Accesia. (SVT 5/10)

v 49

8/12 -10. Examination i hästtandvård, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 16/09)

9–10/12 -10. Kurs i Endokrina sjukdomar, hund och katt, del 1, Täby. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

9–10/12 -10. Kurs i Anestesiologi steg 3, del 1, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

v 4, 2011

27–28/1 -11. Kurs i Anestesiologi steg 3, del 2, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 7/10)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 33

16–20/8 -10. Juniorkurs 2010 "Få nya perspektiv!" – skandinavisk kurs i nötkreaturspraktik, Skærbæk, Sydjylland, Danmark. (SVT 4/10, 5/10)

16–20/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Cardiology I, Estoril, Portugal. (SVT 3/10)

16–20/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Emergency and critical care I, Bern, Schweiz. (SVT 3/10)

20–24/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Equine – dentistry basic course, Hannover, Tyskland. (SVT 4/10)

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap söker

Professor
Universitetslektor

med placering vid institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap.

Professor alternativt universitetslektor i **integrativ farmakologi**

Universitetslektor i **epizootologi och smittskydd**

Sista ansökningsdag för båda anställningarna är den **15 september 2010**.

Fullständiga annonser finns på **personal.slu.se/jobb**

21–25/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Neurology II, Bern, Schweiz. (SVT 3/10)

v 34

23–27/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Soft tissue surgery II – advanced course with workshops, Wien, Österrike. (SVT 3/10)

25–29/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Equine – dentistry advanced course, Hannover, Tyskland. (SVT 4/10)

27/8 -10. Ultra sound. Basiskursus (på engelska), Odense Dyrehospital, Danmark. (SVT 8–9/10)

27–28/8 -10. Soft tissue II (på engelska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

27–31/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Surgery/Laser surgery in vet medicine, Giessen, Tyskland. (SVT 3/10)

27–31/8 -10. Advanced Veterinary Studies: Cardiology II, Luxemburg. (SVT 4/10)

28/8 -10. Echocardiography. Basiskursus (på engelska), Odense Dyrehospital, Danmark. (SVT 8–9/10)

28–29/8 -10. Kurs Hjertepasienter fra diagnose til behandling, hund/katt, Hønefoss, Norge. (SVT 2/10)

v 35

30/8–3/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Endoscopy intensive course with workshops, Giessen, Tyskland. (SVT 3/10)

1–5/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Cardiology III – introductory echo-cardiography course, Luxemburg. (SVT 4/10)

3–4/9 -10. Zahnmedizin Modul 1 – basiskursus (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

4–5/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Endoscopy advanced course/Flexible endoscopy, Giessen, Tyskland. (SVT 4/10)

v 36

6–10/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Behavioural medicine II, Luxemburg. (SVT 4/10)

6–10/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Rehabilitation and physiotherapy of small animals I, Wien, Österrike. (SVT 4/10)

10–11/9 -10. General Joint Stabilisation (på engelska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

11–12/9 -10. Kurs Hovpleie, Hønefoss, Norge. (SVT 2/10)

v 37

13–17/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Exotic pets medicine & surgery course with wet lab, Brno, Tjeckien. (SVT 4/10)

15–18/9 -10. 22nd Annual meeting of EU-AI-vets, Eger, Ungern. (SVT 3/10)

15–19/9 -10. Veterinary chiropractic: Module V – Integrated, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/10)

17–18/9 -10. 14th Annual conference of the European society for domestic animal reproduction (ESDAR), Eger, Ungern. (SVT 3/10)

NY 18–19/9 -10. Equine orthopaedic case days arrangeras i Weilerswist-Müggenhausen/Bonn, Tyskland av Arbeitsgruppe Pferd.

Smådjursakuten är ett djursjukhus, centralt beläget i östra Göteborg, som sedan 15 år bedriver kvalificerad djursjukvård för smådjur. Via vårt moderföretag bedriver vi även verksamhet i Kungälv. Vi utför allt från enklare behandlingar till avancerade operationer och tar emot patienter under dag- och kvällstid, samt under samtliga helger. I Göteborg är vi ca 30 anställda som tar emot ca 20 000 besök varje år. Vi är mycket välutrustade i fräscha, fina lokaler med bl a MR, välutrustat lab samt rehabavdelning med water walker.

Smådjursakuten i Göteborg söker nu

Klinikveterinär

Vi söker i första hand Dig som har specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, alternativt Dig som har flerårig erfarenhet.

Vår affärsidé är att vara det lilla djursjukhuset med de stora resurserna. Att djur och djurägare ska få ett professionellt och samtidigt personligt bemötande är viktigt för oss.

Du är välkommen med Din ansökan till klinikchef Katarina Bewig på katarina.bewig@smadjursakuten.se eller till Ann-Christin Norfeldt på ann-christin@smadjursakuten.se. Märk mailet med ”ansökan veterinär”.

För ev frågor, besök gärna vår hemsida www.smadjursakuten.se eller maila.

Välkommen!

A Axén
SMÅDJURSAKUTEN AB

www.smadjursakuten.se

➤ Info: Arno Lindner, +49-2461-340-430, contact@agpferd.de, www.agpferd.com

v 38

NY **20–21/9 -10. Advanced applications of ultrasound imaging in horses** arrangeras i Weilerswist-Müggenhausen/Bonn, Tyskland av Arbeitsgruppe Pferd. Info: Arno Lindner, +49-2461-340-430, contact@agpferd.de, www.agpferd.com

20–24/9 -10. Advanced Veterinary Studies: Small animal reproduction II, Hunenberg, Schweiz. (SVT 4/10)

22–24/9 -10. Seniorkurs 2010 – Bli sams med AMS!, Bornholm. (SVT 8–9/10)

23–25/9 -10. BVA Congress 2010 – Vets and the public good, Glasgow, Scotland, UK. (SVT 3/10)

24–25/9 -10. Chemotherapie/Medizinische Onkologie (på engelska och tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 39

29/9 -10. Anästhesie für Kleintiere. Intensiv-Seminar (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

1–2/10 -10. Röntgen Thorax (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 40

8–9/10 -10. Thorax surgery (på engelska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

9–10/10 -10. Tannkurs hund/katt, grunnkurs, Viul, Norge. (SVT 3/10)

NY **9–10/10 -10. Thoroughbred prepurchase exam days** arrangeras i Chantilly, Frankrike av Arbeitsgruppe Pferd. Info: Arno Lindner, +49-2461-340-430, contact@agpferd.de, www.agpferd.com

v 41

NY **14–16/10 -10. BCVA Congress 2010** arrangeras i Torquay, England. Info: office@cattlevet.co.uk, www.bcva.org.uk

15/10 -10. Häufige Zahnprobleme bei der Katze und deren Behandlungsmöglichkeiten – basiskursus (på tyska), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 42

NY **20–24/10 -10. Basic veterinary chiro-**

Jordbruksverket

Är du veterinär med engagemang i smittskyddsfrågor eller vill du arbeta som banveterinär?

Några av våra erfarna veterinärer söker sig till andra uppgifter och vi söker därför:
* två veterinärer till enheten för idisslare och gris
* två veterinärer till enheten för häst, fjäderfä och vilt
* två banveterinärer till Gävletravet respektive travbanan, Solänget.

Sista ansökningsdag 30 augusti 2010.

Läs mer på www.jordbruksverket.se

551 82 Jönköping

Vi stärker den gröna sektorn

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för kliniska vetenskaper, Uppsala

Universitetsadjunkt i anestesiologi

Institutionen för kliniska vetenskaper är en del av Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap. Institutionen ansvarar för grundutbildning, forskning och forskarutbildning inom ämnena anestesiologi, bilddiagnostik, epidemiologi, försöksdjursvetenskap, kirurgi, klinisk kemi, medicin och reproduktion. Inom samtliga ämnen spänner vår verksamhet över alla djurslag.

Arbetsuppgifter: Ansvar för djurslagsövergripande teoretisk och praktisk klinisk undervisning i anestesiologi. Dessutom ingår att bedriva forskning samt informations- och utvecklingsarbete inom ämnesområdet anestesiologi.

Kvalifikationer: Du som söker har veterinärexamen och har genomgått högskolepedagogisk utbildning eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskaper, samt har visat pedagogisk skicklighet. Det är meriterande om du har Diplomate-status i anestesiologi från amerikanskt eller europeiskt college.

Vill du veta mer är du välkommen att kontakta prefekt Bernt Jones, tfn 018-67 1620 eller 0733-30 6015.

Sista ansökningsdag är den 17 september 2010. Fullständig annons kan hämtas från www.slu.se/lediga-jobb

PRACTIC COURSE SACROPELVIC (MODUL I) arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC. Info: www.i-a-v-c.com, iavc2004@hotmail.com (se annons i denna tidning)

23–24/10. KURS AKUTTMEDISIN HUND/KATT, Viul, Norge. (SVT 4/10)

v 43

27/10 -10. GLAUKOM BEI HUND UND KATZE – BASISKURSUS (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

29–30/10 -10. ZAHNBEHANDLUNG BEIM PFERD (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

31/10 -10. ZAHNBEHANDLUNG BEIM PFERD. INTENSIVÜBUNGEN FÜR FORTGESCHRITTENE (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 44

1–6/11 -10. EXCELLENCE IN VETERINARY THERAPY: ORTHOPAEDICS AND ANAESTHESIOLOGY, Lissabon, Portugal. (SVT 5/10)

5–6/11 -10. ORTHOPÄDIE FÜR KLEINTIERE (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 45

12–13/11 -10. SOFT TISSUE FOR ASSISTENTS (PÅ ENGELSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 46

14–18/11 -10. XXVI WORLD BUIATRICS CONGRESS 2010, Santiago, Chile. (SVT 4/10)

15–26/11 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: INTERNAL MEDICINE III, Utrecht, Nederländerna. (SVT 5/10)

v 47

26–27/11 -10. ARTHROSKOPIE II. AUFBAUKURS (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 48

1/12 -10. OPHTALMOLOGISCHE NOTFÄLLE (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

NY 1–5/12 -10. BASIC VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE THORACOLUMBAR (MODUL II) arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC. Info: www.i-a-v-c.com, iavc2004@hotmail.com (se annons i denna tidning)

3–4/12 -10. ULTRASCHALL HERZ II (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

4–5/12 -10. RADIOGRAFI THORAX, HUND/KATT, Viul, Norge. (SVT 3/10)

v 49

10–11/12 -10. MINIMALOSTEOSYNTHESE (PÅ TYSKA), Tuttlingen, Tyskland. (SVT 8–9/10)

v 50

13–15/12 -10. EXCELLENCE IN VETERINARY THERAPY: INTERNAL MEDICINE – HAEMATOLOGY AND INFECTIOUS DISEASES, Davos, Schweiz. (SVT 5/10)

v 2, 2011

NY 12–16/1 -11. BASIC VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE CERVICAL (MODUL III) arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC. Info: www.i-a-v-c.com, iavc2004@hotmail.com (se annons i denna tidning)

Gör din litteratursökning på www.svf.se

Som medlem i veterinärförbundet har man möjlighet att utan någon kostnad utföra litteratursökningar på den internationella vetenskapliga databasen Pub Med. Logga bara in på medlemsdelen av förbundets hemsida www.svf.se, och tryck på rubriken ”Sökning på Pub Med”. Större delen av den naturvetenskapliga världen ligger för dina fötter, bara några tangenttryckningar bort.

Sniff out the best jobs with Dechra

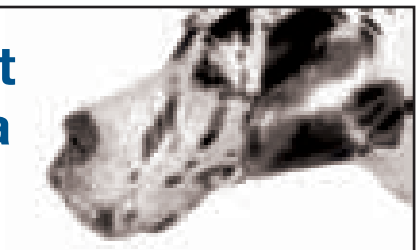

Technical Product Manager

Är du en veterinär som söker en ny utmaning? Då letar vi efter dig!

Dechra Veterinary Products har en imponerande historia av tillväxt, som uppnås genom fortsatta investeringar i produktutveckling och personal. På grund av en spännande expansion av vårt produktsortiment, söker vi en kvalificerad veterinär till vår svenska avdelning som Produktspecialist/Teknisk rådgivare.

Rollen kommer att innefatta hantering av teknisk produktinformation samt biverkningsrapportering. I tjänsten ingår det även arbetsuppgifter inom marknadsföring och säljstöd. Detta är en unik möjlighet att arbeta i en utmanande och givande miljö med en mångfald av produkter inom olika produktgrupper och terapiområden. Besök vår hemsida, **www.dechra-eu.com** för mer information.

Vi söker dig som är kunnig, initiativrik och resultatinriktad samt har god kommunikationsförmåga på svenska och engelska.

Befattningen är på heltid och tillträde efter överenskommelse. Tjänsten utgår ifrån vårt kontor i Örebro.

Välkommen med din ansök senast den 1 september till Dechra Veterinary Products, Engelbrektsgatan 6, 702 12 Örebro eller till e-post: **info.se@dechra.com**
Vi önskar er ansökan på engelska.

Om du önskar mer information om tjänsten är du välkommen att kontakta Carina Kjellberg, Country Manager, **på 019-32 33 55** eller **carina.kjellberg@dechra.com**

Dechra
Veterinary Products

v 8

NY 23–27/2 -11. Basic veterinary chiropractic course Extremities (modul IV) arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC. Info: www.i-a-v-c.com, iavc2004@hotmail.com
(se annons i denna tidning)

v 14

NY 6–10/4 -11. Basic veterinary chiropractic course Integrated (modul V) arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC. Info: www.i-a-v-c.com, iavc2004@hotmail.com
(se annons i denna tidning)

v 26

NY 30/6–1/7 -11. International symposium on Recent advances in the welfare of livestock at slaughter arrangeras i Portsmouth, England av Humane slaughter association. Info: Heather Barker, heather@hsa.org.uk, www.hsa.org.uk

SVENSK VETERINÄR-LEGITIMATION

Jordbruksverket har fr o m den 4 maj t o m den 21 juni utfärdat svensk veterinärlegitimation för nedanstående personer:

- Claes Abrahamsson
- Viktor Ahlberg
- Anette Axelsen
- Jessica Bergman
- Anne Broe

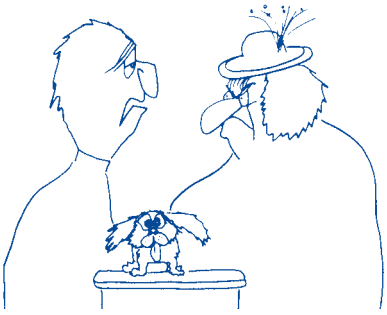

"You want another opinion? All right! I'll give you one! You're an idiot!"

- Caroline Bränngård
- Jorieke Effting
- Pernille Haastrup-Nielsen
- Mohamad Hashim
- Mette Iversen
- Sandra Jansson
- Maria Schantz Johnsson
- Ritva Kaikkonen
- Mushtaq Karim
- Monika Komar
- Marcin Komar
- Rickard Köhler
- Petra Lindvall
- Sofia Lundström
- Trine Madsen
- Mari Molin
- Karin Olofsson
- Jeanette Olsson
- Verdu Arnaldos Onofre De La Cruz
- Sven Reiten
- Wiktor Sandecki
- Bodil Wahlgren
- Marjet Van Wienen
- Anne Viken

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
PER MICHANEK	070-211 51 60
PIA RAZDAN	0650-54 87 37
SUZANNE SANDQUIST	0480-551 81
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
ELÖD SZANTO	0501-101 68

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
LARS-ERIK STABERG	070-604 06 45
Sekreterare	
MONICA LANDSTRÖM	070-211 31 37
Vice sekreterare	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Kassör	
CHRISTER GYLLERUP	073-724 57 51
KAJSA GUSTAVSSON	018-17 55 00
URSULA WENNSTRÖM	070-942 62 58

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA ZWENSON	0705-22 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	0703-97 35 17
Kassör	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
ANNE BRUNBERG	0706-68 77 16

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
BIRGITTA LARSSON

PATRICIA HEDENQVIST
ARJA KAUTTO
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
BODIL STRÖM-HOLST

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST

Sekreterare
BENGT ERIKSSON

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
ANNA HELMER

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
JOHAN BLIX

LIVSMEDELSSEKTIONEN

Ordförande
ARJA KAUTTO

Sekreterare
OLLE RYDELL

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
BODIL STRÖM-HOLST

Sekreterare
LOTTA MÖLLER

När köm' Dolken hem?

IL: KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON

SOMMAREN 1948 fick jag höra att Gustaf Björk skulle semestervikariera för distriktsveterinären Dolk hemma i Ånäset. Då tänkte jag, att om jag får följa med och ha Gustaf som lärare och introduktör i kvackens alla varianter, kan jag bli säkrare inför nästa sommars elddop som vikarie.

Gustaf gav välvilligt sitt tillstånd och redan efter några dagar var jag hans ständiga följeslagare, väskbärare och översättare från "nysätramålet". Distriktet var (och hoppas jag är) mycket djurrikt, ett otal mjölkbesättningar, hästavel, svin och en och annan hund och katt.

Kollega Dolk hade en arbetsförmåga som få och bar i hög grad ansvaret för den upparbetade höga arbetsinsatsen och veterinäryrkets goda renommé.

Från den sommaren finns många episoder att minnas, men jag nöjer mig med att återge trenne:

ETT. Halt häst. Efter böjprov, palpation och kotnervsanestesi var Gustaf klar med diagnosen dubbelsidig frambenshälta, strålbenshälta. Med beklagande kunde han bara rekommendera slakt. Bonden förblev stum, men från farstubron hördes hustruns gälla och djupt misstrogna stämma: "När köm' Dolken hem?"

TVÅ. Vid femtiden på eftermiddagen var vi i en nötbesättning i Bygdeå för bland annat en dräktighetskontroll. Efter positivt besked och en glad bonde styrde vi kosan norrut till Lövånger där det skulle finnas en sjuk sugga. Väl framkomna befanns suggan vara död. På grund av Gustafs nyfikenhet, eller rättare sagt sökande efter sanningen, företogs buköppning. Innehållet luktade urin och snart kunde Gustaf stolt visa en rupturerad uretär. Så hemåt, trodde jag, men icke. Vägskälet till Ånäset passerades och på min fråga varför såg Gustaf lite förlägen ut: "Jag är tveksam om det var rätt diagnos på en av korna. Jag vill känna efter en gång till". I den ljusa sommarnatten smög vi in i den tidigare besökta ladugården och Gustaf påbörjade undersökningen. Då uppenbarade sig bonden, skrudad i nattskjorta, i ladugårdsdörren. På frågan varför i h-te detta nattliga besök skedde fick han till svar: "Jag vill vara säker och nu är jag det. Kon är dräktig". Både bonde och assistent blev mäkta imponerade av en sådan yrkesambition.

TRE. Icke enbart det veterinära väckte Gustafs intresse. På besök i Flarken (en vidsträckt, tätbefolkad bondby) fick han se en visserligen gödselimpregnerad men konstfärdigt snidad allmogedörr som låg som underlag för gödselkärran. En snabbtitt gjorde Gustaf intresserad och snart byttes kostnaden för veterinärbesöket mot den koskitbemängda dörren. Rengjord och uppfiffad har den sedan prytt det Björkska hemmet som en påminnelse om kvacksommaren 1948. En sommar som lämnade outplånliga och värdefulla kunskaper i arv åt undertecknad.

HOLGER HÄGGSTRÖM

SPECIALISTKOMPETENS

Jordbruksverket har under juni utfärdat intyg om **specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt** för

- Ingrid Berger Engström
- Marie Hansson

DIPLOMATE-KOMPETENS

Efter genomgången europeisk specialistutbildning och godkänd examination i Zürich den 19–20 juni har veterinär **Susanne Åhman** erhållit titeln Diplomate ECVD (European College of Veterinary Dermatology).

PERSONNOTISER

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Födelsedagar i september 2010

Mari Wachtmeister, Stockholm, 60 år den 8/9
Ingvar Segerberg, Träslövsläge, 75 år den 15/9
Anders Bergqvist, Marstrand, 60 år den 16/9
Inger Carlsson, Västra Frölunda, 60 år den 21/9
Magdalena Bostedt, 50 år den 25/9

Avlidna

Gunnar Ahnfelt har avlidit den 10 juli 2010. Han föddes 1915 i Göteborg, avlade studentexamen där 1934 och veterinärexamen 1942. Han anställdes som extra veterinär i Trehörningsjö 1945, som distriktsveterinär i Grythyttan 1949, i Vartofta 1955 och i Falkenberg 1962. Han var också verksam som bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren fr o m 1944 och kårens reserv fr o m 1958. Han pensionerades 1978 och var även verksam som privatpraktiserande veterinär.

Torsten André har avlidit den 8 juli 2010. Han föddes 1924 i Borås, avlade studentexamen där 1943 och veterinärexamen 1949. Efter olika vikariat tjänstgjorde han som AI-veterinär i Söderåkra fr o m 1951. År 1954 anställdes han som assistent vid medicinska avdelningen för icke-idisslare vid Kungliga Veterinärhögskolan och 1955 vid farmakologiska avdelningen. År 1956 promoverades han till veterinärmedicine doktor och 1957 utsågs han till docent i farmakologi. Han tjänstgjorde sedan som distriktsveterinär i Brokinds distrikt från 1958 och från 1974 i Linköpings distrikt med stationeringsort Brokind. Han pensionerades 1989.

Stig Börnfors, som föddes 1925 i Lund, har avlidit den 8 juni 2010. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

Lars Ekman, som föddes 1930 i Bettna, har avlidit den 31 maj 2010. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

ÅMHM
ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

lediganslår tjänst som HYGIENIKER

Mer information: www.amhm.ax

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *suzanne.fredriksson@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: *info@exponera.net*

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSDAGAR 2010			SENASTE DAG FÖR ANNONSMATERIAL	
1	20	JANUARI	21	DECEMBER -09
2	9	FEBRUARI	19	JANUARI
3	2	MARS	9	FEBRUARI
4	23	MARS	2	MARS
5	20	APRIL	23	MARS
6	11	MAJ	19	APRIL
7	2	JUNI	10	MAJ
8–9	22	JUNI	1	JUNI
10	17	AUGUSTI	27	JULI
11	7	SEPTEMBER	17	AUGUSTI
12	28	SEPTEMBER	7	SEPTEMBER
13	19	OKTOBER	28	SEPTEMBER
14	9	NOVEMBER	19	OKTOBER
15	30	NOVEMBER	9	NOVEMBER
16	21	DECEMBER	30	NOVEMBER

MANUSSTOPP FÖR ARTIKLAR:
En vecka före senaste dag för annonsmaterial.
Mer information finns på www.svf.se

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2010
*Sverige: 1 110 kronor + moms.**
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.
**Medlemmar i förbundet har 250 kronor i rabatt*

TS FACKPRESSUPPLAGA 2009 – 3 100 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*